

M. ZOȘCENKO

GALOȘUL

Ilustrații și copertă: NICHIFOROV GHENADIE

M. ZOȘCENKO

GALOȘUL

În românește de
IGOR BLOCK

EDITURA TINERETULUI

Continuînd o veche tradiție, la începutul anilor 20 apăreau în Uniunea Sovietică numeroase reviste de satiră și umor, dimpreună cu multe culegeri din această categorie literară. Printre autorii mai mult sau mai puțin cunoscuți ai genului s-a făcut repede remarcat în acea perioadă un nume nou — Mihail Zoșcenko. Umorist înnăscut, plin de talent și de vervă, deosebit de fecund, Zoșcenko a cunoscut un succes vertiginos, „s-a trezit într-o bună dimineață celebru”, cum spune un bun prieten al său, Konstantin Fedin, în niște însemnări consacrate lui. Devenind în scurt timp cunoscut și peste hotare, unde savuroasele sale schițe erau traduse frecvent în numeroase limbi, numele lui Zoșcenko a circulat apoi neconținut pe toate meridianele.

Fiu al unui pictor, Mihail Mihailovici Zoșcenko s-a născut la Poltava în anul 1895. După

un an de studenție la facultatea de drept a Universității din Petersburg, el abandonează studiile și pleacă voluntar pe frontul războiului ruso-german (1915), ca ofițer inferior, dându-și din plin tributul de sânge: e rănit, contuzionat, gazat. După revoluție pribegeste o vreme prin țară, fiind pe rînd, așa cum mărturisește într-o autobiografie din 1922, tîmplar, calfă de cizmar, milițian, agent al miliției judiciare, jucător de cărți, funcționar, actor, pentru ca pînă la urmă să se înroleze voluntar în Armata Roșie.

Zošcenko publică prima sa povestire în anul 1922. În același an îi apare și prima carte — „Povestirile domnului Nazar Ilici Sinebriuhov”. Curînd apoi apar cărțile care l-au consacrat ca pe un artist cu totul original — „Viață veselă” (1924) și „Stimați cetățeni” (1926). Aici tema „omului mărunt”, tema lui preferată, e tratată într-o manieră nouă, purtînd pecetea măiestriei necontestate a autorului.

Au urmat apoi alte culegeri, răsfirate de-a lungul anilor, înmănunchind noi scrieri, cu un diapazon mai larg și cu o gamă mai variată, din care se cuvine a fi cu osebire menționate: „Povestiri despre Lenin” și „Povestiri despre partizanii sovietici”, lucrări ce întregesc, dimpreună cu altele, creația de maturitate a scriitorului.

Analizând unele trăsături caracteristice ale remarcabilului umorist, maniera lui artistică, obiectivele creației sale, K. Fedin subliniază în însemnările pomenite mai sus că autorul „a disecat” cu mult spirit de observație o anumită categorie de oameni din vremea sa, furnizând o mare abundență de „mărturii artistice, și deci veridice”. „Ținta satirei sale, remarcă mai departe Fedin, o constituie cei ce caută fericirea personală, oameni cu însușiri unilaterale, care știu numai să ia, care socot că li se cuvine tot ceea ce capătă, oameni care nu doresc să dea nici o fărîmă din ceea ce li se cere. Ei sînt vînători de avantaje personale, uneori lirici, alteori grosolani, rareori inteligenți, totdeauna lacomi și interesați.”

Preferind, așa cum declară într-una din schițele sale, „eroul mărunț și insignifiant, cu pasiunile și trăirile lui neînsemnate”, Zoșcenko îl zugrăvește de minune, întotdeauna cu un pronunțat zîmbet ironic, pentru că, potrivit unei aprecieri a lui M. Gorki, umorul lui Zoșcenko are „mai multă ironie” decît umor.

Comicul lui Zoșcenko, deosebit de viguros în anii 20, era abundant alimentat de contradicțiile din realitățile epocii respective. În acea vreme vechiul era încă puternic înrădăcinat în conștiința oamenilor, iar noul își croia drum,

mai ales în viața de toate zilele, neînchipuit de greu. Și acest comic era realizat cu multă măiestrie, într-un stil cu totul personal, scurt, dens, concis, într-o limbă vioaie, din care nu lipseau jocurile de cuvinte și expresiile pocite, de mare efect.

Scrierile sale din această perioadă au jucat un anumit rol în demascarea tarelor care frâneau pe alocuri mersul înainte al țării. Dar, zугrăvind părțile umbrite ale vieții, uneori scriitorul nu vedea suficient de clar noul, luminos și promițător, pe care-l aducea în viață transformarea societății. Format în cadrul grupării literare „Frații lui Serapis”, care a ființat câțiva ani începând din 1921, și care profesa o concepție idealistă despre artă, o artă fără idei, apolitică, negînd semnificația socială a literaturii, Zoșcenko a rămas pînă la urmă tributar mai mult sau mai puțin concepțiilor ideologice și estetice ale „confreriei serapiene”. Așa se face că, în goană după situații comice, el îngroașă uneori culorile, denaturează stările reale de lucruri. Dar, așa cum subliniază unul din exegeții operei sale (L.F. Eršov), trebuie să se facă deosebire între viciile din concepția unui artist și tendința firească a umoristului de a prezenta un fenomen de viață într-o formă ascutit hiperbolică.

Mînuind condeiul pînă la sfîrșitul vieții (1958), Mihail Zoșcenko a lăsat o moștenire remarcabilă, unanim recunoscută, cu care și-a cîștigat un loc de cinste, pe deplin meritat, în literatura sovietică și universală.

Igor Block

DECÎT AȘA RUDE, MAI BINE LIPSĂ

Timofei Vasilievici a umblat două zile în căutarea lui nepotu-su, Serioga Vlasov. A treia zi, când să plece acasă, a dat de el. L-a întâlnit în tramvai.

S-a urcat în vagon, a scos o copeică, și când s-o dea taxatorului, ce-i văd ochii? Figura omului care vindea bilete îi păru cunoscută. S-a uitat mai bine — da! Serioga Vlasov în persoană — taxator de tramvai.

— Tii! a strigat Timofei Vasilievici. Serioga! Tu ești, bre, frățioare?

Fîstîcit, taxatorul a potrivit ruloul cu bilete, cu toate că nu era de loc nevoie s-o facă, și a zis:

— Îndată, unchiule... numai să dau biletele astea.

— Bun! Se poate — zise bucuros unchiul. Aștept.

Timofei Vasilievici rîse și găsi de cuviință să-i lămurească pe călători:

— E neam bun cu mine, Serioga Vlasov, băiatul lui frate-miu Piotr... Nu l-am mai văzut de șapte ani...

Se uită cu o privire voioasă la nepotu-său și-i strigă:

— De două zile umblu și te caut, măi frățioare! Am colindat tot orașul. Și tu uite unde-mi erai! Taxator... Am fost acasă la tine, în strada Razno-cinaia. Cică nu mai stă aici, s-a mutat — mi-au spus. Unde s-a mutat? Întreb. Eu sînt unchiul lui. Nu știe nimeni... Și tu uite unde-mi erai: taxator, care va să zică?

— Taxator — răspunse abia auzit nepotul.

Călătorii se uitau curioși la cele două rubedenii. Unchiul rîdea fericit și se uita cu drag la nepot-su. Acesta era vădit stînjenit și, fiind în exercițiul funcțiunii, nu știa ce să spună și cum să se poarte cu unchi-su.

— Așa — zise unchiul — care va să zică, taxator. La tramvaie?

— Taxator...

— Ca să vezi! Păi cum m-am urcat, măi frățioare, văd eu că prea îmi pare cunoscută figura taxatorului. Și cînd colo, poftim, tu! Hei, mîncate-ar ciorile! Ce bine-mi pare!

Taxatorul se mută de pe un picior pe altul și zise:

— Trebuie să plătești, unchiule. Ia bilet... Mergi departe?

Unchiul rîse din toată inima și-l plesni pe taxator peste geantă.

— Aș plăti, zău! Dacă mă urcam în alt număr, ori dacă scăpăm vagonul ăsta, plăteam, de ce nu? Acuma plîngeam după bănișori! Măi, fir-ai tu să fii!... Merg pînă la gară.

— Două stații — zise indispus taxatorul, cu ochii în altă parte.

— Adică cum? se miră Timofei Vasilievici. Vorbești serios?

— Trebuie să plătești, unchiule — îngăimă taxatorul. Două stații... Nu se poate să mergi pe gratis, fără bilet...

Timofei Vasilievici strînse din buze jignit și-l fixă cu privirea pe nepotu-su.

— Cum vine asta, bre, bagi mîna în buzunarul lui unchi-tău?

Taxatorul se uită acru pe geam.

— Țsta-i jaf curat — izbucni unchiul. După ce că nu te-am văzut șapte ani, porcule, îmi ceri bani? De la unchiul tău? Ține-ți mîinile acasă, că nu mă sperii eu de ele, măcar că-mi ești nepot. Nu da din mîini, că faci vînt la călători.

Timofei Vasilievici suci bănuțul în palmă și-l vîrî în buzunar.

— Cum vine asta, oameni buni? întrebă, adresîndu-se celor din jur. Să ceară bani de la unchiul lui! Cică două stații... Ai?

— Trebuie să plătești — zise nepotul, gata să-l podidească plînsul. Nu te supăra, tovarășe unchi,

dar vezi că tramvaiul ăsta nu-i al meu. E tramvaiul statului.

— Tramvaiul statului... — îl îngîină unchiul. Pe mine asta nu mă privește. Ai putea să ai respect față de unchi-tu: bagă-ți, unchiule, banul muncit în buzunar și mergi sănătos. Că doar nu s-o dărimi dintr-atîta tramvaiul. Cînd am venit încoace cu trenul, conductorul, măcar că nu mi-e neam, și tot a zis: poftim, Timofei Vasilievici, lasă-lasă, urcă așa... Și m-a dus... măcar că nu mi-e neam... ia colo un consătean. Și tu te iei de unchi-tău? N-ai să vezi un ban de la mine!

Taxatorul se șterse cu mîneca pe frunte și trase de clopot.

— Coboară jos, tovarășe unchi — zise nepotul pe un ton oficial.

Văzînd că se-ngroașă gluma, Timofei Vasilievici plesni din palme și scoase iar bănuțul de adi-neauri, apoi îl vîrî din nou în buzunar.

— Nu — zise — nu pot! Nu pot să-ți plătesc ție, unui mucos. Mai bine mă dau jos.

Timofei Vasilievici se ridică grav și ofensat, și porni spre ușă. Apoi se întoarse:

— Îți gonești unchiul... — zise furios la culme. Ei, las' că te aranjez eu, mucosule! Ți-arăt eu, fecior de cîine ce ești... Pentru o treabă ca asta meriți să fii împușcat! Vezi că am oameni la Smolnîi...

Timofei Vasilievici îi aruncă lui nepotu-su o privire nimicitoare și coborî din tramvai.

1923

PUNCT DE VEDERE

De la gara Leski m-a dus cu căruța Egorka Glazov.

Am intrat în vorbă.

— Ia spune — l-am întrebat — la voi în județ oamenii sînt lămurîți?

— Oamenii? zise Egorka. Oamenii sînt lămurîți. De ce să nu fie?

— Dar femeile?

— Femeile? Și femeile sînt lămurite. De ce să nu fie?

— Și sînt multe femei lămurite?

— Sînt de-ajuns — zise Egorka. Măcar că dacă stai să te gîndești, nu-s chiar așa de multe. Dacă te-ai apuca să le numeri, nu te-ncurci cu numărătoarea. Așa că-s cam puține. Era una la noi în județ... Dar și aia, nu știu... S-ar putea sa moară.

— Dar ce-a pățit?

— Păi de... — făcu Egorka. Are un bărbat aprig al dracului. Klopov, Vasili Ivanîci. Bătăuș, ce mai! Cum i se pare ceva, sare la bătaie.

— Și ea tace?

— Katerina? De ce să tacă? Ea îi răspunde: „Rău faci ceea ce faci, zice. Mai ușor cu bătaia, Vasili Ivanovici, zice. Vezi că nu mai sînt vremurile alea...”

— De ce nu se duce la soviet?

— La soviet? S-a dus ea și la soviet. Acolo i-au zis așa: Bine ai făcut, femeie, că ai venit la noi. Problema femeilor, zic ăia, e acum piatra de temelie a vieții noastre. Desparte-te, drăguță, de bătaușul ăla și gata... Dar vezi că ea nu vrea. Să mă mai gîndesc, zice. Și pe urmă, zice, nu-mi vine mie să mă despart... După aia a răbdat ea cît a răbdat și s-a dus la oraș. Și a adus de la oraș niște hapuri. Unul îl ia ea și altul i-l bagă lui în mîncare. Ea îi bagă hapul, și el sare la bătaie. Vezi că lui nu-i face nimica hapul. A început femeia să-i bage cîte două hapuri și să ia și ea tot cîte două. Degeaba: omul tot sare la bătaie. Atunci a luat ea șase hapuri deodată și a căzut la pat. Acuma zace. Păcat de ea! Pentru că vezi, aveam și noi o femeie lămurită în tot județul, și uite că și aia s-ar putea să moară.

— Dar celelalte femei — am întrebat — ce, sînt încă și mai proaste?

— Celelalte sînt și mai proaste — întări Egorka. Celelalte nu sînt lămurite nici atîtica... Una, după ce a bătut-o bărbatu-su, l-a dat în judecată. Omul a pățit-o; l-au amendat. Cinci ruble: să nu mai bați femeia, vagabondule... Acum muierea plînge toată ziua. De unde bani ca să plătească? Auzi, proasta... Alta a dat și ea divorț. Omul e bucuros, pentru că e vreme de iarnă și femeia moare acu' de foame. Dacă-i proastă...

— E rău — am zis eu.

— E rău, vezi bine — întări Egorka. La noi, bărbații le știu pe toate, știu ei cum devine cazul, dar femeile astea, de, au rămas în urmă.

— E rău — am zis eu și m-am uitat la spinarea lui Egorka.

Avea spinarea slabă și haina toată numai zdrențe, din care răsăreau smocuri de vată galbenă.

În satul Usaci din gubernia Kaluga a avut loc deunăzi o adunare de alegere a unui nou președinte.

Tovarășul de la oraș, trimis de celulă, pe nume Vedeornikov, așezat pe o grămadă de bușteni proaspăt cojiți, vorbea astfel adunării:

— Cetățeni, situația internațională e clară. Nu vom stăruia deci asupra acestei chestiuni. Să trecem la momentul actual, și anume la alegerea noului președinte în locul lui Kostîliov Ivan. Parazitul ăsta nu poate fi investit cu depline puteri și de aceea se destituie...

Președintele comitetului sărăcimii, Mihailo Vasilievici Bobrov, ședea pe același buștean, lângă tovarășul de la oraș, și, foarte neliniștit de faptul că vorbele astea de la oraș nu prea erau pe înțelesul țăranilor, se oferi îndată să lămurească lucrurile.

— Adicătelea — zise Mihailo Bobrov — parazitul ăsta, dar-ar boala-n el, Kostîliov Ivan Macsimîci, nu poate fi vestit şi de-aia se destituie...

— Şi în locul numitului Ivan Kostîliov — următorul de la oraş — propunem să fie ales un om de omenie, pentru că nouă nu ne trebuie paraziţi.

— În locul acestui parazit — lămuri Bobrov — dar-ar boala-n el de rachier, măcar că mi-e neam după nevastă, propunem, care va să zică...

— Propuneţi candidaturile — zise tovarăşul de la oraş. Însufleţit de cele mai nobile simţăminte Mihailo Bobrov îşi smulse căciula de pe cap şi făcu un gest larg, invitînd oamenii să propună numaidecît candidaturile. Adunarea păstra tăcere.

— Ce-ar fi să-l alegem pe Bîkin? Sau pe Ereimei Ivanovici Sekin? întrebă sfios careva.

— Bun — zise tovarăşul de la oraş. Bîkin... Îl scriem aici.

— Îl scriem coala — lămuri Bobrov.

Mulţimea, care pînă atunci stătuse tăcută, se porni să facă o larmă cumplită, rostind un nume după altul, cerînd investirea imediată a candidaţilor săi în funcţia de preşedinte.

— Vasea Bîkin! Ereimei Ivanovici Sekin! Mikolaev...

Tovarăşul Vedeornikov nota numele acestea pe delegaţia sa.

— Fraților! strigă cineva. Ce fel de alegere mai e și asta, Sekin și Mikolaev?... Noi trebuie să alegem tovarăși care sînt fruntea... Tovarăși adevărați și care... Care poate că s-au mai frecat pe la oraș și le știu pe toate... Uite, pe ăștia noi trebuie să-i alegem...

— Așa e! strigară mai multe voci din mulțime. Frunțașii... Și în alte sate tot așa se face alegerea.

— Tendința e justă — observă tovarășul de la oraș. Propuneți!

În mulțime se produce oarecare confuzie.

— Poate pe Leoșa Konovalov? îndrăzni cineva. Numai pe el îl avem venit de la oraș. Băiat de la oraș!

— Leoșka! întăriră mai multe glasuri. Fă-te-ncoa, Leoșa! Vorbește-le oamenilor!

Leoșa Konovalov își făcu loc prin mulțime, se apropie de grămada de bușteni și, măgulit de atenția acordată, făcu o plecăciune ca la oraș, cu mîna la inimă.

— Vorbește, Leoșka! îl îndemnară oamenii.

— Mă rog — zise Leoșka, puțin fîstîcit. Eu, da, pot fi ales. Sekin sau Mikolaev, ce, asta-i alegere? Sat, prostime... Pe cînd eu, doi ani m-am frecat la oraș. Pe mine puteți să mă alegeți, da...

— Vorbește, Leoșka! Spune ce ai de spus! stărui din nou mulțimea.

— De vorbit, se poate — zise Leoșka. De ce n-aș vorbi, dacă știu totul... Cunosc decretul și toate dispozițiile, și anexele. Sau bunăoară codul... Toate astea le cunosc. Doi ani m-am frecat... Veneau unii la mine în celulă: ia spune, Leoșka, ce-i cu decretul ăla, ce-i cu anexa aia?...

— Care celulă? întrebă cineva din mulțime.

— Care celulă? făcu Leoșka. Celula paișpe. Stăteam la Krestî...

— U-u! făcu uimită asistența. Păi pentru ce ai stat tu, măi băiete, la pușcărie?

Leoșka se uită buimac la mulțime.

— Pentru un fleac... — răspunse el evaziv.

— Pe chestie politică sau de zuleală?

— Politică — zise Leoșka. Am zulit și eu ia o nimica toată...

Și, dînd din mîină a pagubă, se retrase în mulțime.

Tovarășul de la oraș, Vedeornikov, după ce mai vorbi un timp despre noua tendință de a fi aleși tovarăși care au stat la oraș, propuse să se voteze pentru Eremei Sekin.

Mihailo Bobrov, reprezentantul sărăcimii, lămurii înțelesul acestor cuvinte, și Eremei Sekin fu ales în unanimitate, cu o singură abținere.

S-a abținut Leoșka Konovalov. Nu înghițea el prostimea asta de la țară.

AGITATORUL

Grigori Kosonosov, paznic la o școală de zbor, a plecat în concediu la el în sat.

— Ia vezi, tovarășe Kosonosov — i-au spus prietenii înainte de plecare — dacă tot te duci la țară, fă și dumneata un pic de agitație. Spune-le țăranilor că aviația se dezvoltă... Poate donează și ei ceva pentru un aeroplan.

— Nici vorbă — a zis Kosonosov. Fac și agitație. La altele nu mă bag, dar despre aviație le vorbesc eu, n-aveți nici o grijă.

Konososov a venit în sat toamna și, chiar în ziua când a sosit, s-a dus la soviet.

— Uite — zice — aș vrea să fac și eu puțină agitație. Avînd în vedere că sînt venit de la oraș, nu s-ar putea ține o adunare?

— Mă rog — a zis președintele. S-a făcut. Mîine adun oamenii.

A doua zi, președintele a adunat oamenii lângă magazia pompierilor.

Grigori Kosonosov a ieșit înaintea oamenilor, s-a ploconit o dată și, intimidat, a început să vorbească cu o voce tremurată:

— Uite, care va să zică... — spuse Kosonosov — aviația, tovarăși, țărani... 'Mneavoastră, vezi bine, sînteți oameni neștiutori, de-aia am să vă vorbesc despre politică... Uite, ici, de-o vorbă, e Germania, dincoace, linia Curzon. Ici e Rusia, dincoace... ă-ă...

— Ce tot vorbești, acolo, omule? se mirară țărani.

— Ce vorbesc? făcu pe supăratul Kosonosov. Păi vorbesc despre aviație. Se dezvoltă, care va să zică... Ici e Rusia, dincoace India...

Țărani îl ascultau încruntați.

— Nu ne ține degeaba aicea! strigă cineva din spate.

— Nu vă țin — zise Kosonosov. Vorbeam despre aviație... Se dezvoltă, tovarăși țărani. Ni-mic de zis. Ce este, este. Nu încape discuție...

— Nu prea se înțelege! strigă președintele. Vino mai aproape de mase, tovarășe...

Konosov făcu un pas spre mulțime și, răsucindu-și o țigară, urmă:

— Uite, care va să zică, tovarăși țărani... Se construiesc aeroplanе și după aia zboară oamenii

cu ele. Pe sus, prin aer, vreau să zic. Mă rog, e cîte unul care nu prea se poate ține acolo sus și, zdup la pămînt! Așa cum a pățit un aviator, tovarășul Ermilkin. S-a urcat, s-a urcat, și cînd l-a burdușit o dată de pămînt, praf s-a făcut...

— Că doar nu-i pasăre — spuseră țăranii.

— Eu ce zic? se bucură Kosonosov, simțîn-du-se încurajat. Nu-i pasăre, vezi bine. Pasărea, dacă o cădea, nici că-i pasă. Mai era un aviator, tovarășul Mihail Ivanîci Popkov. De ridicat s-a ridicat el, pînă aici, toate bune, cînd colo, deodată, pac! s-a stricat motorul... Cînd mi l-a bușit o dată...

— E! făcură țăranii.

— Zău așa... Ba unul a rămas agățat în copaci. Ședea așa spînzurat, ca un copilaș. S-a speriat rău. Făcea niște năzdrăvăanii, să mori de rîs, nu alta... Sînt tot felul de întîmplări... Odată, s-a băgat sub elice o vacă. A făcut-o bucăți. Nici nu mai știa unde-s coarnele, unde-i burta... Mai nimeresc și cîini.

— Și cai? întrebare țăranii. Și cai, zici?

— Și cai — întări Kosonosov. Nimic mai lesne.

— Ie-te, nemernicii, dar-ar boala-n ei! zise unul. Ce-au mai născocit! Auzi, să facă harceaparea caii... Și zici că se dezvoltă?

— Păi dar! Întări Kosonosov. Se dezvoltă, tovarăși țărani... Așa că puneți mînă de la mînă și dați și dumneavoastră ceva.

— Pentru ce să dăm? întrebare țărani.

— Pentru un aeroplan — zise Kosonosov.

Rîzînd în silă, țărani începură să se împrăștie care încotro.

ACTORUL

Schița asta e o întâmplare adevărată. Lucrurile s-au petrecut la Astrahan. Cum a fost, mi-a povestit un artist amator.

Iată ce mi-a povestit actorul:

Mă întrebați, măi tovarăși, dac-am fost la viața mea actor? Da, am fost. Am făcut teatru. Am cunoscut și eu arta asta. Numai că nu face două parale.

Adicătelea, dacă stai să te gîndești, are și ea unele părți bune.

Bunăoară, apari pe scenă și lumea se uită la tine. În public vezi cunoscuți, neamuri din partea nevestei, vecini. Ȑia la parter îți fac cu ochiul: Țin-te bine, Vasea, dă-i bătaie! Mă rog, le faci și tu tot felul de semne: Fiți pe pace, fraților! Las' că ne descurcăm noi. Dar dacă stai să te gîndești mai bine, în meseria asta nu găsești nimic bun. Mai mult îți faci sînge rău.

Odată jucam piesa „Cine e de vină?”

O piesă tare. Într-unul din acte, cum îți spui, niște tâlhari îl jefuiesc pe un negustor în văzul lumii. Iese ceva foarte natural. Negustorul țipă ca din gură de șarpe și dă din picioare, se apără. Aia îl jefuiesc. Te ia groaza!

Ei bine, am pus noi în scenă piesa asta.

Dar vezi că taman înainte de spectacol, amatorul care juca rolul negustorului a tras la măsea. S-a cherchelit în așa hal haimanaua, că nu mai putea juca. Cum ieșea la rampă, înadins strivea becurile electrice cu piciorul.

Regizorul, Ivan Palîci, îmi zicea:

— În actul doi nu-i mai dăm drumul, că sparge, nemernicul, toate becurile. Poate, zice, îl dublezi dumneata? Publicul e prost, n-o să bage de seamă.

— Nu pot, măi tovarăși, zic, să ies la rampă. Nu stăruiți. Adineauri, zic, am mâncat doi pepeni.

Regizorul zice:

— Ajută-mă, frățioare. Măcar un act. Poate că mai târziu își vine-ăla în fire. Nu da de rîpă munca culturală, zice.

Pînă la urmă, toți m-au convins. Am ieșit la rampă.

Am ieșit așa cum eram, în hăinuță și pantaloni. Numai că mi-am pus o barbă. Și am ieșit.

Publicul, prost-prost, dar m-a recunoscut numaidecât.

— A, zice unul, uite-l pe Vasea! Țin-te bine, Vasea, dă-i bătaie!

— De ținut, mă țin eu, fraților, zic, dat fiind că e un moment critic. Artistul ăla, zic, s-a făcut criță și nu poate să iasă la rampă. Borăște.

Începe jocul.

Eu fac pe negustorul. Și cum îți spui, țiip, dau din picioare, mă lupt cu tâlharii. Și simt că, nu știu care dintre amatori, parcă îmi vîră mîna în buzunar de-adevăratelea.

Mă închei la haină. Așa, ca să nu vadă artiștii.

Mă lupt eu ei. Îi plesnesc peste obraz. Zău așa!

— Nu vă apropiați, nemernicilor — zic — vă rog cu frumosul!

Ăia, așa acum cere piesa, mă înghesuie și mai rău. Mi-au scos portofelul (o sută optzeci de ruble), și se dau la ceas.

Țip ca din gură de șarpe:

— Săriți, oameni buni, că mă fură de-a binelea! Efectul e colosal.

Lumea, proasta, bate din palme. Strigă:

— Dă-i, Vasea, dă-i! Așa, așa! Arde-i la do-vleac, fir-ar ei de pezevenghi!

— N-ajută, fraților! strig eu.

Și-i ating, tot la mutră.

Văd că unul din amatori s-a umplut de sânge. Ailaltă, ai naibii, s-au încins și mă înghesuie mai al dracului.

Regizorul își scoate nasul din culise.

— Bravo, Vasea! zice. Îți joci rolul de minune, zice. Dă-i bătaie!

Văd că țișetele n-ajută la nimic. Pentru că, vezi bine, așa e piesa, cu țișete.

— Fraților! zic. Ivan Palîci, nu mai pot! Trage cortina! Aștia îmi zulesc și ultimele economii!

Auzind asta, mulți dintre specialiștii în materie de teatru văd că aceste cuvinte nu sînt din piesă, și ies din culise. Suflerul, mulțumesc frumos, iese și el din cușca lui.

— Oameni buni — zice — se pare că într-adevăr i-au zulit negustorului portofelul.

S-a tras cortina. Cineva mi-a adus apă într-un urcior. Am băut.

— Fraților! zic. Ivan Palîci, ce-i asta? Conform piesei, zic, cineva mi-a scos portofelul din buzunar.

Mă rog, amatorii au fost percheziționați. Dar banii nu s-au găsit. S-a găsit numai portofelul gol, aruncat în culise.

Banii s-au dus. Parcă i-a înghițit focul.

Artă, zici? Las' că știm! Am jucat și noi!

AVEREA

Ilia Ivanovici Spiridonov, meșter legător, a câștigat cinci mii de ruble în aur la tragerea împrumutului.

Primele zile, Ilia Ivanîci a umblat năuc. Dădea din mâini și din cap, și bodogănea:

— Ie-te-te... Ce chestie, dom'le... Cum vine asta, măi fraților?...

Pe urmă, obișnuindu-se cu bogăția care a dat peste el, s-a apucat să socoată cam ce și cât ar putea cumpăra din banii ăștia. Dar ieșea așa de mult și așa de grozav, încît Spiridonov dădea din mînă și lăsa baltă socotelile.

Fiind prieteni vechi, Ilia Ivanîci dădea pe la mine de vreo două ori pe zi și de fiecare dată îmi povestea cu de-amănuntul cum a aflat el de câștig și ce-a simțit în ziua aceea fericită.

— Și acum ce-ai de gînd să faci? îl întrebam eu. Ce vrei să-ți cumperi?

— Mi-oi cumpăra și eu ba una, ba alta — răspundea Spiridonov. Bineînțeles, lemne. Mai trebuie iarăși și niscaiva oale pentru casă... O pereche de pantaloni...

În sfârșit, Ilia Ivanîci a ridicat de la bancă o grămadă de bani nou-nouți, tot de cîte zece ruble, și a dispărut fără urmă. În orice caz, pe la mine n-a mai dat mai bine de două luni.

Odată l-am întîlnit pe stradă.

Era îmbrăcat într-un costum nou, cafeniu deschis, larg de se pierdea în el. Cravata roz stătea bătoasă și-l gîdila sub bărbie. Ilia Ivanîci trăgea mereu de ea și scuipa de ciudă. Era vădit că și costumul, și jiletca strîmtă, și cravata elegantă îl stînjeneau și-i făceau zile fripte.

Omul slăbise rău, era tras la față, și obrajii i se îngălbeniseră. Avea o culoare nesănătoasă, cu o mulțime de zbîrcituri mărunte pe sub ochi.

— Ei, cum e? l-am întrebat.

— Mde — zise cam abătut Spiridonov. Trăiesc și eu... Mi-am cumpărat lemne... Astfel, vezi bine, cam plictiseală.

— Păi de ce?

Ilia Ivanîci dădu din mîină și mă pofti într-o berărie.

Aici, tot trăgînd de cravată, îmi spuse:

— Uite, îi auzi pe toți: burjuu, burjuu... Adică cea burjuu ăștia duc o viață de huzur. Da'

uite-mă că m-am văzut și eu burjui, capitalist... Crezi că e vreo pricopseală?

— Păi de ce?

— Uite-așa — zise Spiridonov. Socotește și dumneata. Cu neamurile mele și ale nevastei m-am certat. Sîntem la cuțite. Asta-i una. La tribunal am ajuns ori ba? Am ajuns. O să mă judec cu cetățeană Bîkova. Asta-i doi... Nevastă-mea, Maria Ignatievna, șade toată ziua pe ladă și plînge... Asta-i trei... Au dat hoții să spargă ușa de la casă? Au dat. Măcar că n-au spart-o, dar pot eu să mai am liniște după asta? Draci! Aproape că nici nu mai pot să ies din casă. Și dacă stau în casă iar e rău, că-mi fură lemnele din curte. Am luat un metru cub de lemne. Trebuie să le păzesc.

Ilia Ivanîci făcu, desperat, un semn cu mîna.

— Și acum ce ai de gînd să faci? l-am întrebat.

— Nici eu nu știu — suspină Ilia Ivanîci. Zău dacă nu-mi vine să-mi vîr gîtu-n ștreang... Cum am primit banii, chiar din prima zi au început toate belelele... Am trăit eu cît am trăit în tihnă și fără griji, dar și cînd a dat pacostea peste mine, apăi m-a înghesuit din toate părțile.

Cum am venit acasă cu banii, văd eu că ceva nu e-n regulă. Casa — plină de neamuri. Pînă atunci nu da nimeni pe la mine, acum ocupaseră toate scaunele. Mă felicită.

Le-am dat la fiecare, vezi bine, așa, ca să le dau și eu ceva, cîte două ruble. Mișka, fratele nevesti-mi, sare el mai al dracului:

— Rușine — zice — să pici cu cîte două ruble, cînd ești om cu capital!

Una-alta, s-a încins, nene, o bătaie... de nu se vedea om cu om. În vremea asta Mișka mi-a luat pardesiul din cuier și dus a fost!

Așa că am rupt orice legături cu neamurile. Trăiesc și eu, uite-așa.

Altfel mi-am cumpărat cîte și mai cîte. Mi-am luat oale, mi-am luat mei pe doi ani de zile. Mă gîndeam ce-aș mai putea să fac cu banii. Mă uit eu și văd că nevastă-mea se spetește cu treburile casei.

„Așa nu mai merge — mi-am zis. O fi ea femeie, dar are drepturi egale. Pîn-aici! Iau o fetiță să-i fie de ajutor. Să gătească.”

Am luat o fetiță. Fetița gătește. Nevasta, neavînd ce face, șade cîtu-i ziulica pe ladă și plînge. Vezi dumneata, tot stînd așa, fără nici o treabă, își aduce aminte de toate necazurile prin cîte a trecut: cum a murit taică-su, cum s-a măritat cu mine... Mă rog i-au intrat în cap toate prostiile, uite-așa, de prea mult bine.

I-am dat bani.

— Du-te — zic — măcar la club sau la teatru. M-aș duce și eu cu tine, zic, dar vezi că trebuie să păzesc lemnele.

A mai plîns ea ce-a plîns, da' pe urmă s-a dus la club. A început să joace loto. Ziua plînge, seara joacă. Eu păzesc lemnele. Fetița gătește.

După aia, vine președintele comitetului de locatari și zice:

— De ce exploatezi copiii? De ce, zice, n-ai anunțat-o pe fetița aia, Bîkova? Vezi, zice, că am să te dau în judecată, măcar că ai cîștigat banii ăia...

Ilia Ivanîci dădu iar din mîină, își potrivi cravata și rămase tăcut.

— E rău — am zis eu.

— Te cred! se învioră Ilia Ivanîci. Uite, bunăoară, stau și eu la o bere, dar simt că mă apucă vătămătura. Poate că în clipa asta mi-au zulit lemnele din curte. Ori poate c-au intrat hoții în casă... Și am un samovar nou-nouț... Nici să stau nu-mi vine, dar nici să plec...

Iar acasă... Nevasta poate că stă și plînge. Fetița plîngea și ea; i-e teamă de judecată... Mișka, fratele nevasti-mi, sînt sigur că dă tîrcoale casei... Uf, mai bine nu mai cîștigam banii ăștia!

Ilia Ivanîci plăti berea și-mi strînse mîna abătut. La despărțire, am vrut să-l consolez, dar el m-a întrebat:

— Ia spune-mi... Tragerea următoare cînd e?
Nu mi-ar strica să cîştig un miar, să mai rotunjesc
suma...

Ilia Ivanîci se trase de cravată, îmi făcu un
semn din cap şi porni zorit spre casă.

ARISTOCRATA

Grigori Ivanovici răsuflă o dată adînc și încep:

— Mie, măi fraților, nu-mi plac femeile care poartă pălărie. Cînd femeia umblă cu pălărie și cu ciorapi de fildecos, ori ține în brațe un cățeluș, ori are un dinte de aur, pentru mine o aristocrată din astea nici nu mai e femeie, nu face două parale.

Cu toate astea, într-o vreme mi s-au aprins călcîiele după o aristocrată. Mă plimbam cu ea, am dus-o și la teatru. La teatru am și dat de bucluc. Acolo, la teatru, și-a dat ea ideologia pe față.

Am cunoscut-o în curte. La o ședință. Mă uit și văd o fiță. Cu ciorapi în picioare, cu un dinte de aur în gură.

— Unde stai, cetățeană? zic. La ce număr?

— La șapte, zice.

— Să fii sănătoasă, zic eu.

Și nu știu cum, mi-a și căzut cu tronc la inimă. Am îndesat-o cu vizitele. La apartamentul șapte. Mă duceam ca persoană oficială, chipurile ca s-o întreb: cum stai, cetățeană — aveți ceva defecțiuni la robinet, la toaletă? Funcționează?

— Da, zice, funcționează.

Și își trage peste umeri șalul de molton, și nu mai scoate o vorbă. Numai ochii îi sticlesc. Și dintele din gură strălucește.

Am tot dat pe la ea vreo lună de zile, pînă s-a obișnuit cu mine. A început să-mi răspundă mai în amănunt: robinetul funcționează, mulțumesc, Grigori Ivanovici.

Pe urmă am mers și mai departe — am început să ieșim împreună la plimbare pe străzi. Cum ieșim în stradă, îmi cere s-o iau la braț. O iau eu la braț și mă las tîrît de ea. Ce să-i spun nu știu, și mi-e și rușine de oameni.

Odată îmi zice:

— Ce mă tot duci așa pe străzi? Am amețit. Cum ești cavalier și la putere, zice, ai putea să mă duci, parexemplu, la teatru.

— Se poate, zic.

Taman bine a doua zi s-au primit de la celulă niște bilete pentru operă. Am căpătat și eu unul. Altul mi l-a cedat Vasea lăcătușul.

Nu m-am uitat la bilete, dar vezi că nu erau la fel. Al meu era la parter, al lui Vasea la galerie.

Ne-am dus la teatru. Ne-am așezat pe locurile noastre. Ea pe biletul meu, eu pe-al lui Vasea. Stau la cucurigu și nu văd nici pe dracu. Dacă mă aplec peste balustradă, o văd pe ea. Dar nu prea bine. Am căscat eu ce-am căscat, pe urmă am coborât. Când mă uit, eram taman în antract. Dînsa ieșise și ea în antract.

— Bună seara, zic.

— Bună seara.

— Oare, zic, aici funcționează robinetul?

— Nu știu, zice.

Și o ia spre bufet. Eu — după ea. Se învîrte prin bufet și se uită la tejghea. Pe tejghea — o tavă, și pe tavă — niște prăjituri.

Eu mă foiesc țănoș pe lîngă dînsa, uite-așa ca un burjui, și o invit:

— Dacă, zic, ai poftă să mănînci o prăjitură, nu te jena. Plătesc eu.

— Mersi, zice.

Și se apropie de tavă, cu un mers destrăbălat, și haț una cu cremă. Și dă-i, înfulec-o!

Banii mei — numărați. Cel mult pentru trei prăjituri. Ea mănîncă, eu mă scotocesc prin buzunare, mă uit pe furiș cîte parale am. Parale — mai nimica.

După ce a mâncat-o pe aia cu cremă, haț alta. Am icnit, dar am tăcut. M-a luat așa, ca o rușine burgheză. Halal cavalier fără bani!

Mă învîrt în jurul ei ca un cocoș. Ea rîde și așteaptă să-i fac complimente.

— N-ar fi timpul să intrăm? zic eu. Poate a sunat.

— Nu — zice ea.

Și mai ia o prăjitură.

— Nu-i cam mult pe stomacul gol? zic eu.

— Nu, zice, sîntem obișnuiți.

Și o ia și pe-a patra.

Atunci mi s-a suit sîngele la cap.

— Pune-o la loc! zic.

S-a speriat. A rămas cu gura căscată. Eu — parcă m-a mușcat strechea. Acuma tot s-a zis cu plimbările noastre!

— Pune-o dracului la loc! zic.

A pus-o la loc. Eu îl întreb pe bufetier:

— Cît am de plată pentru trei prăjituri?

Bufetierul face pe nisnaiul.

— Aveți de plătit patru bucăți, zice. Atîta și atîta.

— Care patru?! zic eu. Cînd a patra e pe tavă?

— Nix, zice el. Măcar că e pe tavă, dar a fost mușcată și turtită cu degetul.

— Da' de unde! zic. De unde-ai mai scos-o și pe asta?

Bufetierul face pe nisnaiul, dă din mîini.

S-a strîns lumea, vezi bine. Experți.

Unii zic că a fost mușcată, alții zic că nu.

Eu mi-am întors buzunarele pe dos: ce de-a nimicuri au mai căzut din ele! Lumea rîde. Mie nu-mi arde de rîs. Eu număr banii. I-am numărat: taman bine mi-ajung pentru patru bucăți. Degeaba am mai făcut tărașoi, pe cîntea mea! Am plătit. După aia îi zic doamnei:

— Mănînc-o, cetășeană. S-a plătit.

Doamna nu se cîntește. Se jenează să mănînce prășitura.

— Dă c-o mănînc eu — se bagă unul.

Și a mîncat-o. Pe banii mei.

Am intrat în sală. Am văzut opera pînă la sfîșșit. După aia, ne-am întors acasă.

În fașa casei, ea îmi zice cu tonul ei burghez:

— Destul de urît din partea dumișale. Ai care n-au bani nu se plimbă cu doamnele.

Eu îi zic:

— Nu banii, cetășeană, fac fericirea omului. Iartă-mă că-ți dau povește.

Și uite-aș a ne-am despărșit.

Nu-mi plac aristocratele.

O ÎNTÂMLARE ÎN PROVINCIE

În viața mea am încercat să fac de toate, numai artist de circ n-am fost.

Dar odată, totuși, s-a întîmplat așa că publicul m-a luat drept unul din aceia care prezintă numere de travestiuri.

Nu știu cum o fi acum, dar pe vremuri umblau prin Rusia specialiști din ăștia în ale deghizării. Ieșeau, bunăoară, pe scenă, salutau publicul cu toată stima, apoi, după ce dispăreau pentru un moment în culise, reapăreau, dar în alte haine, cu altă voce și în alt rol.

Ei bine, odată am fost și eu luat drept un artist din ăștia.

Era prin 1920 sau 1921.

Pe vremea aceea pîinea era extraordinar de scumpă.

La Piter, pentru un funt de pîine se cereau două prosoape, trei cearșafuri, sau o armonică cu trei rînduri de bumbi.

De-aceea, odată, într-o toamnă, poetul imagi-
nist Nikolai Ivanov, pianista Marusia Grekova, eu
și poetul liric Dmitri Tenzor am părăsit Piterul în
căutarea unei pîini mai lesne de dobîndit.

Voiam să dăm o raită prin mai multe orașe din
sudul țării, cu un program variat muzical-literar.

Voiam să cîștigăm cu „arta noastră pură” o bu-
cată de pîine cazonă, de secară.

Așa că, la sfîrșitul lui septembrie, înarmați cu
tot soiul de delegații și documente, ne-am îm-
barcat într-un vagon de marfă cu sobiță și am
plecat în direcția sud-est.

Am mers mult.

Pe drum ne-am împărțit în amănunt rolurile și
am întocmit programul.

Hotărîrăm astfel. Primul număr îl prezintă
pianista Marusia, cu cîteva piese muzicale ușoare.
Ea dă, ca să zic așa, tonul întregii noastre repre-
zentării. Al doilea număr îl susține imaginistul.
Acesta complică puțin programul, făcînd alu-
zie, cu versurile sale, în sensul că arta nu e întot-
deauna înțeleasă de marea masă a poporului.

Apoi mă produc eu cu schițele mele umoristice.
Și, în sfîrșit, poetul liric Dmitri Tenzor. Acesta, ca
să zic așa, lăcuiește tot programul, dîndu-i o
nuanță de facilitate și finețe.

Programul era întocmit cum nu se poate mai
bine.

— Tovarăși — spunea imaginistul — în Rusia Sovietică noi sîntem primii care am pornit pe drumul cel bun. Noi coborîm conștient la nivelul maselor, pătrunzînd în adîncurile lor. Cu acest program noi vom demonstra că arta pură nu piere. Cu noi este poporul.

Pianista Marusia îl asculta tăcută și, ca să se exerseze, închipuia cu degetele pe genunchi nu știu ce motiv complicat.

Eu trăgeam mahorcă cu ceai, tot slobozind cîte-un scuipat verde și veninos.

Poetul Dmitri Tenzor spunea transportat:

— Artă pură îi e necesară poporului... Ni se vor aduce pîini aburinde și înmiresmate, flori, ouă fierte... Bani nu luăm. Ce naiba să facem cu banii, dacă tot nu poți să cumperi nimic cu ei?...

În sfîrșit, pe data de 29 am sosit într-un orașel de provincie mic și ploios.

În gară ne-a întîmpinat foarte binevoitor un agent al căilor ferate. Agentul a cercetat mult și atent delegațiile noastre. Pe urmă a dus mîna la chipiu salutînd în felul acesta, șugubăț, literatura rusă.

Ne-a spus confidențial că face și el parte din pătura intelectuală și că la timpul său a absolvit două clase la gimnaziul de fete din localitate, și că de aceea ar fi amator și el, între două procese-verbale, să guste din arta pură.

Agentul ne-a promis că va veni neapărat la spectacolul nostru literar.

Am tras la niște cunoștințe de-ale Marusiei.

Primele zile au trecut într-o continuă alergătură.

Trebuia să obținem autorizația, să facem rost de sală, să aranjăm luminile și să cădem la o învoială cu impresarul.

Impresarul, un om subțire și dibaci, punînd la îndoială puterea de înțelegere a publicului provincial în materie de artă pură, a stăruit să mai subțiem programul nostru cu numere mai accesibile — muzică, cîntece și exhibiții de circ.

Asta, desigur, ne dădea rău peste cap programul. N-am obiectat însă, pentru că altă soluție nu exista.

Spectacolul a fost fixat pentru ziua următoare, la fostul club al comercianților.

În ziua de 30 septembrie, la ora 8 seara, stăteam emoționați în cabina special rezervată nouă.

Sala era ticsită de lume.

Vreo sută de ostași, o mulțime de gospodine, domnișoare, slujbași și oameni cu tot soiul de profesii libere așteptau cu nerăbdare începerea reprezentației, bătînd din palme și cerînd să se ridice cortina.

Primul, după cîte mi-aduc aminte, s-a produs un trio muzical. Apoi un jongler excentric. Acesta

a avut un succes teribil. Publicul l-a bisat la nesfârșit, urlînd și tropăind din picioare.

Urmau apoi numerele noastre.

Marusia Grekova a ieșit pe scenă într-o rochie neagră încheiată pînă la gît.

Cînd a apărut Marusia, în sală s-a produs oarecare rumoare. Spectatorii s-au săltat de pe locurile lor și se uitau la pianistă. Mulți rîdeau cu hohote.

Marusia s-a așezat la pian puțin tulburată și după ce a executat o piesă scurtă, s-a oprit, așteptînd aplauzele. Dar aplauzele n-au urmat.

Marusia s-a retras în culise teribil de derutată, fără s-o fi aplaudat nimeni.

După ea, a ieșit aproape imediat imaginistul.

Aplauzele furtunoase și strigătele aprobative care l-au întîmpinat n-au conținut multă vreme.

Flatat de această atenție și de celebritatea de care se bucura pînă și într-un mic oraș de provincie, imaginistul se ploconește respectuos pînă la pămînt, cu mîna la inimă.

A citit cîteva poezioare pline de venin, dar cam confuze și s-a retras foarte tulburat, pentru că nici la plecarea lui n-au urmat aplauzele așteptate.

N-a bătut din palme nimeni.

Apoi, speriat de-a binelea, am ieșit eu.

Apariția mea a fost primită cu strigăte de bucurie încă și mai prelungite.

Cei din spate săreau pe bănci, îi împingeau pe cei din față și mă priveau ca pe cine știe ce dihanie.

— Dibaci! a strigat unul. Dibaci lucrat, măi frățioare!

— Tii, pezevenghiul! a țipat altul, vădit încântat.

Eu, cu spaima-n suflet, tremurînd pentru soarta ce mă aștepta, mi-am început povestirea abia îngăimînd frazele.

Publicul îmi asculta răbdător bălmăjeala și chiar mă încuraja cu exclamații de felul acesta:

— Măi, ce pungaș! Fir-ar el să fie!...

— Dă-i așa, că-i dai bine!

Bălmăjind povestirea aproape pînă la capăt, m-am retras abia tîrîndu-mi picioarele. Ca și cei dinaintea mea, n-am fost răsplătit cu nici un fel de aplauze. Numai un ostaș, unul înalt, s-a ridicat și a zis:

— Iu-iu, nemernicul, uite la el cum calcă! Ia uitați-vă, fraților, cum șchioapătă înadins!

Ultimul trebuia să se producă poetul liric.

S-a împotrivit mult să iasă în scenă. Mai că plîngea în gura mare și spunea că simte niște dureri în partea de jos a burții. Zicea că abia în ajun a sosit din Piter, ca nu s-a familiarizat cu orașul și că nu e obișnuit cu un asemenea auditoriu.

Pînă la urmă, tăbărînd cu toții pe el, l-am îmbrîncit în scenă.

Aplauze formidabile, însoțite de hohote de rîs și de înjurături admirative, au zguduit sala.

Publicul hohotea și urla peste măsură de încîntat.

O parte din spectatori s-au repezit la scenă, privindu-l pe poetul liric cu o nespusă curiozitate.

Poetul, buimăcit de-a binelea, s-a rezemat de pian și a stat așa vreo cinci minute, fără a scoate o vorbă. Pe urmă, s-a clătinat o dată, a deschis gura și, mai mult mort decît viu, s-a tîrît înapoi în culise.

Aplauzele n-au conținut multă vreme. Cineva bătea de zor cu călcîiele în podea. Altcineva urla: „bis, bis!”

Cu desăvîrșire zguduiți, noi stăteam ghemuiți în cabină și trăgeam cu urechea la rumoarea din sală.

Impresarul se foia pe lîngă noi și se tot uita speriat la fețele noastre, pe care se citea amărăciunea.

Imaginelul, trist, cu buzele strînse, cu desăvîrșire perplex, ședea pe canapea. Apoi, dîndu-și părul pe spate, a zis cu tărie în glas:

— Eu voi fi înțeleș peste cincizeci de ani. Nu mai devreme. Versurile mele nu sînt accesibile. Văd asta acum.

Marusia Grekova plîngea înăbușit, cu fața ascunsă în palme.

Poetul liric stătea nemișcat și asculta speriat strigătele și urletele din sală.

Eu nu mai pricepeam nimic. Mai bine zis, îmi închipuiam că masele au înțeles arta pură, dar într-o formă ciudată, necunoscută mie.

Strigătele, însă, nu conteneau.

Deodată, s-a auzit un tropăit în culise, și în cabina noastră au dat buzna cîțiva spectatori.

— Bis! Bis! țipă voios un cetățean, dînd din mîini.

Noi am înlemnit.

Impresarul zise cu o voce stinsă, împăciuitoare:

— Tovarăși... Nici o grijă... Se face... Aranjăm noi imediat... Ce ziceți că doriți?

— Ăla de adineauri... — zise cetățeanul. Publicul îl roagă mult să mai facă o dată... Noi sîntem delegați și vă rugăm... Ăla de adineauri, cu deghizarea...

În clipa aceea ne-am lămurit. Tuspatru fuse-serăm luați drept unul, Iakimov, specialist în arta deghizării, care dăduse spectacole în acest oraș anul trecut. Azi urma să se producă după noi.

Buimăciți cu totul, ne-am pus mașinal paltoanele și am ieșit din club.

A doua zi am părăsit orașul.

Mica pianistă, lunganul de imaginist, eu și, în sfârșit, rubicondul poet liric demonstraserăm, tuspătru, publicului din provincie o adevărată minune a deghizării.

Dar poporul nu ne-a răsplătit cu flori, cu ouă fierte și cu onoruri.

O să trebuiască să mai așteptăm.

BAIA

În America, măi fraților, cică sînt niște băi pe cinste.

Vine omul, bunăoară, își pune hainele într-o ladă specială și se duce să se spele. Și nici habar n-are că s-ar putea să i se fure sau să se piardă ceva din lucrușoare. Nici măcar nu ia număr de la garderobă.

Mă rog, poate cîte unul mai temător îi zice ăluia de la haine:

— Gud bai, ai grijă!

Și atît.

Se îmbăiază americanul ăsta, vine înapoi și capătă hainele curățele: spălate și călcate. Obielele — albe ca zăpada. Izmenele — cîrpite, peticite. Trai, nineacă!

La noi, băile sînt și ele cam așa. Însă mai proaste. Dar de spălat poți să te speli și aici.

La noi e bucluc numai cu numerele alea de la garderobă. Sîmbăta trecută m-am dus și eu la baie

(doar nu era să merg pentru treaba asta în America!). Ala de la garderobă îmi dă două numere: unul pentru haine, altul pentru palton și căciulă.

Dar omul, cînd e gol, unde să bage numerele? N-ai unde și pace! Buzunare n-ai. Tot ce vezi, numai burtă și picioare. Necaz mare cu numerele astea. Că doar n-ai să ți le legi de barbă...

Mă rog, mi-am legat și eu numerele cîte unul de fiecare picior, ca să nu le pierd pe amîndouă deodată. Și intru în baie.

Acuma, numerele mă tot plesnesc peste picioare. Ți se și face lehamite să mai umbli. Dar de umblat e musai. Trebuie să-ți faci rost de un hîrdău. Păi ce, fără hîrdău aia mai e baie? Vai de baia aia!

Caut un hîrdău. Cînd mă uit, văd pe unul că se spală în trei hîrdaie. Într-unul stă, într-altul își săpunește dovreacul și pe-al treilea îl ține cu mîna stîngă, ca să nu i-l fure.

Trag eu hîrdăul ăsta; dar cetățeanul nu-i dă drumul.

— Ce, bă — zice — ce furi hîrdaiele altora? Cînd ți-oi arde un hîrdău între ochi — zice — ai să vezi pe dracu'!

— Ia vezi — zic eu — că nu sîntem pe vremea țarului, să-i arzi în dreapta și-n stînga cu hîrdaiele! Auzi, egoism! zic. Trebuie — zic — să se mai

spele și alții. Că doar nu sîntem la teatru!

Ăla îmi întoarce spatele și-i dă înainte cu spălatul.

„Doar n-o să stau așa pe capul lui — mi-am zis. Acuma ăsta o să se spele înadins trei zile.”

M-am dus mai departe.

După vreo oră, văd că unul cascadează gura și lasă hîrdăul din mîină. Ori că s-a aplecat să ia săpunul, ori că se lăsase purtat de vise — nu știu. Decît că hîrdăul i l-am luat.

Acuma hîrdău am, dar nu găsesc un loc unde să mă așez. Ce, ăla mai e spălat — în picioare? Vai de capul meu!

Bun... Stau eu ce stau, țin hîrdăul cu o mîină și mă spăl.

În jurul meu — Doamne-Doamne! E o spălătorie în lege. Unul își spală pantalonii, altul își freacă izmenele, altul stoarce mai știu eu ce. Abia m-am spălat, că iar sînt murdar. Stropesc rău, ai naibii. Și e o gălăgie de nici nu-ți mai vine să te speli. Prăpăd, zău!

„Ia mai dă-i încolo — îmi zic. Las' că mă mai clătesc eu acasă.”

Ies în antreu, dau numărul și-mi iau hainele. Cînd mă uit — toate-s ale mele, pantalonii nu.

— Oameni buni — zic — pantalonii mei aveau o gaură uite colea. Ăștia uite unde-o au.

Ala de la garderobă îmi zice:

— Noi nu sîntem puși aici să păzim găurile. Nu sîntem la teatru — zice.

Bun. Îmi pun pantalonii și mă duc să-mi iau paltonul. Ala nu mi-l dă; îmi cere numărul. Și numărul l-am uitat legat de picior. Trebuie să mă dezbrac. Mi-am scos pantalonii, caut numărul; numărul nicăieri. Sfoara e acilea, pe picior; hîrtiuța nu se vede. A muiat-o apa.

Îi dau ăluia de la garderobă sfoara; nu vrea.

— Pe bază de sfoară — zice — nu eliberez nimic. Așa, oricine poate să-mi vină cu o grămadă de sforicele, că nu mi-ar mai ajunge paltoanele. Mai stai — zice — pînă pleacă toți, și atuncia ți-l dau pe ăla care o rămîne.

— Aoleu, frățioare — zic — și dacă rămîne mai știu eu ce zdreanță? Doar nu sîntem la teatru — zic. Dă-mi-l — zic — după semnalmente. Un buzunar e rupt, ălălalt lipsește. Cît privește nasturii — zic — ăla de sus e la locul lui, ălalți, canci!

Pînă la urmă tot mi l-a dat. Și nici măcar nu mi-a cerut sfoara.

M-am îmbrăcat și-am ieșit în stradă. Deodată, mi-am adus aminte că am uitat săpunul.

M-am întors. Cu paltonul pe mine, nu mă lasă înăuntru.

— Dezbracă-te — îmi zice ăla de la garderobă.

— Măi oameni buni — zic eu— nu pot să mă dezbrac a treia oară. Doar nu sîntem la teatru — zic. Dați-mi barem contravaloarea săpunului!

Nu vor să mi-o dea.

Dacă nu vor, nu trebuie. Am plecat fără săpun.

Desigur, cititorul s-ar putea să fie curios: ce baie e asta? Unde e? Pe ce stradă?

Ce baie? Una obișnuită. Din alea cu un gologan intrarea.

GALOȘUL

Să-ți pierzi un galoș în tramvai nu-i mare lucru.

Mai ales dacă din dreapta te-ndeasă și din spate te mai calcă unul pe călcâi — s-a dus galoșul.

E-o nimica toată să-ți pierzi un galoș.

Eu l-am pierdut cît ai clipi din ochi. Nici n-am băgat de seamă.

Cînd m-am urcat în tramvai, amîndoi galoșii erau la locul lor. Cînd am coborît, m-am văzut cu unul singur; ălălalt dispăruse. Gheata era la locul ei, și ciorapul, și izmenele. Numai galoșul se făcuse nevăzut.

Ce, era să fug după tramvai?

L-am scos din picior și pe celălalt, l-am învelit într-un ziar și mi-am văzut de drum.

Mă gîndeam să pornesc în căutarea galoșului după ce-oi ieși de la slujbă. Doar n-o să las bună-

tate de marfă să se piardă așa! Undeva dau eu de el.

După ce-am ieșit de la serviciu, am pornit în căutarea galoșului. Întîi și-ntîi m-am sfătuit cu un vatman, un cunoscut de-al meu.

Omul mi-a dat curaj.

— Zi mersi — zice — că l-ai pierdut în tramvai. În alt loc public nu garantez, dar în tramvai dacă pierzi ceva, e sfînt. Avem noi un birou de obiecte pierdute. Vii frumușel și-ți iei obiectul. Sfînt!

— Mulțumesc — zic eu — mi-ai luat o piatră de pe inimă. Gîndește-te, e ca nou. Îl port abia al treilea sezon.

A doua zi mă înfățișez la biroul de obiecte pierdute.

— Fraților — zic — se poate să-mi iau galoșul înapoi? L-am pierdut în tramvai.

— Se poate. Ce fel de galoș?

— Un galoș obișnuit — zic. Numărul doisprezece.

— Numărul doisprezece avem vreo douăsprezece mii — îmi zice unul de-acolo. Dă-ne semnalmente.

— Semnalmente — zic — sînt obișnuite: ștaiful s-a făcut ferfeniță, postavul dinăuntru s-a ros...

— Galoși din ăștia avem mai mult de-o mie. N-ai alte semnalmente speciale?

— Am și semnalmente speciale — zic. Spițul s-a rupt, abia se mai ține. Tocul s-a dus și el, aproape că nici nu mai are toc. Dar fețele — zic — încă mai rezistă.

— Ia loc aici. Vedem imediat.

Și omul vine cu galoșul meu.

Ce m-am bucurat! Să leșin, nu alta!

„Măi — mi-am zis — da' bine mai lucrează aparatul ăsta de-aici! Ce oameni, ce nivel, câtă grijă pentru un galoș!”

— Vă mulțumesc, oameni buni — zic eu — și vă sînt recunoscător pînă la moarte. Dați-l repede-ncoa', să-l pun în picior. Vă mulțumesc!

— Nu putem să ți-l dăm, stimate tovarășe, pentru că n-avem cum să știm dacă l-ai pierdut dumneata și nu altcineva.

— Eu l-am pierdut — zic. Pe cuvînt de onoare!

— Noi te credem și te înțelegem, și este foarte probabil că dumneata și nu altcineva ai pierdut galoșul ăsta. Adu-ne o adeverință precum că ai pierdut într-adevăr un galoș. Să confirme administrația casei faptul, și îți eliberăm neîntîrziat ceea ce ai pierdut legal.

— Fraților — zic — tovarăși dragi, păi ăia de la administrație nu cunosc cazul. S-ar putea nici să nu-mi dea o hîrtie din astea.

— Au să-ți dea, că de-aia sînt puși acolo.

M-am mai uitat o dată la galoș și am ieșit.

A doua zi mă duc la președintele comitetului de locatari și-i zic:

— Dă-mi o adeverință, că mi se duce galoșul pe copcă.

— Și chiar zici că l-ai pierdut? Ori umbli cu cioara vopsită? Oi fi căutînd bunuri de larg con-sum pe de pomană, mai știi?

— Zău că l-am pierdut! zic.

— Eu nu pot să te cred pe cuvînt. Dacă-mi aduci o dovadă de la parcul de tramvaie că ai pierdut un galoș, atunci îți dau și eu adeverința. Altfel nu pot.

— Păi ei m-au trimis la dumneata — zic.

— Atuncea dă o declarație.

— Și ce să scriu? întreb.

— Scrie: în ziua de cutare am pierdut un galoș. Și așa mai departe. Prin prezenta mă angajez ca pînă la elucidarea cazului să nu părăsesc localitatea.

Am dat declarația. A doua zi am căpătat o adeverință în toată regula.

M-am dus cu adeverința asta la biroul de obiecte pierdute. Acolo, închipuiți-vă, fără multă vorbărie mi-au și dat galoșul.

Cînd l-am pus în picior, eram în al nouălea cer. Frumos mai lucrează oamenii ăștia! mi-am zis.

Ce, în altă parte și-ar fi pierdut vremea cineva cu galoșul meu? L-ar fi aruncat, și basta. Aicea, nici o săptămână n-am alergat, că mi l-au și restituit.

Mi-e necaz numai că în săptămâna asta de alergătură am pierdut ălălalt galoș. Îl purtam mereu la subsuoară, învelit într-un ziar, și nu mai mi-aduc aminte unde l-am lăsat. În nici un caz însă în tramvai. Și asta-i rău. Acuma unde să-l caut, mă rog?

În schimb, primul galoș e în posesia mea. L-am pus pe comodă.

Cînd mă apucă urîtul, mă uit la galoș și parcă-mi crește inima.

Mă gîndesc: Ce bine lucrează birourile astea!

Am să păstrez galoșul ca amintire. Las' să rămînă la urmași.

1926

De sărbători obișnuiesc să merg la Luga. Se zice că acolo e un aer minunat — aer de pini și de brazi. Face bine la bronșită. Așa zic medicii. Nu știu dacă-i adevărat, dar mie nu prea-mi vine să cred.

Ceea ce e mai rău, e că drumul pînă la Luga e un chin. Aglomerație mare. Înghesuială. Călătorii ți se așază pe genunchi fără să-ți ceară voie. Ori îți pun în cap coșurile și boccelele. Așa nu-i mare lucru să te pricopsești cu o bronșită, ba mai dai și în ipohondrie.

Rîndul trecut, la întoarcere, cu toate că vagonul era ticsit, a mai urcat un individ. Destul de tînăr. Cu mustăcioară. Chiar fercheș. Cu cizme rusești în picioare. Îl însoțea o bătrînă. O babă ca toate babele, cu două boccele și un coș.

De fapt, întîi s-a urcat în vagon baba cu calabalîcul ei. Iar după ea — individul, cu mustăcioara lui.

Care va să zică, baba o ia înainte, făcându-și loc cu coatele, iar el, țațoș, după ea. Și-i tot poruncește:

— Ține coșul drept! Vezi că-l răstorni!... Acum bagă-l sub bancă! Bagă-l sub bancă, am zis! Ei, drăcia dracului! Nu pune bocceaua pe genunchii oamenilor! Pune-o pînă una alta pe cap ... Stai c-o urc eu în plasă! Tii, că proastă mai ești!

Călătorii bagă de seamă că cetățeanul ăsta o cam face de oaie, încalcă codul muncii. Pe scurt, observă că individul cu mustăcioară a luat-o razna; țipă ca un mitocan la slujnica lui și o silește să facă lucruri peste puterile ei.

Unii au început să-și arate pe față nemulțumirea: n-ar fi cazul să-l aducem la ordine, dacă și-a pierdut controlul și țipă la servitoare? Se poate să ridice bătrîna singură coșcogea baloturile? Asta-i curată bătaie de joc, ba mai mult — exploatare a oamenilor muncii! Nu e permis să țiți și să comanzi așa de față cu lumea. Asta o atinge în demnitatea ei de om bătrîn.

Deodată, un călător care se aprinsese mai rău ca ceilalți, vine lîngă ăla cu mustăcioară și-l apucă de braț.

— O astfel de comportare nu e admisibilă — zice. Asta e bătaie de joc față de un om liber. Pocitură a nepului ce ești!

Apucat de braț, individul s-a făcut alb la față și s-a tras un pas înapoi. Abia după aceea a protestat:

— Ba pardon — zice — ce pocitură? Poate că eu călătoresc cu mama la Leningrad. Și așa — zice — mă simt destul de ofensat cînd mi se vorbește de o încălcare a codului.

Călătorii din vagon au rămas oarecum descumpăniți. Se simțeau stînjiți că au intervenit într-o chestiune de familie care nu-i privește. Chiar așa: persoana în cauză nu era altcineva decît mama, nu slujnica.

Cetățeanul acela care se aprinsese mai rău, vezi bine, nu s-a dat bătut cu una cu două.

— Naiba să le mai descurce! Ce, scrie pe ea că e mama sau tata? În cazuri din astea trebuie să anunți cînd te urci în tren.

Pe urmă, s-a așezat pe locul său, lîngă geam.

— În orice caz — zice — îmi cer scuze. De unde era să știm noi că dînsa e stimabila dumitale mamă! Ne-am închipuit, vezi bine, cu totul altceva. Ne-am închipuit că e servitoarea. Așa că, să ne scuzi.

Alt călător, unul care mîncea dintr-o jimblă, îi zise însă ăluia cu mustăcioară și cu mamă:

— Mamei i se cuvine și mai mult respect decît slujnicei. Nu este admisibil s-o împovărezi cu boccele și cu coșuri. Și să mai și țipi la ea!

Ăla cu mustăcioară zice:

— Eu am certificat de la doctor că sufăr de nervi. Rog să nu mi se dea sfaturi la cine pot să țin și pe cine pot să-l încarc cu boccele!

Ofensat cu întârziere, tipul cu mustăcioară a tot bombănit pînă la Leningrad:

— Abia pornești la drum, că te și apucă de braț. Se leagă de tine care poate că ai bilet de călătorie... Pune piciorul pe boccea, mamă, să nu ți-o șterpelească careva... Ie-te cine s-a găsit să facă pe grozavul... Da' poate că și eu stau la Leningrad încă din nouă sute șaptespe. Și n-am să îngădui nimănui să mă ofenseze acuzîndu-mă cum că încalc codul.

Ceilalți călători ședeau tăcuți și evitau privirea omului ofensat.

1926

Comerciantul Eremei Babkin a fost jefuit. Cîneva i-a furat blana.

Păgubaşului îi venea să urle, nu alta. Vezi bine, îi părea rău de blană.

— Era o blană pe cîste, măi oameni buni — zicea. Păcat de ea! Plătesc cît nu face, dar tot găsesc eu tîlharul. Să-l scuipe între ochi.

Aşa că Eremei Babkin a făcut apel la serviciile unui cîine poliţist. Şi s-a prezentat un agent cu şapcă şi moletiere, însoţit de un cîine. Coşcogea dulăul; unul cafeniu, cu botul ascuţit, antipatic.

Agentul şi-a vîrît cîinele cu botul în urma de lîngă uşă. a zis „şo!” şi s-a dat la o parte. Cîinele a adulmecat aerul, şi-a aruncat odată ochii pe mulţimea din jur (vezi bine, se strînsese lume) şi deodată se apropie de baba Feokla, de la cincî. Vine lîngă ea şi-i miroase poalele.

Baba se trage în dosul ălorlalți. Cîinele — haț de fustă. Baba se smucește în lături, cîinele — după ea. A apucat-o de fustă și nu-i dă drumul.

Baba s-a trîntit în genunchi dinaintea agentului.

— Aoleu — zice — m-am ars! Hai că spui tot. E adevărat — zice — am pus cincii vedre la dospit. E adevărat — zice — am alambic. Toate — zice — sînt în camera de baie. Duceți-mă la miliție.

Oamenii, vezi bine, au rămas cu gura căscată.

— Și blana? zice unul.

— Nu știu nimic de blană — zice baba. Habar n-am. Hai, duceți-mă odată, să-mi primesc pe-deapsa.

Au dus-o, vezi bine.

Agentul și-a luat iar dulăul, l-a vîrît iar cu botul în urmă, a zis „șo!”, și s-a dat la o parte.

Dulăul și-a rotit o dată ochii, a adulmecat aerul, și s-a apropiat de cetățeanul administrator al casei.

Administratorul s-a făcut alb la față și a căzut în genunchi.

— Legați-mă — zice — oameni buni, cetățeni conștienți. Eu am strîns banii pe apă — zice — și i-am cheltuit pentru poftetele mele.

Vezi bine, locatarii au tăbărit pe administrator și s-au apucat să-l lege. În vremea asta, dulăul se

apropie de cetățeanul care stă în apartamentul șapte și-l înșfacă de pantaloni.

Cetățeanul s-a făcut alb ca varul și a căzut în genunchi dinaintea celor de față.

— Sînt vinovat — zice. E adevărat, am pus un an mai puțin în cartea de muncă. Acuma — zice — eu, cogeamite zdrahonul, ar trebui să fiu în armată și să-mi apăr patria, nu să stau aici, la șapte, și să mă folosesc de energia electrică și de alte servicii comunale. Poftim, luați-mă!

Oamenii erau buimaci.

„Ce cîine dat dracului!”

Comerciantul Eremei Babkin a clipit o dată din ochi, s-a uitat în jur, a scos niște bani și-i dă agentului.

— Ia-ți dracului cîinele de-aici! zice. Ducă-se naibii de blană...

Dar dulăul l-a și mirosit. S-a proptit dinaintea comerciantului și dă din coadă.

Eremei Babkin s-a dat fîstîcit în lături, dar cîinele — după el. Îi miroase galoșii.

Babkin s-a făcut alb la față.

— Hait — zice — dacă-i pe-așa, Ăl de Sus le vede pe toate. Eu — zice — sînt un nemernic, fraților. Nici blana nu era a mea. Blana — zice — am zulit-o de la frate-miu. Vai de păcatele mele!

Auzind una ca asta, toți cei din jur au luat-o la fugă care-ncotro. Dulăul nemaiavînd vreme să

mai adulmece, i-a înhățat pe doi sau trei care s-au nimerit mai la îndemână și-i ține bine.

Au făcut mărturisiri și ăștia. Unul a pierdut banii statului la cărți, altul și-a miruit nevasta cu fierul de călcat, altul a spus și el ceva ce nu-i chip de redat aici.

S-au împrăștiat toți. Curtea s-a golit. Au rămas numai câinele și agentul.

Și deodată câinele se apropie de agent și dă din coadă.

Agentul s-a făcut alb la față și a căzut în genunchi dinaintea câinelui.

— Mușcă-mă, cetățene — zice. Eu — zice — primesc pentru alocația dumatăle trei hîrtii de cîte zece ruble și două le iau eu...

Ce-a urmat, nu se știe. Ca să nu dau cumva de bucluc, m-am făcut și eu nevăzut.

COPILĂRIE FERICITĂ

Ieri, măi fraților, ședeam pe o bancă în Parcul Tavriceski. Îmi răsucesc o țigară. Mă uit în dreapta, mă uit în stînga. În jur — o frumusețe! E primăvară. Soarele dogorăște. Copilașii se joacă în nisip. Lîngă mine, pe bancă, văd un puști de vreo zece ani. Șade pe bancă și își bălăbănește un picior.

M-am uitat la el și în juru-mi.

„Ehei — mi-am zis — ce bine o duc copiii! Nu ca oamenii mari... Păi, cînd ești om în toată firea, ce, nici să-ți bălăbănești piciorul nu poți, nici să te tăvălești în nisip. Cînd te-o vedea careva bălăbă-nindu-ți piciorul, zice că te-ai smintit. Poți să te mai alegi și c-o palmă peste obraz. Ehe, mi-am zis, omul adult duce o viață tristă.. Comisii peste comisii... Rapoarte și ședințe... Ieși și tu pentru cîteva minute la aer, și nevasta poate te și așteaptă cu măturoidul în mînă, înjurînd de mama-focului că de ce ai întîrziat. Hei, mi-am

zis, fericită vîrstă — copilărie de aur! Cum te-ai dus așa, pe nesimțite?...”

M-am mai uitat o dată la copii și la puștiul care își bălăbănea piciorul, și m-am simțit cuprins de o mare duioșie, așa de parcă mi se tăia răsufarea.

— Măi băiețaș — zic — mai pezevenghiule! Tu — zic — pezevenghiule, nici nu simți ce fericit ești, hai? Stai așa — zic — dai din picior și habar n-ai de nimic. Puțin îți pasă ție de toate! Măi, pezevenghiule, dragule-drag! Ia spune, cum te cheamă?

Tace. S-o fi intimidat.

— Hai — zic — nu te rușina, drăguțule! Moșul ăsta n-o să te mănînce. Vino — zic — colea, pe genunchi.

Puștiul se întoarce spre mine și-mi răspunde:

— N-am eu timp să mă dau huța pe prăpădiții ăia de genunchi. Auzi ce tîmpit!

„Hait! mi-am zis. Mi-a tăiat-o puștiul! Auzi, cică n-are timp!”

— Cum adică, n-aveți timp dumneavoastră? zic. Ce treburi, pardon de expresie, aveți dumneavoastră?

Puștiul, acest copil al naturii, îmi răspunde cu o voce de bas:

— Dac-ai să știi prea multe, îmbătrînești prea devreme.

Ca să vezi ce podoabă de copil mi s-a nimerit!

— Ei hai, nu te supăra — zic. Vrea și el, un biet moșneag, să știe ce lucruri se mai întâmplă la vârsta voastră mititică.

După asta, puștiul parcă s-a mai îmbunătățit.

— Păi, se întâmplă multe —zice. Avem treabă până peste cap! Comisii peste comisii. Rapoarte și ședințe. Acuma avem o comunicare despre Polonia. Trebuie să mă grăbesc. Și mai e și școala. P-urmă sportul... Ieși și tu să iei un pic de aer, că Mania Blohina sau Katiușa Semecikina te și iau la trei-păzește. Uf!

Puștiul a scos o țigară, a aprins-o, a slobozit un scuipat printre dinți, ca ditamai omul mare, m-a salutat vag cu un semn din cap și dus a fost.

Mi-am zis și eu în sinea mea:

„Fericită vîrstă, bătrînețea mea de aur! Nu trebuie să mergi nici la școală. Și nici cu sportul nu te prea îndeasă...”

Pe urmă mi-am aprins o țigară și mi-am văzut și eu de drum.

LEMNELE

Mereu am să-mi aduc aminte
De lemne, lemne — vorbe sfinte.

A. BLOK

Întîmplarea asta adevărată s-a petrecut de Crăciun. Ziarele au relatat cu caractere mici, la rubrica faptelor diverse, că întîmplarea s-a petrecut în cutare loc și în cutare zi.

Eu însă sînt un om nervos și foarte curios. Nu m-am mulțumit cu relatarea aridă din ziar și am dat fuga la adresa respectivă, l-am găsit pe omul în cauză, i-am cîștigat încrederea și l-am rugat să-mi relateze mai amănunțit toată povestea.

Și am aflat totul la o sticlă de bere.

Cititorul e o făptură bănuitoare. El ar putea să-și zică: Măi, grozav mai minte și ăsta!

Eu însă nu mint, cititorule. Uite, pot să privesc chiar acum în ochii tăi limpezi, și să spun: „nu mint”. De altminteri, eu nu mint niciodată și mă străduiesc să scriu fără să scornesc nimic.

Nici nu prea am fantezie. Și de aceea nu-mi place să-mi cheltuiesc prețioasa vlagă a vieții cu te miri ce scorneli. Eu, dragă cititorule, știu că viața e mult mai importantă decît literatura.

Așa că, poftim de ascultă povestirea aceasta, hai să-i zic o poveste de Crăciun.

— Lemnele — mi-a spus interlocutorul meu — sînt un lucru de preț. Mai ales atunci cînd e zăpadă și cînd mai dă și un ger, apăi ceva mai bun ca lemnele nici că se află pe lume.

Lemnele poți să le faci cadou și de ziua onomastică.

Așa, bunăoară, eu i-am dăruit cumnată-mi Lizaveta Ignatievna, de ziua ei de naștere, o legătură de lemne. Dar Piotr Semionîci, bărbatu-su, un om aprig și supărăcios, la sfîrșitul petrecerii mi-a dat, nemernicul, cu un lemn în cap.

— Acuma — zice — nu mai sîntem în nouă sute noășpe, ca să facem cadou lemne.

Cu toate astea, eu nu mi-am schimbat părerea în privința lemnelor. Lemnele sînt un lucru prețios și sfînt.

Bunăoară, cînd treci pe stradă pe lîngă un gard și te pișcă gerul, fără să vrei bați cu palma în uluce.

Cît despre hoții de lemne, ăștia sînt niște hoți speciali. Față de ei, hoții de buzunare sînt niște ageamii.

Hoțul de lemne e dat dracului. Greu pui mîna pe el!

Noi am prins hoțul întîmplător.

Lemnele erau stivuite în curte. Și uite că lemnele astea, proprietate obștească, au cam început să dispară. În fiecare zi găseam lipsă trei-patru lemne.

Cel mai rău se necăjea Serioga Pestrikov de la apartamentul patru.

— Trebuie să-l pîndim, fraților — zice. Altfel nu punem noi mîna pe hoț.

Ceilalți s-au învoit. Ne-am pus la pîndă. Pîndim cu rîndul, dar lemnele tot dispar.

Trece așa o lună. într-o zi, vine la mine nepotul meu, Mișka Vlasov.

— Unchiule — zice — după cum știi, eu sînt în sindicatul chimiștilor și, în calitate de rudă, aș putea să-ți procur, la un preț de nimic, un cartuș de dinamită. Dumneata — zice — bagi cartușul într-un lemn și stai și-aștepți. Noi ăștia din Petrozadovsk așa facem întotdeauna și de-aia hoților le e teamă și se feresc să fure. E o metodă faină — zice.

— Adu-l încoa', nepoate — zic. îl punem chiar azi.

Și Mișka îmi aduce cartușul.

Am făcut o scobitură într-un lemn, am pus cartușul, am astupat scobitura și am aruncat

lemnul peste grămadă. Și stau și aștept să văd ce-o să se întâmple.

Seara, în casă s-a produs o explozie.

Lumea s-a speriat grozav. Oamenii habar n-aveau cum devine cazul. Dar eu știam care-i mișcarea. Știa și nepotu-meu Mișka. Ei bine, cartușul a explodat în apartamentul patru, în apartamentul lui Serioga Pestrikov.

Nu i-am spus nimic lui Serioga, m-am uitat numai mîhnit la fața lui ticăloasă, și la locuința răvășită, și la mormanul de cărămizi de pe locul sobei, și la ușa făcută țandări, și am ieșit fără să scot o vorbă.

Explozia a făcut o singură victimă. Chiriașul lui Serioga, un invalid pe nume Gusev, a murit de spaimă. L-a pocnit o cărămidă în cap.

Acuma Serioga Pestrikov și maică-sa stau pe ruine. Și după Anul nou au să se înfățișeze cu toată familia la judecată, pentru furt de lemne.

Mi-e necaz numai că acuma Mișka Vlasov își atribuie lui toți laurii, nemernicul.

Dar eu am să spun la proces că de ce să-i revină lui laurii, dacă eu am fost acela care am scobit lemnul și am băgat cartușul.

Las' să împartă tribunalul laurii.

CĂSUȚA SCUFUNDATĂ

Odată, pe cînd mă plimbam prin cartierul Vasilievski-ostrov, văd o căsuță.

Parter, etaj și acoperiș. Și un capăt de burlan. Și asta-i toată căsuța.

Mititică. Dacă te urci pe umerii administratorului, ajungi cu mîna la etajul de sus.

Nici n-aș fi luat în seamă căsuța asta, dacă nu știu care imbecil de la etaj nu mi-ar fi vărsat niște zoaie în cap.

Gata să-i trag o înjurătură, am ridicat capul, dar n-am văzut pe nimeni.

„S-a ascuns, nemernicul!” mi-am zis.

M-am uitat și eu la căsuță. La etajul de sus văd prinsă o tăbliță. Pe tăbliță scrie: „Nivelul apei la 23 septembrie 1924”. „Oho — mi-am zis — a urcat ceva apa aici în timpul inundației! Unde s-or fi refugiat bieții locatari, dacă apa a ajuns și la etaj? Unde? Pe acoperiș...”

Și înaintea ochilor au început să mi se perinde tot soiul de tablouri îngrozitoare. Cum a acoperit apa parterul și cum urca la etaj. Iar locatarii, speriați, vezi bine, și-au aruncat lucrurile și se cațără desperați pe acoperiș. Te pomenești că s-or fi legat cu frânghiile de coș, ca să nu-i ia vîntul și să-i zvîrle în vîltoare!

Așa m-a cuprins mila pentru nenorocirea lor de-atunci, că am și uitat de supărarea mea.

Deodată, se deschide o fereastră și o babă arțăgoasă mă întreabă:

— Ce dorești, omule? Ești de la asigurări, sau îi fi vreun agent?

— Nu, mătușică — zic — nu sînt nici una, nici alta. Mă uit și eu la nivelul ăsta și mă ia groaza. Cred că și pe dumneata te-au legat cu frînghia de coș, nu?

Bătrîna s-a uitat la mine speriată și a închis repede fereastra.

Deodată, văd că iese pe poartă un bărbat voinic, în jiletcă. Omul mă întreabă neliniștit:

— Ce dorești, cetățene?

— Ce vă tot legați de mine? zic. Ce, nu e voie să mă uit și eu la casă? Mă uitam și eu — zic — la nivel. Ce s-a mai ridicat!

Bărbatul râde:

— Da' de unde! zice. La noi, aici în cartier, își cam face de cap huliganii. Mereu dădeau jos

tăblița cu nivelul. Așa că am pus-o și noi mai sus. Acuma, slavă Domnului, nu se ating de ea. Nici de bec nu se ating. E prea sus, și de-aia... Cît privește apa, păi aici a urcat numai pînă la glezne. Putea să treacă și o găină.

Nu știu de ce, parcă mi-a părut rău, așa, deodată, de nivelurile astea.

— Mîine-poimîine — zic — te pomenești că bateți tăblița pe coș...

— Dacă o dau jos și de-aici — zice ăla — o batem pe coș, foarte simplu.

— Să vă ia dracu'! Dacă așa stau lucrurile, n-aveți decît să vă scufundați...

ELECTRICIANUL

Eu, fraților, nu discut cine e mai important în teatru — actorul, regizorul sau poate tîmplarul. Faptele au s-o arate. Faptele vorbesc singure.

Cele de mai sus s-au petrecut la Saratov sau la Simbirsk, pe scurt, undeva pe-aproape de Turkestan. La teatrul orășenesc. Se juca acolo o operă. Afară de artiști, care jucau desăvîrșit, mai era la teatrul acela și un electrician, pe nume Ivan Kuzmici Miskișev.

În 1923, cînd s-a făcut o fotografie în grup cu tot teatrul, electricianul ăsta a fost așezat undeva, la margine; de, personal tehnic. În mijloc, pe un scaun cu spetează, stătea tenorul.

Ivan Kuzmici Miskișev n-a zis nimic, dar a rămas cu un fel de rîcă. Mai ales că el a ieșit în fotografie șters, neclar.

Acuma să vezi ce se-ntîmplă. Azi, bunăoară, se joacă „Ruslan și Ludmila”. Muzică de Glinka. Dirijează maestrul Kațman. La opt fără un sfert

vin la electricianul nostru două domnișoare, cunoștințe de-ale lui. Le-o fi invitat el mai înainte, ori au venit așa, de capul lor, asta nu se știe. Ei bine, vin domnișoarele astea, îi fac ochi dulci și se roagă de el să le bage în sală. Să vadă spectacolul.

Electricianul zice:

— Cu multă plăcere, doamnelor. Imediat vă procur două bilete. Așteptați-mă aici, lângă cabină.

Și dă fuga la director.

Directorul îi zice:

— Azi e zi de sărbătoare. Îi o mulțime de lume. Toate locurile sînt ocupate. Nu pot.

— Așa? face electricianul. Atunci eu refuz să joc. Refuz, adică, să vă luminez producția. Jucați fără mine. Să vedem care din noi e mai important, cine se cuvine să fie fotografiat la margine, și cine la mijloc.

Și zicînd așa, s-a întors în cabină, a stins toate luminile, a încuiat cabina cu cheia și stă și flirtează cu fetele.

Balamuc mare! Directorul aleargă încoace și încolo. Publicul urlă. Casierul țipă: îi e teamă să nu i se fure banii pe întuneric. Haimanaua aia de prim-tenor, obișnuit să se fotografieze întotdeauna în mijloc, se prezintă la direcție și spune cu vocea lui de tenor:

— Eu pe întuneric refuz să cînt. Dacă nu e lumină — zice — eu plec. Eu — zice — îmi păzesc vocea. Să cînte electricianul.

Electricianul sare și el:

— Și ce dacă nu cîntă! Atîta pagubă! Dacă dînsul se tot fotografiază în mijloc, atunci cu o mîină să cînte și cu ailaltă să aprindă luminile. Crede că dacă e tenor trebuie să i se facă mereu lumină? Acum vremea tenorilor s-a dus!

Vezi bine, cei doi s-au și luat la harță.

Deodată, apare directorul și zice:

— Unde-s fetele alea, fir-ar ele ale dracului? Din cauza lor se duce de rîpă spectacolul. Las' că le găsesc eu un loc, lua-le-ar naiba!

— Iată-le! zise electricianul. Numai că spectacolul se duce de rîpă nu din cauza lor, ci din cauza mea. Fac lumină imediat. Că mie din principiu nu mi-e milă de energie.

Și îndată aprinde luminile.

— Puteți începe — zice.

Domnișoarele au fost așezate în față și spectacolul a început.

Acum socotiți și dumnevoastră cine prezintă mai multă importanță în complicatul mecanism teatral.

Desigur, dacă stai să judeci la rece, tenorul prezintă și el o anumită valoare pentru teatru. E cîte o operă care nici nu se poate juca fără tenor.

Dar nici fără electrician nu e viață pe scena teatrului.

Așa că ei amîndoi sînt la fel de valoroși. Și n-are nici un rost să faci pe grozavul, fălindu-te că ești tenor. N-are rost să eviți relațiile prietenești. Și nu e cazul ca alții să iasă în fotografie șters, neclar!

1927

OPERAȚIA

Să vedeți ce i s-a întâmplat tovarășului Petiușka Iașikov. O mică și tristă întâmplare. De fapt, mică e un fel de a spune! Era să-l facă harceaparcea. La operație.

La drept vorbind, nu era chiar să-l bucătească. Nici vorbă. Și apoi, nu e el, Petea, omul care să se lase ciopârțit cu una cu două. Aș! Totuși, ceea ce i s-a întâmplat e trist.

Deși, fie vorba între noi, la urma urmei nu s-a întâmplat nimic întristător. Atîta că omul n-a socotit bine. Nu s-a gîndit. Afară de asta, vezi că s-a dus la operație întîiași dată, așa că n-avea experiență.

Uite cum a fost cazul. Lui Petiușka i s-a făcut un chist la ochi. Pleoapa de sus de la ochiul drept a început să i se umfle. În trei ani, umflătura s-a făcut cît o călimară.

Pînă la urmă, Petea Iașcikov s-a dus la policlinică. S-a nimerit să-l consulte o doctoriță tinerică, drăguță.

Doctorița zice:

— Cum vrei. Dacă vrei, o tai. Dacă vrei, rămîi așa. Nu e o boală mortală. Unii bărbați, care nu țin seama de aspectul exterior, se obișnuiesc foarte bine să vadă și cu umflătura asta.

De dragul frumuseții, Petiușka s-a hotărît totuși să se opereze.

Doctorița i-a spus să vină a doua zi.

În ziua următoare, Petiușka Iașcikov a vrut să meargă la operație direct de la lucru. Dar pe urmă și-a zis:

„Cu toate că e o chestie de ochi și externă, și operația nu e, ca să zic așa, internă, mi-e să nu mă pună, mai știi? să mă dezbrac. Te pui cu medicina? Ce-ar fi să mă reped acasă și să-mi schimb cămașa?”

Și Petiușka a dat o fugă pînă acasă.

Se gîndea, mai ales, că doctorița era una tinerică, și Petiușka ținea s-o facă pe grozavul. O fi el costumașul nu cine știe ce, dar cămașuța, poftim — madipolon curat.

Pe scurt, Petia nu voia să fie luat prin surprindere.

S-a dus acasă, și-a pus o cămașă curată, s-a frecat pe gît cu benzină, și-a clătît mîinile sub ro-

binet, și-a răsucit în sus mustăcioara și hai la polyclinică!

Doctorița îi zice:

— Asta e masa de operație. Asta-i lanțeta. Asta-i boala dumatăle. Imediat te aranjez. Scoate-ți cizmele și culcă-te pe masă.

Petiușka a rămas tablou.

„Nici nu mi-aș fi închipuit — își zice — că o să trebuiască să-mi scot cizmele. Auzi dumneata! Aoleo, și am niște ciorapi ca vai de lume! Ba și mai rău!”

A dat totuși să-și scoată haina, ca să echilibreze, dacă se poate spune așa, celelalte lipsuri din regiunile inferioare.

Doctorița zice:

— Nu scoate haina, că nu ești la hotel. Scoate-ți numai cizmele.

Petea pune mîna pe cizmele lui elegante, pe urmă spune:

— Tovarășă doctor, nu știam că o să trebuiască să mă culc cu tot cu picioarele. E o boală de ochi, în partea superioară, așa că nu mi-am închipuit... Cămașa mi-am schimbat-o, tovarășă doctor, de rest, pardon, nu m-am atins. Așa că vă rog să nu le luați în seamă în timpul operației.

Doctorița, obosită de atîta doxă, îi zice:

— Hai, urcă odată, că n-avem timp de pierdut! Și abia își stăpînește rîsul.

Așa l-a tăiat la ochi. Taie și se tăvăleşte de rîs. Se tot uita la picior și rîde de nu mai poate. De-atîta rîs, îi tremură și mîna.

Vezi bine, cum îi tremura mînușița, putea să-l facă harcea-parcea.

Păi e admisibil să pui în felul ăsta în primejdie viața unui om?

Altminteri, operația s-a sfîrșit cu bine. Acum Petiușka nu mai e umflat la ochi.

S-ar putea ca și ciorapii să și-i schimbe mai des. Pentru care îi adresăm felicitările noastre, dac-o fi adevărat.

1927

H O Ţ I I

Nu ştiu, da' de la o vreme s-au cam prăsit hoţii. S-a umplut lumea de hoţi.

Mai că nu găseşti om care să nu fi suferit un furt.

Nu de mult mi s-a furat şi mie o valioară. Cu puţin înainte de Jmerinka.

Mă-ntreb, zău, ce-i de făcut cu această calamitate socială? Oare să li se taie mîinile la hoţi?

Cică în Finlanda, pe vremuri, aşa erau pedepsiţi hoţii: li se tăia mîna. Cum era prins cîte un tovarăş din ăia de-ai lor că fură — harşt! na, pezevenghiule, să ştii cum e fără o mîna. Dar vezi că dintr-asta s-au dat şi oamenii pe brazdă. Acolo, cică, nici nu mai e nevoie să-ţi încui casa. Şi dacă se întîmplă, bunăoară, să-şi piardă cineva portofelul pe stradă, nu s-atinge nimeni de el. Numai îl pune vreunul mai la vedere, ca să stea acolo pînă-n vecii vecilor... Auzi ce proşti!

Adicătelea, banii din portofel tot dispar ei. Nu se poate altfel. În chestii din astea, nu numai mîna, și capul de li s-ar tăia, și cred că tot n-ar ajuta la nimic. Dar, la urma urmei, ce contează banii? Important e că portofelul a rămas la locul lui...

Uite, mie, aproape de Jmerinka, apăi cînd mi-au zulit valiza, știu că mi-au zulit-o pe cinste. Cu tot conținutul. Nu mi-au lăsat nici măcar mînerul. Aveam în valiză un burete de doi bani, ei bine, și pe ăla mi l-au manglit. Mă-ntreb la ce naiba le-o fi trebuit buretele?! Că tot au să-l arunce, nemernicii! Ei bine, nu; mi-au furat valiza cu burete cu tot.

În tren, pe înserate, se așază lîngă mine un cetățean și-mi zice:

— Fii cu ochii-n patru! Vezi că umblă hoții pe-aici. Dați dracului! Sar la călători, nu alta.

— Nu mă sperii eu — zic. Eu — zic — mă culc întotdeauna cu urechea pe geamantan. Am să-i aud.

— Nu prea te poți bizui pe ureche — zice ăla. Hoții ăștia de-aici sînt așa de dibaci, că scot și cizmele din picioarele omului!

— Eu — zic — am cizmele strîmte. Nu-i chip să mi le scoată.

— Mă rog, te privește. Eu mi-am făcut datoria: te-am prevenit. Dumneata faci cum știi. După care am și ațipit.

Deodată, când eram aproape de Jmerinka, pe întuneric, cineva mă trage zdravăn de picior. Să-mi smulgă piciorul, nu alta... Odată am sărit în sus și l-am apucat pe hoț de umăr. Dar hoțul s-a smucit și mi-a scăpat. Eu — după el. Sar de pe banca de sus. Dar de fugit, nu pot să fug.

Pentru că mi-a scos cizma pe jumătate, și piciorul se bălăbănește în carîmb.

Am țipat de-am sculat tot vagonul.

— Ce s-a întîmplat?

— Era să-mi zulească cizma — zic.

Mi-am tras eu cizma la loc și când mă uit, valiza nicăieri.

Iar am făcut gălăgie. I-am percheziționat pe toți călătorii, dar valiza tot n-am găsit-o.

La prima gară mai măricică m-am dus la secția specială, ca să reclam cazul.

— Dacă-l prindeți — zic — să-i rupeți dracului mîinile!

Aia de-acolo rîd.

— Bine, o să i le rupem. Dar fã bine și pune creionul la loc.

Zău dacă știu cum s-a-ntîmplat. Fapt e că am luat de pe masă creionul chimic și l-am băgat în buzunar.

Agentul zice:

— La noi, măcar că e secție specială, dar într-un răstimp scurt călătorii ne-au furat toată garnitura de scris. Unul a luat pînă și călimara, cu cerneală cu tot.

Mi-am cerut scuze pentru creion și am ieșit.

„Da — mi-am zis — dacă s-or apuca să taie mîinile la hoți, se umple lumea de schilozi! Mai mare daraua decît ocaua!”

SOȚUL

Ce se petrece, măi fraților, pe frontul familiei, hai? Păi așa e vai de capul soților! Mai cu seamă a acelor ale căror soții au preocupări înalte.

Acu, să vedeți ce mi s-a întâmplat mie zilele astea. Vin eu acasă, intru și bat la ușă. La ușa camerei mele. Nu-mi deschide nimeni.

— Manusia — îi zic nevastă-mi — sînt eu, Vasea.

Nici un răspuns.

Deodată, aud de cealaltă parte a ușii vocea lui Mișka Bocikov. Mișka Bocikov e un coleg de-al nevastă-mi.

— A — zice — dumneata erai, Vasili Ivanîci. Imediat, imediat. Așteaptă un pic.

Zău, parcă mi-a dat cu un lemn în cap.

„Ce se petrece, măi fraților, pe frontul familiei? Văd că soții nu mai sînt lăsați să intre în casă!”

Mă rog frumos:

— Deschide, Mișa, fir-ai tu să fii! Nu-ți fie teamă, că nu sar la bătaie.

Trebuie să vă spun că, într-adevăr, nu sînt eu omul care să sară la bătaie. Sînt de felul meu, pardon, mărunțel, pipernicit. Nu pot să mă bat și pace. Afară de asta, îmi gîlgîie mereu ceva în stomac cînd fac o mișcare mai iute. Felcerul zice că se agită mîncarea. Dar asta pe mine nu mă-n-călzește. Vorba e că din pricina asta nu pot sări la bătaie.

Bat în ușă.

— Deschide, vagabondule zic.

El de colo:

— Nu zgîlțîi ușa, diavole! Stai că-ți deschid imediat!

— Oameni buni — zic — ce înseamnă asta? S-a încuiat — zic — cu nevastă-mea, și-mi mai și poruncește să nu zgîlțîi de ușă! Deschide — zic — îndată, că fac scandal!

— Așteaptă un pic, Vasili Ivanîci. Stai colo, pe sală, pe lădiță. Vezi să nu răstorni lampa. Ți-am pus-o înadins, ca să ai lumină.

— Fraților — zic eu — dragi tovarăși, cum își permite, nemernicul, într-un moment ca ăsta, să-i vorbească soțului de lampă cu o voce perfect calmă?! Ce se petrece aici, măi oameni buni?

Dumnealui, să vezi, dă să mă lămurească de după ușă:

— Uf, Vasili Ivanici — zice — întotdeauna ai fost mic-burghez fără partid, și așa ai să mori.

— Oi fi eu mic-burghez fără partid — zic — dar să știi că chem imediat miliția!

Și dau fuga jos, la milițianul din post.

Milițianul zice:

— Nu putem întreprinde nimic, tovarășe. Dacă — zice — vor să te omoare sau, bunăoară, te aruncă pe geam, pe lângă celelalte neplăceri de ordin familial, atunci se poate întreprinde ceva... Dar așa — zice — nu s-a întâmplat nimic extraordinar. ...Mai urcă o dată, poate te lasă să intri.

Dau iar fuga sus și într-adevăr, după o jumătate de oră, Mișka Bocikov îmi deschide ușa.

— Intră — zice. Acum se poate.

Dau buzna în cameră. Doamne-Dumnezeule! E o fumăraie și o harababură, să-ți pui mâinile-n cap, nu alta! La masă stau șapte inși — trei femei și doi bărbați. Scriu nu știu ce. Ori țin o ședință. Naiba să-i înțeleagă.

Se uită la mine și pufnesc în rîs.

Mișka Bocikov, ăl mai cu moț dintre toți tovarășii ăștia, s-a aplecat peste masă și se bîfîie tot, gata-gata să leșine de rîs.

— Pardon — zice — ne scuzi că ți-am făcut o farsă. Voiam și noi să știm ce fac acum bărbații în cazuri din astea.

— Eu nu găsesc nimic de râs — zic mînios. Dacă — zic — e ședință, păi spuneți așa. Ori — zic — se pune un aviz la ușă. Și, în general — zic — cînd se fumează, se mai și aerisește.

Au mai stat ei cît au mai stat și pe urmă au plecat. Dar nici eu nu i-am reținut.

HAINELE DE LUCRU

Uite c-am văzut-o și p-asta, măi fraților! Auzi dumneata, nu mai poate muncitorul să intre într-un restaurant; nu-l lasă ăia. Se uită chiorîș la haine. Cică-s prea murdare și nu cadrează...

Ca să vezi ce-a pățit pe chestia asta Vasili Stepanîci Konopatov. El în persoană. L-au scos afară pe brînci, măi fraților, din restaurant. Uite unde-am ajuns!

Păi să vezi. Vasili Stepanîci, cum a intrat pe ușă, cum a simțit că ceva nu e-n regulă; prea se uita urît potarul la costumașul lui. Costumașul, deh, prăpădit rău; ce vrei, haine de lucru, un fel de salopetă. Dar nu asta importă. Ceea ce l-a supărat din cale-afară pe Vasili Stepanîci a fost felul cum l-au tratat. Să-i dea lacrimile nu alta.

Îi zice portarului:

— Ce te chiorăști așa la mine? Nu ți-o fi plăcînd costumașul? Te-oi fi obișnuit cu plastroanele?

Portarul îl apucă de cot și nu-l lasă să intre.

Vasili Stepanîci se smucește și unde țipă odată:

— A-a! Nu lăsați pe un muncitor să intre în restaurant? Nu vă place costumul?

Vezi bine, s-a strîns lumea. Se uită la el. Vasili Stepanîci face gălăgie:

— Da — zice — e adevărat, cetățeni, n-am plastron la cămașă și nu mi se bălăngănesc cravatele la gît... Și poate că nu m-am mai spălat pe gît de trei luni — zice. Dar poate că eu — zice — muncesc în producție și n-am vreme să tot schimb încolo și-ncoace costumașele.

În vremea asta au tăbărit și ospătarii, zor-nevoie să-l scoată afară pe Vasili Stepanîci. Javra aia de portar îi mai dă și el cîte-un genunchi în fund, ca să nu zăbovească prea mult în ușă.

Vasili Stepanîci Konopatov făcea spume la gură. L-au podidit lacrimile, zău!

— Tovarăși — zice — fraților! Păi treabă-i asta în construcția muncitorească-țărănească? Adică, dacă omul n-are plastron, nici nu mai capătă demîncare?...

Ce mai — tărăboi mare. Vezi bine, era încălcată ideologia. Ai din jur au început să-i îmbrîncească pe ospătari. Unul a pus mîna pe o sticlă, altul pe un scaun.

Patronul țipă ca din gură de șarpe. I-e teamă, firește, să nu i se închidă localul pentru scandal.

În vremea asta, cineva din orchestră a dat fuga după miliție.

Apare și miliția. Și mi-l ia pe Vasili Stepanîci Konopatov și mi-l urcă într-o birjă.

Vasili Stepanîci nu se lasă nici aici.

— Fraților — țipă — ce-i asta? Păi, dacă și miliția dă mîna cu patronul și azvîrle în stradă un om pe motiv de haine, mai bine — zice — mă duc la burjuii din America decît să îndur una ca asta!

Așa că mi l-au dus pe Vasea Konopatov la miliție și l-au băgat la zdup.

Toată noaptea, bietul de el, n-a închis un ochi. Abia dacă a ațipit și el un cesuleț spre ziuă. Dimineata, ăia îl trezesc și-l duc la șef.

Șeful zice:

— Poți să pleci, tovarășe.

— După ce m-au insultat, acum pot să plec... Nu le-a plăcut costumașul, hai? Și dacă iau eu o birjă și mă duc la Sovnarkom¹ să mă plîng?

Șeful miliției zice:

— Nu mai umbla degeaba, tovarășe. La noi așa e regula — zice — persoanele în stare de ebrietate

¹ Consiliul Comisarilor Poporului.

nu sînt admise în restaurante. Și dumneata ai mai și vărsat pe scară.

— Cum așa? întreabă Konopatov. Care va să zică, nu din cauza costumului m-au dat afară?

Și atunci parcă i s-a luminat mintea.

— A — zice Vasili Stepanîci — eu credeam că din cauza costumașului. Dar dacă — zice — din cauză că eram beat, atuncea înțeleg. Sînt de acord. Nu discut.

Și Vasea Konopatov i-a strîns mîna șefului, și-a cerut scuze pentru deranj și a plecat.

Chestia e că Volodea Bîkov era cam cu chef. Altfel, vezi bine, nu făcea el așa o poznă. Omul era băut.

Dacă vreți să știți, Volodea Bîkov a băut o sticlă de aia de Erevan, chiar cînd să plece trenul, și pe deasupra i-a mai dat și cu bere. Și de mîncat știți ce-a mîncat? Un cîrnăcior. Păi asta-i mîncare?

Așa că a luat-o razna. Cred și eu: amestecul ăsta — otravă curată! O ia și capul la plimbare, și simți așa în piept idei peste idei, cîte și mai cîte, și-ți mai vine să faci și pe grozavul de față cu onorabilul public.

Așa că Volodea, cum s-a așezat pe locul lui, a și început să se umfle-n pene. Că el, vezi dumnea-ta, e un om căruia îi e îngăduit orice. Și chiar tribunalul, la caz de ceva, îi ține partea. Pentru că — să știe lumea — el are o origine extra. Și bunicu-său a fost văcar, și maică-sa a fost țarancă...

Și-i turuie gura... De, l-a pălit așa — are el chef să se fâlească.

În fața lui Volodea s-a nimerit un cetățean. Unul cu vată în urechi, îmbrăcat curățel, cu fason. Cetățeanul ăsta îi zice:

— Dacă îi tot dai așa cu gura, să știi că la prima haltă te înhață.

Volodea îl repede:

— Dumneata să nu te legi de conștiința mea. Nu poate nimeni să mă înhațe, avînd în vedere originea. Pot eu să fac și alte alea, și tot nu pățesc nimic.

Mă rog, l-a pălit așa lăudăroșenia. Beat, ce să-i faci!

Publicul a început să-și arate nemulțumirea. Unii, mai ai dracului, s-au apucat să-l necăjească. Ba unul, cu o caschetă bleu în cap, ia, un blăstămat, zice:

— Atuncea, simpaticule, ia sparge geamul ăsta, să vedem, te înhață, ori nu pățești nimic? Sau, mai bine, lasă geamul și oprește trenul. Uite, trage de mînerul ăla... Ăsta e semnalul...

Volodea zice:

— Care mîner? Exprimă-te mai clar, deșteptule — zice.

— Uite ăsta. E semnalul de alarmă. Trage uite-așa, de la stînga-ncoace...

Publicul și cetățeanul cu vată în urechi au dat să-l oprească pe instigator, zicînd că e destul de rușinos să-i bagi în cap unui om băut idei din astea lucide.

Dar Volodea Bîkov s-a ridicat și a și tras de mîner...

Toți au încremenit. Printre călători s-a așternut tăcerea. Nu se mai auzea decît bocănitul roților și nimic altceva.

Ăla cu chipiu bleu a sărit ca ars:

— Aoleu — zice — ticălosul a oprit trenul!...

Mulți călători au sărit și ei de pe locurile lor. Ala cu chipiu bleu a dat să iasă pe platformă, ca să nu fie tras la răspundere, dar ceilalți nu l-au lăsat.

Ala cu vată în urechi zice:

— Asta-i huliganism curat. Trenul o să se oprească... Ceea ce înseamnă uzură în plus pentru materialul rulant. Afară de asta, se produce și o întârziere.

Volodea Bîkov s-a cam speriat și el:

— Puneți mîna pe ăla cu chipiu bleu — zice. Barem să ne înhațe pe amîndoi.

Trenul însă n-a oprit dintr-o dată.

Călătorii își dau și ei cu părerea:

— Trenul nu poate să se oprească brusc. Măcar că e tren suburban, dar după frînare tot mai merge

vreo douăzeci și cinci de stînjeni. Ba și mai mult, dacă-s șinele ude.

Trenul nostru, însă, își vede de drum. Am mai mers o verstă și nu se vede să fi oprit.

Ăla cu vată în urechi zice:

— Mi se pare mie că semnalul ăsta...

Volodea nu-l lasă să-și sfîrșească vorba:

— Nu ziceam eu că n-o să pățesc nimic? Ei, ați văzut?

Și zicînd acestea, s-a așezat. La prima stație a ieșit pe platformă, s-a mai răcorit un pic și acasă a ajuns treaz de-a binelea.

Eu zic așa, mai fraților, că o să cam trebuiască să mai așteptăm cu gratuitățile. Acum nu se poate.

Să zicem că totul e pe gratis. Or, noi nu cunoaștem nici o măsură. Ne închipuim că dacă e pe gratis, apăi trebuie să luăm totul.

Uite, bunăoară, de Întîi Mai s-au pus în piață călușei. Lumea a dat buzna, vezi bine. S-a nimerit pe-acolo și un flăcău. De la țară, după cum se pare.

— Adică cum — întreabă flăcăul — merge pe degeaba?

— Pe degeaba!

S-a suit flăcăul ăsta pe un căluț de lemn și atîta s-a învîrtit, pînă i-a venit rău.

L-au dat oamenii jos, l-au întins pe pămînt și și-a venit în fire.

— Mai merge? zice.

— Mai merge...

— Atuncea — zice — mă mai dau o dată...
Dacă-i pe degeaba...

După cinci minute iar l-au dat oamenii jos de pe cal.

Și iar l-au întins pe pământ.

Vărsa ceva de speriat.

Așa că, măi fraților, o să trebuiască să mai așteptăm.

A venit unul la noi să țină o conferință. De unde e, nu știm: ori de la sindicatul lucrătorilor din ramura prelucrării lemnului, ori de la trustul de chibrituri. Mă rog, nu stă scris pe frunte.

A rostit o cuvîntare lungă, frumoasă. A spus multe lucruri bune, simțite. Cică se îmbunătățește și productivitatea. Și producția crește vîrtos, zice. Și calitatea produselor, zice, devine tot mai bună. Zice că ar cumpăra și el, dar n-are bani.

A spus lucruri încurajatoare. De vreo douăzeci de ori l-a întrerupt asistența și l-a aplaudat. Pentru că la toți le face plăcere cînd crește productivitatea. Vă dați seama!

După aia, conferențiarul a început să dea cifre. Pentru ilustrarea celor spuse.

A dat două cifre și a răgușit.

A luat paharul cu apă, a sorbit o înghițitură și după aia zice:

— Nu știu de ce, fraților, dar am obosit. Să-mi aprind numai o țigară și pe urmă o iau iar cu cifrele.

A scăpărat un chibrit. Dar gămălia chibritului, blăstămata de ea, odată a sfîrșit și i-a sărit conferențiarului în ochi.

Omul s-a apucat cu mîna de ochi, a urlat o dată și a căzut jos. Și a trîntit de pămînt cutia de chibrituri. De durere, cred.

După aia i-au spălat ochiul și i l-au legat cu o batistă.

Și a urcat iar la tribună.

A urcat la tribună și zice:

— Ce să mai dau cifre și să mă expun degeaba? Totul e limpede și așa. Consider adunarea închisă.

Oamenii l-au aplaudat, vezi bine, și s-au dus pe la casele lor, zicîndu-și că cifrele astea n-au nici un rost, cînd și așa se vede totul.

Judecătorul se uită țintă la acuzați. Sînt doi — soț și soție. Au fost prinși făcînd basamac.

— Ei bine — întreabă judecătorul — va să zică dumneata, acuzat, te consideri nevinovat?

— Nevinovat — răspunde acuzatul. Toată vina o poartă ea. Ea să răspundă. Eu nu știu nimic...

— Cum vine asta? întreabă mirat judecătorul. Dumneata stai cu soția în aceeași casă și nu știi nimic? Nu știi nici măcar cu ce se îndeletnicește soția dumitale?...

— Nu știu, cetățene judecător... Numai ea singură...

— Ciudat! zise judecătorul. Acuzată, dumneata ce ai de spus?

— Așa e, cetățene judecător, așa e... Numai eu sînt vinovată... Pe mine să mă pedepsiți... El n-are nici un amestec...

— Cetățeană — îi zice judecătorul — dacă vrei să-ți scoți basma curată bărbatul, e-n zadar. Tribunalul tot o să se lămurească... Așa nu faci decît să-ntîrzi procesul... Gîndește-te și dumneata: nu pot să te cred că soțul, care stă în aceeași casă, nu știe nimic... Ce, nu trăiești cu el?

Acuzata nu răspunde. Soțul dă bucuros din cap.

— Nu trăiesc cu ea — zice el. Asta e, că nu trăiesc eu ea. Unii își închipuie că trăiesc, dar nu-i adevărat... Ea e singura vinovată...

— Adevărat? o întreabă judecătorul pe acuzată.

— Adevărat... Pedepsiți-mă numai pe mine, că el n-are nici o vină.

— Care va să zică, nu trăiți împreună? zice judecătorul. Ce, nu v-ați potrivit la caracter?

Acuzatul încuviințează cu un semn din cap.

— Nu ne-am potrivit la caracter, cetățene judecător. Și apoi... Dînsa e și mai bătrînă ca mine, și...

— Adică cum mai bătrînă? întreabă acuzata. Sîntem de aceeași vîrstă, cetățene judecător... Eu îs mai mare numai cu o lună, atît.

— Adevărat — zice acuzatul — numai cu o lună... Spune adevărul, cetățene judecător... Dar la o femeie, o lună e ca un an... La patruzeci de ani...

— Nici n-am încă patruzeci. Minte, cetățene judecător!

— N-ai, e drept, dar la o femeie și treizeci și nouă de ani e o vîrstă... Aproape de patruzeci, mai încărunțește și părul, și afară de asta...

— Ce, afară de asta? sare indignată acuzata. Hai, spune! Ia să nu mă faci de rîs în fața oamenilor! Ce, afară de asta?

Judecătorul zîmbește.

— Lasă, Marusecika... Zic și eu așa. Ziceam că, afară de asta... nu mai e nici pielea cum a fost, la patruzeci de ani ies zbîrcituri... Nu trăiesc cu ea, cetățene judecător...

— A, așa? țipă acuzata. Nu ți-o fi plăcînd pielea? Nu-ți plac zbîrciturile, javră ce ești? Vrei să mă faci de rîs în fața oamenilor... Minte, cetățeni judecători! Trăiește cu mine, nemernicul! Trăiește! Alambicul el l-a cumpărat... Eu îmi fac sînge rău pentru dînsul, ticălosul, vreau să-l scot basma curată, și dumnealui! Mă face de rîs... Să ne pedepsească pe amîndoi...

Acuzata plînge, suflîndu-și cu zgomot nasul în batistă. Acuzatul se uită buimac la nevastă-sa. Pe urmă, dă a deznădejde din mînă:

— Muierea tot muiere... A dracului... Fie, cetățene judecător... Sînt vinovat și eu... Fie... U-u, ticăloasa!

Judecătorul se consultă cu asesorii...

AVIATORUL

...Măi frate, m-am speriat al naibii. Am înlemnit, zău așa! Ba încă și aparatul s-a aplecat într-o parte și s-a răsturnat. Hait, s-a zis cu mine! M-am apucat cu mîna de ramă și am sărit afară...

Mă uit în jos: cad de zbîrnîi! Ehei, îmi zic, ce bine e să cazi cu parașuta... Așa, fără parașută, zău dacă nu te bagă-n boală... Și cum zic, cad la pămînt și mai că-mi vine să plîng — și de mine mi-e milă, da' și de aparat, mă gîndesc că se face praf... Și deodată — zdup de pămînt... Hait, îmi zic, bucură-te, Născătoare de Dumnezeu, c-am rămas făr-un picior...

— Și aeroplanul? S-a făcut praf?

— Care aeroplan?

— Aparatul ăla... Nu ziceai c-ai căzut din aparat?

— Da' de unde! Am căzut de la etaj. Aparatul a căzut de pe poliță, în bucătărie... Cum a dat buzna miliția în casă, ne-am speriat grozav. Am vrut să ascundem alambicul pe poliță... Și alambicul a căzut. Ce mai, gălăgie mare! De frică, ne-am repezit la fereastră... Și am sărit jos... Juma' de picior lipsă...

O MICĂ GREȘEALĂ

Ce zi e azi? Miercuri, nu? Păi da, miercuri. Asta a fost luni. Luni, la noi, oamenii mai că au crăpat de rîs. Pentru că a fost ceva tare caraghios. A fost o mică greșeală.

Chestia e că la noi la fabrică toți oamenii știu carte. Scoală-l pe oricare în puterea nopții și pune-l să se iscălească; se iscălește.

Ăia trei însărcinați cu alfabetizarea erau dați dracului. În trei luni au lichidat tot analfabetismul. Desigur, mai rămăseseră analfabeți, dar numai cei tari de cap. O încurcau cu numele. Cum e, bunăoară, Gusev. Țsta ba îl pune pe „sî” aiurea, ba trăgea coada iscăliturii la început ori la mijloc, ba uita să pună „gî”-ul. Țilalți se descurcau ei.

Ei bine, la acest nivel închipuiți-vă ce se întâmplă.

Chestia a observat-o cu totul întâmplător casierul, Eremei Mironovici. Sîmbătă, să zicem, e zi de plată, iar luni, casierul verifică statele, ca să vadă dacă nu s-a făcut vreo greșeală. Și, tot tăcănind așa la abac, deodată vede pe stat o cruciuliță.

„Cum vine asta? își zice casierul. Adică de ce cruciuliță?”

De unde, mă rog, cruciulița asta, dacă analfabetismul a fost lichidat complet și toată lumea știe să se iscălească?

Se uită casierul și vede că cruciulița asta e pusă în dreptul numelui lui Hlebnikov.

Casierul raportează contabilului. Contabilul raportează secretarului. Secretarul — mai departe.

Prin secții, oamenii au început să-i vorbească de rău pe ăia cu alfabetizarea. Să le fie de cap, dacă în atîta vreme n-au fost în stare să lichideze analfabetismul!

Președintele Comitetului de întreprindere dă fuga la casierie și cere statul de plată. Aia cu alfabetizarea s-au înfățișat și ei la casierie. Tovarășii se uită și văd că într-adevăr în dreptul numelui lui Hlebnikov e pusă o cruciuliță.

— Care Hlebnikov? întreabă unul. De ce Hlebnikov ăsta n-a fost lichidat? De ce, mă rog, toți știu carte și sînt oameni culți, și numai Hlebnikov ăsta zace în beznă și neștiință? Cum se

poate una ca asta? Ce-au făcut ăia cu alfabetizarea, au gândit cu capul, ori cu ce?

Aia cu alfabetizarea stau și ei aici, și ridică neputincios din umeri.

I-au chemat pe Hlebnikov. Hlebnikov e strungar calificat. Vine cam în silă.

— Carte știi? îl întreabă tovarășii.

— Știu — zice.

— Știi să te iscălești?

— Știu — zice. Trei luni la rînd m-au lichidat — zice.

Președintele Comitetului de întreprindere dă din mîini. ăia cu alfabetizarea ridică din umeri. Casierul întinde statul de plată.

I-au dat statul lui Hlebnikov și-l întreabă:

— Cine a pus cruciulița asta?

S-a uitat Hlebnikov ce s-a uitat și zice:

— Da, scrisul e al meu. Eu am pus cruciulița. Eram beat-turtă. Nu puteam să-mi scriu numele.

Măi, ce rîs a fost!

Tovarășii s-au repezit care mai de care să-i strîngă mîna lui Hlebnikov.

— Ne-ai luat o piatră de pe inimă — a zis nu știu care. Credeam, Hlebnikov, că și pînă acumă dumneata orbecăiești prin întuneric și zaci în neștiință...

La a doua chenzină, cu toate că știe carte, Hlebnikov, beat fiind, a pus iar o cruciuliță. Dar

acuma nu s-a mai mirat nimeni. Pentru că s-au obișnuit. Era dovedit că omul știe carte.

PESTE O SUTĂ DE ANI

Stimate cititorule, nu știu ce fel de ziare au să apară peste o sută de ani.

Poate că nici n-au să apară ziare. Poate că fiecare cetățean va avea prins deasupra patului un mic aparat de radio, prin intermediul căruia va afla ultimele știri politice senzaționale.

Dar poate că va mai exista și ziarul. Desigur, o să fie altfel decât cel de-acum. O să fie, mă gândesc, tipărit pe carton Bristol, cu marginile aurite, în 24 de pagini.

Un singur lucru însă se va menține: rubrica de reclamații.

Se zice că nimic nu e veșnic sub soare. Minciună! Rubrica reclamații va exista în vecii vecilor.

După modesta noastră părere, în anul 2025 rubrica asta va arăta cam așa:

Aero-destrăbălare

Stimate tovarășe redactor-șef, ieri, întorcându-mă de la serviciu cu aeroplanul instituției, iată ce tablou mi se înfățișează în aer. Pe dedesubtul elicei trece un balon cu două locuri, în care zboară, rezemat în coate, responsabilul radio-bucătăriei nr.10, împreună cu casiera sa, Esipova.

Neputînd desluși, din pricina zgomotului, ce vorbeau, am trecut pe-alături.

Ar fi de dorit ca redacția să întrebe pe ce bani zboară cu balonul responsabilul radio-bucătăriei, care a pierdut simțul măsurii?

Iar casierei s-ar fi convenit de mult să i se dea peste bot, ca să nu mai consume benzina cu amururile ei.

Și cînd te uiți la ea din aeroplan, scoate limba la oamenii muncii.

C e a n k o v

Salariat la radio-bucătăria nr. 10

Indolență

Cetățene redactor-șef, e timpul, în sfîrșit, să se facă ordine cu cenușa.

Ducînd-o pe bunică-mea răposată la crematoriu și cerîndu-i responsabilului să-i incinereze într-un ritm susținut rămășițele pămîntești, mă prezint a doua zi după rezultat.

Aici constat că mi-au încurcat cenușa, dîndu-mi în loc de cenușa ei, cenușa altei cetățence.

La întrebarea unde e cenușa bătrînei, responsabilul mi-a răspuns impertinent că n-are nici o importanță a cui e cenușa și că el nu e dispus să-și piardă vremea cu cenușa.

La afirmația că bătrînă aceasta a fost martoră a Revoluției și că era o bătrînă de seamă, responsabilul a sfeclit-o și s-a rugat să nu aduc cazul la cunoștința centrului, propunîndu-mi, afară de asta, să iau în plus cîtă cenușă poftesc.

La întrebarea cum pot eu să știu care cenușă e și a cui e, responsabilul a spus că el nu e la curent cu această chestiune și că la următoarele mele rude o să le marcheze special.

Stimate tovarășe redactor-șef, ar fi timpul să se pună problema bunei organizări a acestei chestiuni în paginile organului dumneavoastră.

Cu salutări, Lușkin

Frînează știința

Stimate tovarășe redactor-șef și dragi tovarășii zețari,

Observînd de la geam prin telescop planeta Marte și alte planete în scopuri științifice, am constatat o oarecare întunecare a reflectorului.

Urcîndu-mă imediat pe pervaz ca să văd ce s-a întîmplat și ca să-mi dau seama de ce s-a produs

această întunecare, și dacă nu cumva vreo planetă s-a interpus în fața telescopului, am văzut că, ceva mai la o parte, cineva a scos un fluierat puternic și am surprins o siluetă dispărînd după colțul unui zgîrie-nori cu patru etaje.

La o examinare mai atentă, am constatat că individul necunoscut a șterpelit lentila prin care te uiți la luminile cerești.

Declarînd la miliție dispariția lentilei, rog afară de asta stimatul organ de presă să mai scuture persoanele care frînează știința și-ți fură de sub nas lentilele științifice.

N i k. K u ș a k o v

Poveste veche

Fiind slab de constituție, eu urc în fiecare zi cu balonul pentru a face băi de soare.

Ieri, urcînd pe bolta cerului, am observat că pe fosta săgeată a Fortăreței Sf. Petru și Pavel atîrnă nu știi ce.

Apropiindu-mă, am constatat că atîrnă o mică fostă coroană.

Păi, pînă cînd, cetățene redactor-șef și zețari?

Oare custodele fortăreței mai visează la o reîntoarcere a regimului țarist?

Egor Babicev

MĂCEȘI ȘI TRANDAFIRI

Sonerie de la scară a zbîrnîit prelung.

M-am repezit să deschid ușa.

Am deschis-o. În antreu a dat buzna un om. Părea buimac. Gura o ținea căscată, mustățile le avea pleoștite, privirea îi rătăcea bezmetică, pe bărbie i se prelingea o dîră de salivă.

— Contorul?! a hîrîit omul cu un glas feroce. Repede! Unde e?

Speriat, am rămas perplex și am arătat cu degetul în tavan.

Omul a sărit pe măsuță, călcînd în picioare o superbă pălărie de damă, și s-a apucat de contor.

— Tovarășe — l-am întrebat speriat — cine ești dumneata? Controlor?

— Controlor — mi-a răspuns el cu un glas răgușit. Facem imediat o verificare și fugim mai departe...

Apoi controlorul a sărit jos, s-a lovit la picior de colțul lăzii și s-a repezit la ieșire.

— Tovarășe... măi frățioare — am zis eu — stai și te odihnește un pic... Arăți rău de tot...

Controlorul se opri, își mai trase răsuflarea și zise:

— Uf... Zău așa... Ziua de azi m-a dat gata... Oricum, o sută de apartamente... Mai înainte controlam șaiszeci, acum trebuie să controlăm optzeci... Dacă faci mai multe, norocul tău, acum se dau prime... Fac și eu azi pînă la o sută cincizeci, și-mi ajunge... Mie nu-mi trebuie mult. Eu nu sînt lacom.

— Și reușești? l-am întrebat prudent, îndreptînd pălăria strivită.

— Reușim — răspunse controlorul. Numai că lumea încă nu s-a obișnuit cu ridicarea productivității. O sperie viteza... Adineauri, cînd am intrat la șapte, au crezut că au dat hoții. Au început să țipe. La nouă am spart o măsuță, alte țipete, alte nemulțumiri. În casa vecină, din greșeală, am smuls contorul din perete, chiriașul, gata să sară la bătaie. Nu-i place, vezi dumneata, să vadă contorul bălăbănindu-se aiurea. Cică nu e estetic... Ah, cetățene, lumea încă nu s-a obișnuit, da' de loc! Numai aici, la dumneavoastră, e mai liniștit, civilizat... Și pălăria, mai ține?... Oi fi turtit-o?

— Ai turtit-o — am zis eu delicat, potrivit penele rupte de la pălărie.

— Ce ți-e și cu moda asta feminină! zise cam vag controlorul și clătină din cap cu un aer de reproș.

La ușă, după un moment de ezitare, adăugă:

— Mai mare necazul cu ridicarea productivității. Tu te zbați, te forțezi, pui suflet, și lumea, necivilizată, se supără din cauza vitezei... Uf!... Am fugit... La revedere...

Controlorul se smulse din loc, se plesni cu palma peste genunchi, scoase un chiuit și dintr-un salt se repezi pe scară.

Productivitatea creștea.

1

E unul — Vasea Kucikin. Trăiește și el pe lumea asta. Scriitor. Băiat destul de talentat, nimic de zis. Țîșnește talentul din el, nu alta. Se pricepe chiar să scrie romane.

Odată, așa, într-o doară, Kucikin ăsta a scris un roman. Vezi bine, a luat ceva parale. S-a pus pe trai.

Și-a cumpărat un paltonaș cu guler de blană și un pat de fier.

Șade tolănit în pat și se învelește cu paltonașul. Om bogat, ce mai!

2

„Ehe, Kucikin ăsta al nostru scoate bani din piatră-seacă, pezevenghiul! și-a zis administratorul. Scrie romane, nemernicul! Își cumpără pal-

toane cu guler de blană! Ia să-i majorăm noi chiria, parazitul! Ce atâtea fasoane?”

Și i-a majorat o.

3

„Ei, drăcia dracului, văd că ăștia majorează chiriile la oameni! și-a zis Vasea Kucikin. O să trebuiască să-i dau bătaie. Altfel nu-i chip.”

Și s-a pus, drăguțul de Vasea Kucikin, pe muncă. Și-a stors el ceva creierii și a scris două romane dintr-o dată. Și le-a vândut. Și s-a îmbogățit. Sade tolănit în pat și se învelește cu paltonașul,

4

„Oho — și-a zis inspectorul financiar — parazitul ăsta de Kucikin scoate câte două romane deodată! O să trebuiască să-l impunem, nemernicul.”

Și l-a impus. Ba i-a trimis, foarte amabil, și o înștiințare de plată: aveți de plată, stimabile, atât și atât.

5

„E de rău — și-a zis Vasea, uitîndu-se amărît la înștiințare. De unde bani? O să trebuiască să-i dau bătaie. Se vede treaba că lucrez prea puțin. Nu-mi ajung banii. Poate să mai reduc din orele de somn?”

Și i-a dat bătaie. Și-a mai stors creierii și a scris dintr-o dată trei romane și un scenariu. A cam gîfîit el, dar a făcut treabă bună. Și le-a vîndut.

6

„Măi, că bine o mai duc unii! și-a zis administratorul lui Vasea. Scriu cîte trei romane, diavolii! Cît privește însă reparațiile, apăi vor să se facă pe socoteala statului. Ia, mă rog, să-l punem noi pe Kucikin, fir-ar el al dracului, de-acu'nainte să-și facă singur reparațiile! Ajunge!”

7

„Chiar așa — și-a zis inspectorul financiar, examinînd conturile lui Vasea. Unii o duc împără-

tește. Pun osînză pe ei. O să trebuiască să-i mai strîngem în chingi.”

8

„Doamne — și-a zis Vasea Kucikin, apucîndu-se cu mîinile de cap — ce-i asta? O să trebuiască să-i mai dau bătaie.”

Și i-a dat bătaie. Și-a mai stors creierii, și a scris patru romane și o tragedie. Și le-a vîndut.

9

„Auzi dumneata, Kucikin, și-au zis neamurile, cine și-ar fi închipuit? Doi bani nu dai pe el, și ian te uită cum s-a ridicat, nemernicul! Scrie tragedii. Cică face bani grei. Ia să-i facem noi o vizită, să dea și el ceva la neamuri!”

10

„Uf — și-a zis Vasea Kucikin — nu-mi ajung banii, și pace! O să trebuiască să-i mai dau bătaie.

Păcat numai că dovreacul nu mai funcționează cum trebuie.”

Totuși, i-a dat bătaie.

11

„Oho! și-a zis inspectorul financiar, examinînd respectuos cifrele lui Vasea. Adună banii cu lopata! O să trebuiască...”

12

Fraților! Dragi tovarăși! Mint! Nu există nici un Kucikin! Ceea ce am scris, despre mine am scris. Și a ieșit, după cum vedeți, un fel de confesiune.

Desigur, confesiunea asta n-are, ca la alți scriitori, nici trăiri mărețe, nici patos revoluționar, ci numai, ca să zic așa, un meschin calcul comercial. Dar ce poți să-i faci? Se vede că, cu firea noastră meschină, nu e chip să ne ridicăm mai presus de proza vieții!

DICTAFONUL

Deștepți oameni americanii ăștia! Ce de-a descoperiri, ce de-a invenții au mai făcut și ei! Forța aburilor, lamele de ras „Gilette”, rotația pământului în jurul axei sale — toate astea au fost descoperite și inventate de americani și în parte de englezi.

Și acum, poftim — altă binefacere pe capul omenirii: americanii au dăruit lumii o mașină specială, numită dictafon.

Mă rog, se prea poate ca mașina asta să fi fost inventată ceva mai înainte, dar nouă acuma ne-au trimis-o.

Cînd ni s-a adus mașina asta, a fost o zi solemnă, o zi mare.

O mulțime de oameni s-au strîns să vadă noutatea.

Onorabilul Konstantin Ivanovici Dereveașkin a scos husa de pe mașină și a șters-o cu o cîrpă, cu mișcări pline de evlavie. În clipa aceea ne-am

convins cu ochii noștri ce mare geniu a inventat noua mașină. Într-adevăr, ochilor noștri li s-au înfățișat o mulțime de șurubele, axuri și tot felul de drăcovenii. De-a mirare, zău, cum poate mașina asta, așa de gingașă și de plăpîndă la vedere, să funcționeze potrivit destinației!

Ah, America, America, ce țară minunată!

După ce mașina a fost examinată, onorabilul tovarăș Dereveașkin, aducînd laude americanilor, a rostit cîteva cuvinte introductive despre foloasele invențiilor geniale. După care s-a trecut la probele practice.

— Cine dintre dumneavoastră — a zis Konstantin Ivanovici — dorește să spună cîteva cuvinte în acest aparat genial?

S-a oferit onorabilul tovarăș Țikin Vasili. Unul slăbănog și deșirat, categoria a șasea de salarizare, plus ore suplimentare.

— Permiteți-mi — zice — s-o încerc cu.

I s-a permis.

Țikin s-a apropiat de mașină oarecum tulburat, s-a gîndit mult cam ce să spună, și cum nu i-a venit nimic în minte, a dat o dată din mîină și s-a retras, regretînd sincer lipsa lui de cultură.

Pe urmă s-a apropiat altul. Țista, fără să stea prea mult pe gînduri, a strigat în pîlnie;

— Fă, proasto!

Îndată a fost ridicat capacul, s-a scos cilindrul, s-a pus unde trebuie și, ce credeți? cilindrul a reprodus întocmai, în auzul tuturor celor prezenți, cele de mai sus.

Atuncea oamenii, încântați, s-au îmbulzit dinaintea pîlniei, încercînd care mai de care să spună o frază sau o lozincă. Mașina, ascultătoare, înregistra totul cu exactitate.

Apoi Vasili Țikin, ăla de e categoria a șasea de salarizare, plus ore suplimentare, a propus ca cineva din asistență să tragă o înjurătură în pîlnie.

Onorabilul Konstantin Ivanovici Dereveașkin mai întîi a interzis categoric să se înjure în pîlnie și chiar a bătut o dată din picior, dar pe urmă, găsind ideea ispititoare, a cerut să fie chemat din casa vecină un fost marinar din flota Mării Negre, un zurbagiu tare scîrnăv la gură.

Marinarul nu s-a lăsat mult așteptat.

— Unde să înjur? întreabă. În care gaură?

I s-a arătat unde, vezi bine. Măi, și cînd i-a tras ăsta una, pînă și onorabilul Dereveașkin a dat din mîini, chipurile: grozav! În cheștiile astea, tot noi sîntem mai tari ca America!

Apoi, după ce marinarul a fost cu chiu cu vai îndepărtat, s-a pus cilindrul unde trebuie. Și, într-adevăr, mașina a reprodus întocmai înregistrarea.

Atunci s-au îmbulzit iarăși toți în jurul aparatului, încercînd să înjure în pîlnie în toate chipuri-

le și dialectele. Pe urmă s-au pornit să stîrneasă tot felul de sunete: băteau din palme, tropoteau din picioare, plesneau din limbă. Mașina funcționa ireproșabil.

Așa s-au convins cu toții ce mare și ce genială era invenția cu pricina.

Păcat numai că mașina asta s-a dovedit a fi oarecum plăpîndă și nerezistentă la sunetele violente. Așa, bunăoară, Konstantin Ivanovici a tras cu pistolul, desigur, nu în pîlnie, ci pe-alături, așa, ca să immortalizeze pe cilindru împușcătura, și ce credeți? ei bine, mașina a cedat, s-a defectat.

Dinspre partea asta, laurii inventatorilor și speculanților americani pălesc oarecum și-și pierd din valoare.

Altfel, meritele lor față de omenire sînt totuși mari și remarcabile.

MAMA ȘI FIUL

Convorbirea asta am consemnat-o întocmai. Să mă scuipе cititorul în ochi dacă exagerez cîtuși de puțin. Nu exagerez de loc. Totul s-a petrecut exact așa.

Convorbirea a avut loc la închisoare. La vorbitor. O mamă a venit să-și vadă fiul.

Întîlnirea a fost emoționantă. Mama plîngea cu lacrimi de bucurie. Fiul smiorcăia și el pe nas.

După primele lacrimi și primele sărutări fierbinți, mama și fiul se așezară unul lîngă altul pe o bancă.

— Așa — zise fiul. Care va să zică, ai venit!

— Am venit, Vasenka — zise mama.

— Așa — repetă fiul.

După care, se uită curios la peretele cenușiu al încăperii, pe urmă la ușă, pe urmă la sobă și, în sfîrșit, își mută privirea la sandalele din picioare.

— Așa — mai zise o dată fiul și suspină adînc.

Mama suspină și ea, frământînd între degete franjurile șalului, și aruncă o privire în jur.

— Așa — zise fiul, și-și suflă zgomotos nasul.

După asta, au rămas amîndoi tăcuți vreo trei minute.

În cele din urmă, fiul zise:

— Acuma, mamă, s-a redus mult durata convorbirilor. Cică se dau numai douăzeci de minute.

— E puțin, Vasenka — zise mama cu părere de rău.

— Cam puțin — întări fiul.

— Eu, Vasenka, așa zic că pentru noi douăzeci de minute e chiar prea puțin. Nici n-ai cînd să schimbi o vorbă... După care clătină din cap și adăugă: Apăi, eu am să mă duc, Vasenka.

— Du-te, mamă!

Amîndoi se ridicară dintr-o mișcare, scoaseră un suspin și se sărutară.

Fiul zise:

— Așa. Bun. Să mai vii, mamă... Ce voiam să-ți spun? Da. Plita din bucătărie tot mai scoate fum?

— Plita? Scoate, Vasenka. Scoate fum. Mai adineauri a umplut toată casa de fum...

— Așa... Ei, hai, du-te, mamă!

Mama și fiul se uitară cu drag unul la altul și se despărțiră.

CALITATEA PRODUCȚIEI

Am eu niște cunoscuți, familia Gusev. La cunoscuții ăștia ai mei a stat un neamț din Berlin.

A stat într-o cameră cu chirie. Aproape două luni.

Gusevii erau tare mândri de chiriașul ăsta și lăudau față de toți cunoscuții lor costumele străinului, lucrușoarele lui străine, de o calitate extra.

La plecare, neamțul a lăsat gazdelor sale o mulțime de lucruri. O grămadă de bunătăți străine. Tot felul de flaconașe, gulerașe, cutiuțe. Afară de asta, două perechi de chiloți. Și un pulover aproape fără nici o ruptură. Și o groază de mărunțișuri pentru uzul domnilor, și pentru uzul doamnelor.

Toate astea fuseseră îngrămădite într-un ungher, lângă spălător.

Gazda, madam Guseva, femeie cinstită, nimic de zis, i-a adus aminte neamțului, când să plece:

bitte-schön, nu cumva, așa, în pripă, ați uitat marfa asta străină?

Neamțul a clătinat din cap, vrînd să zică: bitte-schön, luați-le dumneavoastră, mai încape vorbă? Că mie nu-mi pare rău.

Vezi bine, gazdele au și pus mîna pe toată marfa. Gusev a făcut chiar o listă a obiectelor. Și, bunînțele, și-a și pus puloverul pe el, și a luat și chiloții.

După aia, două săptămîni a umblat cu chiloții ăștia și-i arăta la toți, mîndru nevoie-mare, lăudînd cum nu se mai poate calitatea produselor nemțești.

Lucrurile, măcar că erau uzate și, ca să zic așa, abia se mai țineau, erau, nici vorbă, marfă străină veritabilă, mai mare dragul să te uiți la ea.

Printre ele era ceva așa, ca un fel de bidonaș, în fine, o cutie puțin turtită, cu niște praf în ca. Un praf roz, fin. Și cu un miros destul de simpatic — miros de colonie sau de trandafiri.

După primele zile de bucurie, Gusevii au început să-și dea cu presupusul ce fel de praf o mai fi și ăsta. L-au tot dus la nas, l-au mestecat în dinți, l-au pus și pe foc, dar pas de ghicește!

Umblau cu el prin toată casa, l-au arătat la mai toți vecinii, dar tot degeaba.

Mulți spuneau că ar fi pudră, unii au zis că e talc nemțesc din ăla fin pentru pruncii nemților.

Gusev zice:

— Eu n-am ce face cu talc nemțesc din ăla fin. Prunci n-am. Hai să-i zicem că e pudră. Să mă dau cu ea pe față cînd mă bărbieresc. Să trăim și noi civilizat măcar o dată în viață.

A început să se bărbierească și să se pudreze. De cîte ori se bărbierea, îi luceau obrajii îmbujorați și răspîndea un miros minunat.

Ai din jur, firește, îl pizmuiau. Și dă-i cu întrebările.

Ei bine, Gusev a știut să țină partea producției nemțești. A tot lăudat și el cum a putut marfa străină.

— Cîți ani — zice — mi-am pocit fața cu porcăriile astea ale noastre, dar în sfîrșit am găsit ce-mi trebuia. Cînd s-o termina pudra asta — zice — nici nu știu, zău, ce-am să mă fac. O să trebuiască să mai comand o cutie. Grozavă marfă! Simt o curată desfătare.

După o lună, cînd pudra era pe sfîrșite, a venit în vizită la Gusev un cunoscut de-al său, un intelectual. Seara, la ceai, musafirul a citit eticheta de pe cutie.

Era un praf nemțesc contra puricilor.

Desigur, cineva mai puțin optimist ar fi rămas tare mîhnit aflînd una ca asta. Ba poate chiar unuia mai puțin optimist, bănuitor peste măsură, i s-ar

fi spuzit pielea de bubulițe și de coșuri. Dar Gusev nu era din ăștia.

— Asta zic și eu, halal producție! a exclamat Gusev. Marfă pe cinste! Bună la toate: te și pudrezi, omori și puricii! Dar la noi?

Și Gusev a mai lăudat o dată marfa nemțească:

— De-aia mă uit eu: de-o lună de când mă dau cu pudră, un purice nu m-a pișcat. Pe nevastămea, madam Guseva, o pișcă. Băieții se scarpină și ei de nu mai pot. Ninka, căteaua, toată ziua cată purici. Numai eu n-am habar. Insecte, insecte, dar simt, ale naibii, marfa. Așa mai zic și eu...

Acuma praful lui Gusev s-a isprăvit. Cred că iar îl pișcă puricii. Știu, ai naibii, pe cine să piște.

SCRISOAREA

La Leningrad trăiau doi soți.

Soțul era salariat cu muncă de răspundere la o întreprindere comunală. Era un om încă destul de tânăr, voinic, dezghețat și, în general, știți, energetic, devotat cauzei socialismului și așa mai departe.

Și cu toate că era un om simplu, de la țară, și n-a făcut la vremea sa nici un fel de studii superioare, cât a stat la oraș a învățat și el multe și a citit mult, și putea ține cuvântări în fața oricărui auditoriu. Ba chiar era în stare să angajeze discuții cu oameni de știință de diverse specialități, de la fiziologi pînă la electricieni inclusiv.

Nevastă-sa însă, Pelaghia, era neștiutoare de carte. Și cu toate că venise de la țară o dată cu dînsul, n-a învățat nimic, a rămas analfabetă și nici măcar nu știa să se iscălească.

Văzîndu-se în situația asta, soțul Pelaghiei era tare mîhnit, suferea și nu știa cum să iasă din bucluc. Mai ales că era și el ocupat pînă peste cap și n-avea timp liber ca să-și mai instruiască soția.

Îi zicea:

— Ar trebui, Pelagheiușka, să înveți să citești, ori măcar să te iscălești. Țara noastră — zice — se ridică încetul cu încetul din bezna de veacuri și din starea de înapoiere. De jur împrejur, noi lichi-dăm dobitocia și neștiința de carte. Și cînd colo, soția directorului unei fabrici de pîine nu știe nici să citească, nici să scrie. Din pricina asta eu sufăr peste poate.

La care Pelaghia, dînd a lehamite din mîină, răspundea așa:

— Ah — zice — Ivan Nikolaevici, nu te mai gîndi și dumneata la una ca asta. Tot degeaba! Dacă n-am făcut-o la vremea mea, acum anii trec și tinerețea mi se duce, și degetele nu mi se îndoaie ca să țină plaivazul. La ce bun să învăț buchile? Mai bine să facă treaba asta pionierii, că eu oi apuca și așa bătrînețile.

Soțul Pelaghiei, vezi bine, suspină mîhnit și zice:

— Of, of, Pelaghia Maxikovna...

Odată însă, Ivan Nikolaevici a venit acasă cu un abecedar.

— Uite, Polia — zice — cel mai nou abecedar, întocmit după ultimele date ale științei. Am să te ajut eu — zice.

Pelaghia a zîmbit, a luat abecedarul în mînă, l-a sucit pe o parte și pe alta, și l-a ascuns în comodă; să stea acolo, poate le-o prinde bine la urmași.

Într-o bună zi, Pelaghia s-a apucat să-i cîrpească haina lui Ivan Nikolaevici; se rosesese la cot.

S-a așezat Pelaghia la masă, a luat acul și cînd bagă mîna pe sub haină, simte un fișîit.

„Or fi bani?” și-a zis.

Cînd se uită, era o scrisoare. Un plic curățel, cu niște litere subțirele pe el, și cu hîrtia mirosind a parfum ori a odicolon. Pelaghia a simțit o înțepătură în inimă.

„Oare să mintă Ivan Nikolaevici? Oare să primească el scrisori de amor de la cucoane și să-și bată joc de mine, ca o proastă ce sînt?”

S-a uitat Pelaghia la plic, a scos scrisoarea, a despăturit-o, dar pas de citește, dacă nu știi carte.

Pentru întîia oară în viață i-a părut rău Pelaghiei că nu știe să citească.

„Măcar că nu e pentru mine, dar eu trebuie să știu ce scrie aici. Poate că asta o să-mi schimbe viața, și ar fi mai bine să mă întorc la țară, la munca cîmpului.”

Au podidit-o lacrimile. Și-a adus aminte că de la o vreme Ivan Nikolaevici parcă s-a schimbat

într-adevăr: are grijă de mustăcioară, se spală pe mâini mai des și și-a luat șapcă nouă.

Șade Pelaghia, se uită la scrisoare și varsă și-roaie de lacrimi. Scrisoarea însă nu poate s-o citească. Iar s-o arate cuiva, se rușinează.

Pe urmă Pelaghia a ascuns scrisoarea în comodă, a cîrpit haina și a rămas în așteptarea lui Ivan Nikolaevici. Iar cînd a venit el, Pelaghia s-a făcut că nu știe nimic. Ba, dimpotrivă, a vorbit cu bărbatul ei foarte liniștită și chiar i-a dat de înțeles că n-ar avea nimic împotrivă să învețe și ea carte, că i s-a urît să fie atîta de neștiutoare. Ivan Nikolaevici s-a bucurat mult.

— Foarte bine — a zis. Am să te ajut eu.

— Ei, hai, ajută-mă! s-a rugat de el Pelaghia.

Și s-a uitat țintă la mustăcioara lui Ivan Nikolaevici, bine potrivită.

Vreme de două luni, Pelaghia a învățat zi de zi să citească. Silabisea cuvintele cu răbdare, scria literele pe hîrtie și învăța fraze întregi. Și în fiecare seară scotea din comodă scrisoarea tăinuită și încerca să-i pătrundă înțelesul.

Treaba asta nu era însă de loc ușoară.

Abia în cea de-a treia lună și-a dus Pelaghia la bun sfîrșit învățătura.

Dimineata, cînd Ivan Nikolaevici era plecat la serviciu, Pelaghia a scos din comodă scrisoarea și s-a apucat s-o citească.

Deslușea anevoie scrisul mărunț. Numai mirosul abia simțit de parfum, răspîndit de hîrtie, îi dădea ghes.

Scrisoarea îi era adresată lui Ivan Nikolaevici. Pelaghia citi:

„Stimate tovarășe Kucikin,

Îți trimit abecedarul promis. Cred că soția dumatăle va reuși să învețe carte în două-trei luni. Promite-mi, dragul meu, că ai s-o silești să facă lucrul acesta. Lămurește-o cît de rău e să fii o femeie analfabetă.

Acum, la aniversarea din acest an a Revoluției, noi lichidăm analfabetismul în toată republica prin toate mijloacele, dar de cei din familie, nu știu de ce, uităm.

Promite-mi, Ivan Nikolaevici, că ai să faci asta. Cu salutări comuniste,

Maria Blonhina”.

Pelaghia a citit de două ori scrisoarea, și simțind parcă o nouă supărare, a izbucnit în plîns.

Dar pe urmă, gîndindu-se la Ivan Nikolaevici și zicîndu-și că în căsnicia lor totul e în regulă, s-a liniștit și a ascuns în comodă abecedarul și scrisoarea buclucașă.

Astfel, Pelaghia a învățat într-un răstimp scurt să citească și să scrie.

Acesta a fost un caz uimitor din istoria lichidării analfabetismului la noi în Uniune.

1928

LA POST

Grea meserie au și medicii ăștia. Vezi că azi pacientul e cam mitocan. Nu se jenează de loc. Cum nu pricepe ceva, sare la bătaie sau îl omoară pe medic cu ce-i vine la îndemână.

Or, medicul poate e un intelectual și poate nu-i place să fie omorât. De-aia poate e și nervos.

Oricum, la noi, la consultații, nu e obiceiul să fie omorâți medicii. La noi stă neschimbat la post, poate chiar de când a început revoluția, același medic. N-a fost omorât niciodată.

Felcerul, e adevărat, a încasat-o o dată la mutră, dar de medic nu s-a atins nimeni.

Dar că o dată medicul nostru a tras o spaimă zdravănă, apăi nu-i nici un bai. A fost ceva cu totul întâmplător. Afară de asta, medicul nostru e un intelectual destul de sperios. Abia îl scormonește un pic pe pacient cu stetoscopul, că se și ferește, fugind la vreo patruzeci de pași. Și spune

ce are de spus de acolo. E un intelectual destul de prevăzător.

Cînd a venit Grigori Ivanovici Vereovkin, medicul era de-acuma destul de nervos.

Grigori Ivanovici a venit la consultație într-o chestiune urgentă. Avea nevoie neapărat de un concediu. Îl chema taică-su la el la țară.

Așa că a venit, s-a dezbrăcat și stă dinaintea medicului așa cum l-a făcut mama. Și își zice: „Bine-ar fi să-l păcălesc pe intelectualul ăsta cu vreo două săptămîni!” Medicul, vezi bine, i-a pus stetoscopul pe burtă și s-a ascuns după dulăpior. Și de-acolo bălmăjește:

— Nu suferi de nici o boală obiectivă. Îmbracă-te!

Grigori Ivanovici s-a indispus. Zice pe un ton convingător:

— Ascultă-mă bine, nenișorule. Nu mă gîdila așa, degeaba, cu tubulețul ăla. Că de gîdilat pot să mă gîdil eu și singur.

Medicul s-a indispus și el, vezi bine, și iar l-a ascultat. După aia s-a dus după dulăpior și zice:

— Pe crucea mea că n-ai nimic! Îmbracă-te.

Grigori Ivanovici a început să se îmbrace.

Acuma să vezi, Grigori Ivanovici, drăguțul de el, nici gînd n-avea, bunăoară, să-l omoare pe medic ori să-i ardă una felcerului. Era numai necăjit că s-a dus dracului concediul. Și cum era necăjit,

a și scuipat în lături, ba a vârî și mîna în buzunar, cu gînd să-și șteargă lacrimile sau nasul cu batis-ta, ca să se liniștească de-a binelea.

Dar cum a băgat mîna în buzunar, cum au început ăia să țipe.

Medicul țipă că-l omoară. Felcerul dă din mîini după ajutor.

S-au strîns oamenii, l-au înhățat pe Grigori Ivanovici Vereovkin și-l țin bine.

Vereovkin zice:

— Ce, măi fraților, ați căpiat?

Dar felcerul de colo:

— A băgat mîna în buzunar, poate voia să ne miruiască pe amîndoi medicii!

L-au căutat pe Grigori Ivanovici prin buzunare, dar afară de mahorcă, n-au găsit nimic.

Cît privește cele spuse de Grigori Ivanovici că voia să-și sufle nasul, mințea, pentru că nici batis-tă nu s-a găsit la el.

A vârî și el, așa, mîna în buzunar și atunci ăia au țipat.

Dar au țipat degeaba. La noi nu se obișnuiește să fie omorîți medicii. Las' să trăiască. Ce, ne pare rău?

Azi nu se mai ia șperț. Înainte, da: nu puteai face un pas fără să dai ori să iei.

Acuma, firea oamenilor s-a schimbat mult înspre bine.

Într-adevăr, șperț nu se mai ia. Zilele astea am expediat niște lăzi de la gara de mărfuri.

Stăm noi în gară și ni se înfățișează următorul tablou rafaelian:

O gheretă. La ușa ei, vezi bine, coadă. Și un cântar decimal. Cantaragiul — lîngă el. E un slujbaş cît se poate de prezentabil. Îi turuie gura turnînd la cifre. Notează mereu în condică, pune greutățile pe cântar, lipește etichete pe lăzi și dă tot soiul de explicații.

Numai îl auzi zicînd cu vocea lui simpatică:

— Patruzeci. O sută douăzeci. Cincizeci. Dă-o jos. Ia-o. Dă-te la o parte... Nu pune aici, tontule! Pune dincoace.

Ce tablou plăcut de muncă intensă!

Numai că, la un moment dat, băgăm de seamă că, deși lucrează așa de frumos, cantaragiul prea se ține de litera legii. Prea apără cu foc interesele cetățenilor și ale statului. Dacă nu chiar la fiecare, dar la a doua, la a treia persoană refuză să primească coletul. Cum e ambalajul ceva mai slab, nu primește. Deși se pare că o face cu toată părerea de rău.

Ăia cu ambalaj slab, vezi bine, se vaietă și se milogesc.

Cantaragiul zice:

— În loc să vă văicăriți, mai bine întăriți-vă ambalajele. E pe-aicea unul cu niște cuie. Duceți-vă la el. Bate coala două cuie și leagă lada cu o sîrmă. După aia veniți înapoi; vă primesc fără rînd.

Adevărat, în dosul gheretei stă un om. Omul ține în mînă un ciocan și niște cuie. Muncește de se spetește, întărind ambalajele clienților. Aia refuzați se uită la el rugători și-i oferă prietenia și banii lor.

Dar iată că-i vine rîndul unui cetățean. Unul blond, cu ochelari. Nu e un intelectual, e numai miop. Sau poate că are conjunctivită și și-a pus ochelari ca să nu se vadă. Ori poate că face serviciu la o fabrică de produse optice și ăia de-acolo le dau ochelari pe gratis la salariați.

Uite-l că-și pune lăzile, șase de toate, pe decimale.

Cantaragiul cercetează atent cele șase lăzi și zice:

— Ambalajul e slab. Nu merge. Dă-le jos.

La auzul acestor vorbe, ochelaristul se amărăște rău de tot. Dar înainte de a se amări, sare cu gura la cantaragiu:

— Ce vrei de la mine? Astea nu-s lăzile mele — zice. Sînt lăzile statului, de la fabrica de produse optice. Ce să fac eu acum cu ele? Unde găsesc o căruță? De unde să iau o sută de ruble ca să le duc înapoi?

Cantaragiul zice:

— Eu de unde să știu? Și-i face semn cu mîna să se dea la o parte.

Alălalt, miop cum e, și pentru că i s-au aburit și lentilele ochelarilor, interpretează gestul într-alt fel. Se face roșu la față, aducîndu-și aminte de ceva de mult uitat. Apoi se scotocește prin buzunare și scoate vreo cinci ruble, tot în hîrtii de cîte o rublă. Și dă să-i dea banii cantaragiului.

La vederea banilor, cantaragiul se face stacojiu la față.

— Asta ce mai e? Țipă. Nu cumva vrei să-mi dai șperț, bou cu ochelari ce ești!

Ochelaristul înțelege pe loc, vezi bine, în ce bucluc s-a băgat.

— Nu — zice — am scos banii numai așa. Voiam să mi-i ții dumneata pînă dau jos lăzile de pe cîntar.

S-a fîstîcit cu totul, vorbește aiurea, își cere mii de scuze și chiar pare dispus să accepte o morală zdravănă.

Cantaragiul zice:

— Rușine! Aici nu se ia șperț. Dă jos lăzile de pe cîntar, că m-apucă dracii cînd le văd. Dar avînd în vedere că sînt lăzile statului, du-te la omul de colo să-ți întărească ambalajul. Cît privește banii, mulțumește cerului că n-am eu timp să mă ocup de dumneata.

Dar cantaragiul nu se oprește aici. Mai cheamă un funcționar și-i zice:

— Știi, adineauri a vrut unul să mă mituiască. Auzi, absurditate! Îmi pare rău că n-am primit și n-am luat banii așa, de formă; acuma e greu s-o dovedesc.

Celălalt funcționar răspunde:

— Da, păcat! Trebuia făcut caz. Să nu-și închipuie unii că la noi se mai umblă cu chestii din astea.

Ochelaristul, muiat rău de tot, se foiește cu lăzile lui. Bătute în cuie, puse la punct, sînt aduse iar tîrîș la cîntar.

Atunci mie începe să mi se pară că și ambalajul meu e slab.

Fără a mai aștepta să-mi vină rîndul la cîntar, mă duc la omul acela și-l rog, pentru orice eventualitate, să-mi bată în cuie ambalajul cam dubios. Pentru treaba asta omul îmi cere opt ruble.

— Ce, ați căpiat cu toții? zic eu. Opt ruble pentru trei cuie?!

Omul îmi zice pe un ton confidențial:

— Ai și dumneata dreptate. Eu ți le-aș bate și pentru o hîrtie de trei ruble, dar gîndește-te că trebuie să împart și eu banii cu căpcăunul ăla de colo.

Acuma încep eu să pricep cum devine cazul.

— Adicăte! — zic eu — împărți cu cantaragiul?

Omul pare puțin jenat că l-a luat gura pe dinainte, se apucă să-mi îndruge cîte și mai cîte, că leafa-i mică, că scumpetea-i mare, îmi face o reducere serioasă și se apucă de lucru.

Iată că-mi vine și mie rîndul.

Pun lada pe cîntar și admir ambalajul bine prins în cuie.

Cantaragiul zice:

— Cam slab ambalajul. Nu merge.

— Da' de unde! zic. Adineauri mi l-a bătut în cuie omul acela cu cleștele.

— Ah, pardon! zice cantaragiul. Scuzele mele. Acuma ambalajul dumitalc e bun, dar era slab de tot. Eu observ dintr-o ochire. S-avem pardon!

Primește lada și-i face scrisoarea de trăsură.

Iau foaia și citesc: „ambalaj slab”.

— Ce-i asta, tâlharilor? zic. Păi, cu eticheta asta, îmi golesc hoții lada pe drum. Și nici n-am să pot cere despăgubiri, dacă scrie așa. Acuma — zic — văd eu ce șmecherii învîrțiți voi aici.

Cantaragiul zice:

— S-avem pardon. Scuzele mele.

Și șterge mențiunea asta, după care plec și eu acasă. Pe drum mă gîndesc la complexa construcție spirituală a concetățenilor mei, la restructurarea caracterelor, la șmecheriile la care recurg stimății mei concetățeni cedîndu-și în silă pozițiile vechi.

De-așa treabă, chiar s-avem pardon!

1930

În timpul faimosului cutremur de pământ din Crimeea locuia la Ialta un oarecare Snopkov.

Cizmar de meserie. Ținea colo un atelier. Vorba vine atelier: era o gheretă, o coșmelie cu pereții de zid.

Lucra cu un tovarăș. Nici unul nu era din partea locului. Făceau reparații la încălțăminte, atît pentru localnici, cît și pentru cetățenii veniți la băi.

O duceau binișor. Iarna, e drept, cam strîngeau cureaua, dar vara aveau de lucru berechet. Cîteodată nici să dea ceva de dușcă n-aveau timp. Adicătelea, cred că pentru treaba asta tot găseau ei vreme. Alta ca alta...

Așa și acum. Taman, care va să zică, în ajunul cutremurului, și anume, dacă nu mă-nșel, în ziua de vineri, unsprezece septembrie, cizmarul Ivan Iakovlevici Snopkov, fără a mai aștepta sîmbăta, a consumat o sticluță și jumătate de votcă rusească.

Mai ales că isprăvise toate comenzile. Și mai ales că avea puse deoparte două sticlute. Așa că ce să mai aștepte? Le-a băut. Mai ales că nici nu știa c-o să fie cutremur de pământ.

Așa că a băut omul o sticlută și jumătate de votcă, și a luat-o spre casă, pe două cărări, vezi bine, cîntînd și el, ia colo, ca omul cu chef.

S-a întors așadar acasă, s-a culcat în curte și a adormit, fără să mai aștepte cutremurul.

Avea el obiceiul ăsta cînd era beat, să se culce în curte. Nu-i plăcea să doarmă beat sub un acoperiș. Nu se simțea la largul lui cu tavanul deasupra capului. Se înăbușea. Îl lua așa cu leșin. Din care pricină întotdeauna poftea să stea la aer.

Așa și acum. La unsprezece septembrie, taman cu puțin înainte de cutremur, Ivan Iakovlevici Snopkov a dat-o vîrtos cu votca, s-a amețit zdăvăn și a adormit în curte, sub chiparos.

Și în timp ce dumnealui doarme și visează cîte și mai cîte, paralel cu asta se produce faimosul cutremur de pământ din Crimeea. Căsuțele se clatină, pămîntul hăuie și se cutremură, dar Snopkov doarme dus și habar n-are de nimic.

Cît despre prietenul lui, ăla de la prima zguduitură a rupt-o la fugă și s-a adăpostit în grădina publică, de teamă să nu-l omoare vreo cărămidă.

Abia dimineata, devreme de tot, pe la ceasul șase, a făcut ochi și Snopkov al nostru. S-a trezit

Snopkov sub chiparos și nu-și mai recunoștea curtea. Mai ales că ghereta lor era la pământ. Nu se dărimase ea chiar de tot, dar îi căzuse un perete, și gardul se lăsase și el într-o rînă. Numai chiparosul rămăsese așa cum era, cît despre rest, Doamne-Doamne!

Snopkov se frecă la ochi și-și zise:

„Unde-oi fi, măiculiță? Am mai dat eu pe undeva ieri, beat cum eram? Ce prăpăd și-n gospodăria asta! Nu-mi dau seama a cui o fi. Nu — se gîndește Snopkov — nu e bine să mă îmbăt în halul ăsta. Alcoolul e o băutură prea vătămătoare, din pricina lui se duce dracului memoria”.

Și odată se simți tare necăjit și amărît.

„Ie-te — își zise — pe unde-am ajuns! Bine barem că m-am culcat într-o curte și nu în stradă, că mă călca o mașină, ori mă sfîrteca un cîine. Trebuie s-o mai slăbesc cu băutura — își zise — ori să mă las de tot.”

Gîndurile astea îl mîhniră și mai rău, și de mîhnit ce era, scoase din buzunar jumătatea de sticlură care-i mai rămăsese și o goli pe dată.

Snopkov goli sticlura și se ameți iar. Mai ales că nu mai mîncase nimic de mult și mai ales că-i era capul slăbit de amețeala de mai înainte.

Așa amețit, Snopkov se ridică în picioare și o porni pe stradă.

Merge el pe stradă și, beat cum e, nu recunoaște cu nici un chip strada. Mai ales că, după cutremur, lumea a dat toată năvală pe străzi. Nu mai stă nimeni acasă. Și toți — ciudat — mai mult goi decît îmbrăcați, cu plăpumi și saltele în brațe.

Merge așa Snopkov pe stradă și se îngrozește. „Doamne — își zice — fir-ar ea a dracului de treabă, unde naiba mă aflu? Ori oi fi venit la Batum cu vaporul? Ori poate am ajuns tocmai în Turcia? Io-te cum umblă toți dezbrăcați, parc-ar fi la tropice!”

Și cum merge așa beat, mai-mai că plînge.

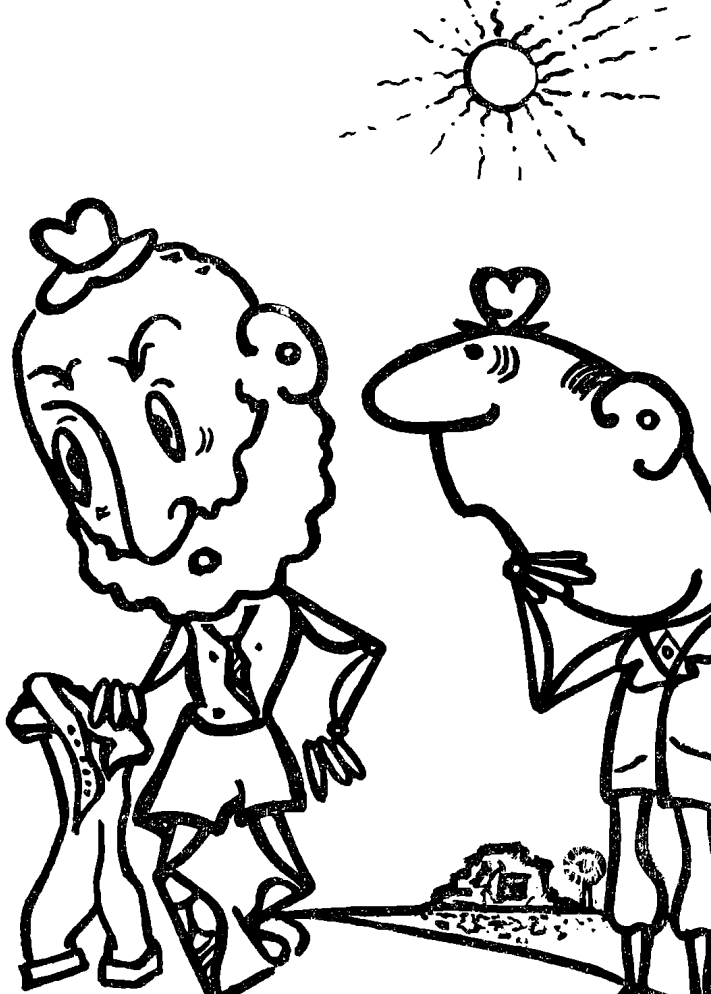
A ieșit pe o șosea și și-a văzut de drum, fără a recunoaște locurile.

A mers el ce-a mers și, de oboseală, ca și de tăria alcoolului, a căzut în șanțul șoselei și a adormit buștean.

Cînd se trezește, vede că s-a lăsat seara. Deasupra capului sclipesc stelele. Și e răcoare. Asta pentru că șade lungit la marginea șoselei fără haine și fără încălțări. Numai în izmene.

Și cum șade așa prădat de toate lucrurile, își zice: „Doamne, fir-ar ea a dracului de treabă, ce-i cu mine în halul ăsta?”

De rîndul acesta Snopkov s-a speriat de-a binelea, a sărit în picioare, așa desculț cum era, și a luat-o înainte pe șosea.

Înfierbîntat, a mers poate vreo zece verste și s-a așezat pe un bolovan.

S-a așezat pe un bolovan, amărît ca vai de lume. Unde se află nu știe și nu-și poate aduna cu nici un chip gîndurile. Îl ia cu frig și-l trec toți fiorii. Și i s-a făcut o foame...

Abia spre ziuă a aflat Ivan Iakovlevici Snopkov cum stau lucrurile. De la un trecător.

Trecătorul îl întreabă:

— Ce-i cu dumneata, de umbli în izmene?

— Zău dacă știu ceva! zice Snopkov. Spune-mi, rogu-te, unde mă aflu?

Au intrat în vorbă. Trecătorul zice:

— Pînă la Ialta să tot fie vreo treizeci de verste. Ian te uită tocmai unde ai ajuns!

În fine, trecătorul i-a spus de cutremur, l-a informat unde și ce distrugeri s-au făcut.

Snopkov s-a întristat rău de tot aflînd de cutremur și a pornit-o zorit spre Ialta.

A străbătut toată Ialta așa, numai în izmene. De altminteri, lucrul ăsta n-a mirat pe nimeni, din motiv de cutremur. Ba poate că și fără cutremur tot nu s-ar fi mirat.

După aceea, Snopkov și-a inventariat paguba: a fost prădat în lege. Hoții i-au luat șaiszeci de ruble bani gheață, haina, pantalonii și sandalele aproape noi. Așa că paguba se ridica la vreo sută de ruble, fără a mai pune la socoteală ghereta avariata.

Acum I. I. Snopkov se pregătește să plece la Harkov. Vrea să facă o cură de dezalcoolizare. Că așa nu iese, zău, la nici o socoteală.

Ce vrea să spună autorul cu această schiță? Cu această schiță autorul se ridică energic împotriva beției. Săgețile acestei schițe satirice sînt îndreptate împotriva beției și a alcoolului.

Autorul vrea să spună să oamenii care obișnuiesc să bea pot lăsa să le scape și alte lucruri mai gingașe decît un cutremur.

Sau, așa cum spune un afiș: „Nu bea! La beție ai putea să-ți îmbrățișezi dușmanul de clasă!”

Și încă foarte lesne, tovarăși.

1930

DĂDACA

Zilele astea, la noi la Leningrad s-a petrecut ceva de-a dreptul revoltător.

Soții Farforov aveau o dădacă. Au luat-o pentru copil. Singuri nu puteau să-i poarte de grijă copilului și să-i asigure mîngîierea cuvenită, pentru că amîndoi erau în producție.

Serioga Farforov avea serviciu. Și ea era în slujbă. El cîștiga destul de frumos. Și ea avea o leafă bunișoară.

Ei bine, în situația asta li se naște un copil.

Care va să zică, li s-a născut un copilaș și, vezi bine, au trebuit să ia o dădacă. Altfel, desigur, n-ar fi luat.

Mai ales că nici nu erau obișnuiți să țină dădacă. Boieria asta n-o înțelegeau ei.

Dar, așa cum stăteau lucrurile, le convenea mai mult să țină o dădacă decît să-și lase madam Farforova slujba și să iasă din producție.

Așa că au angajat o dădacă.

Era nu prea bătrână, dar nici chiar tânără. Pe scurt, o femeie trecută de ani și cu o înfățișare destul de pocită.

Dar dincolo de înfățișarea asta slută, soții Farforov au descoperit curînd o inimă bună. Și nici prin cap nu le-ar fi trecut ce viperă au încălzit la sînul lor.

Vezi bine, înadins au angajat ei o femeie urîță, ca să n-aibă și ea fericirea ei, ci numai să poarte de grijă plodului.

Au angajat-o pe bază de recomandație. Acolo li s-a spus că e o bătrînă urîță și care nu bea, și că-i plac copiii de nici nu-i mai lasă din brațe. Și măcar că e bătrînă, dar e o bătrînă care e demnă pe deplin să intre în societatea nouă, nedivizată în clase.

Așa li s-a spus. Dar ei încă nu-și făcuseră o părere.

Ei bine, o angajează ei pe dădaca asta și văd că într-adevăr e aur, nu dădacă. Unde mai pui că a îndrăgit numaidecît copilul. Umblă mereu cu el, nu-l mai lasă din brațe, îl plimbă pînă la căderea nopții.

Farforovii, oameni cu vederi înaintate, n-aveau nimic împotrivă. Își dădeau seama că aerul și plimbarea întăresc organismul plodului. Așa că

și-au zis: „Mă rog, n-are decît să se plimbe. Mai ales că așa o să-i vedem mai rar mutra”.

Acuma, să vezi ce se întîmplă:

Dimineata, părinții se duc la slujbă. Dădaca ia pruncul și o sticluță cu lapte, și iese la plimbare pe străzile Leningradului.

Numai că odată se întîmplă să treacă pe stradă cineva din comitetul de locatari, unul Taplin.

Merge omul pe stradă, se gîndește poate la ale sale și, deodată, ce-i văd ochii? În colț stă o cetățeancă destul de jerpelită. Cu un copil în brațe. Și așa, cu copilul în brațe, cere de pomană.

Semion Mihailovici Taplin n-avea de gînd să-i dea nimic, s-a uitat și el așa. Se vede că persoana i se pare cunoscută: păi sigur — dădaca cu copilul soților Farforov!

S. M. Taplin din comitetul de locatari nu i-a zis nimic și nici nu i-a dat ceva, ci numai s-a întors și a luat-o înapoi spre casă.

Numai el știe cîte a îndurat pînă seara, dar seara i-a spus lui Farforov în persoană:

— Sînt peste măsură de mirat, stimată tovarășe, dar — zice — ori dumneavoastră nu-i dați sim-brie slujnicei, ori eu nu pot pricepe ce-i cu ea. Te previn însă că dacă dumneata o trimiți înapoi să cerșească cu copilul în brațe, înseamnă — zice — că ești o pătură străină în casa noastră proletară.

La care Farforov zice:

— Pardon, despre ce e vorba?

Atuncea persoana din comitetul de locatari îi spune ce-a văzut și cât l-a afectat vederea unui asemenea spectacol.

Apoi urmează tot felul de scene, cu țipete și cu lacrimi. Și totul se lămurește.

După aia, Farforov o cheamă pe dădacă și-i spune așa:

— Păi se poate una ca asta? Ce, ți-ai ieșit din minți? Ori nu mai știi pe ce lume trăiești?

Dădaca zice:

— Nu-i nici un bai dacă stau și eu așa, ori dacă oamenii milostivi îmi vîră singuri bani în mînă. Nu pot, zău, să înțeleg de ce vă supărați. Copilul n-are nimic de suferit. Ba poate că-l și distrează să vadă atîția oameni foindu-se prin fața lui.

— Da — zice Farforov — dar eu nu vreau să sădesc în copilul meu astfel de concepții de la o vîrstă fragedă. Eu unul nu-ți permit să procedezi în felul acesta. Cu atît mai mult cu cît noi te plătim bine, ai de toate, ești sătulă și încălțată.

La care dădaca zice:

— Da, dar aș vrea să mai cîștig și eu ceva în plus.

Madam Farforova intervine, strîngîndu-și copilul la piept.

— Pe noi purtarea asta ne jignește în cel mai înalt grad. De aceea noi te dăm afară din slujbă.

— Iar eu — zice Taplin — ca membru în comitetul de locatari, spun că aveți perfectă dreptate s-o dați afară pe dădaca asta ticăloasă, întrucât nu dumneavoastră, ci ea e o pătură străină în casa noastră proletară.

Bătrîna zice:

— Aș, că m-am și speriat! Acuma nu prea se găsesc dădace, așa că mă angajez imediat la altcineva. Cu plodul vostru abia dacă ciupeam și eu vreo trei ruble, și pentru asta — atîta scandal! Uite că plec singură, pentru că sînteți niște ticăloși fără suflet, nu stăpîni adevărați!

La auzul acestor cuvinte, Farforov, furios, a țipat la ea și chiar era gata să-i zgîlție puțin bătrînețele, dar Taplin nu l-a lăsat, ba chiar a rostit în legătură cu asta o scurtă cuvîntare. Taplin le-a vorbit așa soților Farforov:

— Uitați-vă la dădaca asta a dumneavoastră. Ea e adînc împlîntată cu toate rădăcinile în trecutul îndepărtat, în care făceau casă bună stăpînii cu robii. Ea s-a obișnuit cu viața aceea și nu vede nimica de rușine în calicie și în cerșeală. Tocmai de aceea s-a și pretat la o asemenea ticăloșie, care a stîrnit revolta dumneavoastră. Totuși, să n-o atingeți fizicește, ci numai s-o dați afară din slujbă.

Soții Farforov așa au și făcut — au izgonit-o în chip rușinos pe dădacă.

Dădaca a plecat și n-a luat nici o recomandăție, și nu se știe unde s-a angajat. Probabil însă că iar îngrijește de vreun prunc, și cu ajutorul lui câștigă destul de frumușel.

1931

UN FURT

De furat se mai fură. Dar mai puțin.

Unii s-au dat pe brazdă și nu mai fură. Alții, ca să zic așa, socot că nu prea au ce alege din sortimente. Alții, văzînd că nu mai există mari bogătași și milionari, s-au reprofilat și fură de la stat.

Dar, bineînțeles, nu mai fură așa cum se fura înainte.

Acuma numai un prost mai fură fără a ține seama de condițiile actuale.

Mulți înțeleg foarte bine acest lucru și își însușesc curentecele mai noi.

Așa, bunăoară, la noi la cooperativă s-a comis nu de mult un furt. Ei bine, în spatele acestui furt cel puțin se vede o gîndire filozofică.

Iată cum s-au petrecut lucrurile.

Mă rog, o cooperativă, adică un magazin distribuitor de larg consum, ca să zic așa.

Marfă multă, firește. În geam — rațe de export. Somon, nu știu de ce. Hălci de carne de porc, pardon. Brînză. Adică de-ale mîncării. Dintre lucruri, iarăși multe, de toate. Ciorapi de damă. Piepțeni. Și așa mai departe.

Și toate astea azvîrlite cu nemiluita, stînd în vitrină într-o lumină foarte avantajoasă.

Firește, era natural să atragă atenția cuiva.

Pe scurt, cineva a intrat noaptea în magazin, pe ușa din dos, și și-a făcut de cap.

Și cînd te gîndești că paznicul dormea la poartă și n-a observat nimic.

— Am visat eu ceva noaptea asta — zice el — dar n-am auzit nimic din lumea viselor.

De altfel, paznicul s-a speriat grozav cînd furtul a fost descoperit. Alerga înapoi și încolo prin magazin, se agăța de toți milogindu-se să nu-l dea de sminteală, și așa mai departe.

Responsabilul zice:

— Dumneata ce vrei? Vezi bine, pentru că ai dormit, n-o să te laude nimeni, dar mă îndoiesc că ai putea fi tras la răspundere. Așa că nu-ți fie teamă. Nu te mai foi pe-aici și nu mai enerva salariații cu văicărelile dumitale. Mai bine du-te acasă și fă-ți somnul.

Dar paznicul nu pleacă. Rămîne și se necăjește tot mai rău.

Ceea ce îl necăjește mai rău e că s-a furat așa de mult.

— Uite, asta nu pot eu să înțeleg — zice. Am somnul ușor și dorm întotdeauna cu picioarele întinse în lungul porții. Nu e cu puțință să fi trecut peste mine doi saci de zahăr. Chestia asta mi se pare tare ciudată.

Responsabilul îi zice:

— Dormeai dus, nemernicule! Te ia groaza cât au cărat hoții!

— Nu se poate să fi cărat chiar așa de mult — zice paznicul. M-aș fi trezit.

Responsabilul zice:

— Facem noi acuși un proces-verbal și vedem noi cine-mi ești, vedem noi cât ai păgubit statul.

Și s-au apucat să întocmească un proces-verbal, de față fiind și organele miliției. Au început să-i toarne cu cifrele. Mă rog — socoteli, evaluări și așa mai departe.

Bietul paznic își plesnește mereu palmele, gata-gata să izbucnească în plîns: vezi bine, suferă grozav în demnitatea lui de cetățean, regretă paguba suferită de stat și nu-și poate ierta că l-a prins somnul.

Responsabilul zice:

— Scrie: „Zece puduri de zahăr. Țigări, o sută șaiszeci de pachete. Ciorapi de damă, două duzini. Opt colaci de salam...”

La fiecare cifră, paznicul sare în sus.

Hop și casiera.

— Treceți acolo că s-au furat din casa de bani bonuri pentru treizeci și două de ruble, trei creioane chimice și o foarfecă.

La auzul acestor cuvinte, paznicul s-a lăsat pe vine de câteva ori, icnind din greu, peste măsură de mîhnit de pagubele astea așa de mari.

Responsabilul îi spune organului de miliție:

— Ia-l de-aici pe paznic! Nu ne lasă să lucrăm cu tînguierile lui.

Milițianul zice:

— Ascultă, nene, du-te acasă! Te chemăm noi cînd o fi nevoie.

În vremea asta, contabilul strigă din odaia din fund:

— Mie mi-a dispărut din cui fularul de mătase. Vă rog să notați. Am să cer despăgubiri.

Paznicul sare ca ars:

— Ai, nemernicul! Nu i-am luat nici un fular. Care opt-colaci de salam? S-au luat numai doi!

În magazin s-a făcut tăcere.

Paznicul zice:

— Fie! Mărturisesc că am furat. Dar sînt totuși întrucîtva om cinstit și cînd văd cum întocmiți procesul ăsta verbal, simt că mă apucă toate pandaliile. Nu îngădui să fiu încărcat cu ce n-am luat.

Milițianul zice:

— Adică cum vine asta? Care va să zică, nene, înseamnă că dumneata te-ai introdus în magazin!

— Eu m-am introdus. Dar n-am pus mîna pe bonuri, nici pe foarfecă, nici pe fularul ăla nenorocit. Eu — zice — dacă vreți să știți, am luat o jumătate de sac de zahăr, o duzină de ciorapi de damă și doi colaci de salam. Și n-am să permit — zice — așa o escrocherie în numele meu. Eu stau de strajă intereselor statului și, ca om sovietic, mă revoltă ceea ce se petrece aici, să fiu încărcat cu atîta nerușinare!

Responsabilul zice:

— Desigur, s-ar putea să greșim. Dar o să verificăm. Eu sînt bucuros dacă s-a furat mai puțin. Punem noi imediat totul pe cîntar.

— Pardon — zice casiera — am găsit bonurile. Erau îndesate într-un colț. Bonurile nu s-au furat. Dar foarfeca lipsește.

— U-u, acuși o scuip între ochii ăia neobrazăți! sare paznicul. Nu i-am luat nici o foarfecă. Ia caută mai bine, pațachină! Că acuși te azvîrl de nu te vezi...

— Ah, uite că s-a găsit și foarfeca! A căzut în dosul casei și stă acolo — zise casiera.

— S-a găsit și fularul — zice și contabilul. Era în buzunarul de la piept.

Responsabilul zice:

— Uite ce, facem alt proces-verbal. Din zahăr nu lipsește, într-adevăr, decît o jumătate de sac.

— Numără salamurile! se răstește paznicul. Ori nu știu ce fac! La urma urmei, am și un martor, pe tanti Niușa.

Marfa a fost repede inventariată. S-a constatat că s-a furat exact ce declarase paznicul.

Hoțul a fost dus la secție, cu cătușe la mîini.

Au arestat-o și pe tanti Niușa. Toată marfa era ascunsă la ea.

Așa că, după cum vedeți, cu furtul ăsta s-a făcut din țînțar armăsar.

1930

SUFERINȚELE TÎNARULUI WERTHER

Mergeam o dată cu bicicleta.

Pe bulevardul Kamenoostrovski. Cotesc pe o alee laterală, paralelă cu bulevardul, și-mi văd de drum.

Natura mi se înfățișează în veșmîntul ei de toamnă. Iarba a îngălbenit. Florile din rond s-au ofilit. Pe alee s-a așternut un covor de frunze veștede. Deasupra-mi, cerul și-a pierdut culoarea.

Ciripit de păsărele. O cioară scormonește într-o movilă de gunoi. În fața unei porți, un cățeluș cu părul sur latră de zor.

Privesc tabloul acesta autumnal și deodată mi se înmoaie inima, și n-aș vrea să mă gîndesc la lucruri neplăcute. Minteaa mea zugrăvește o viață minunată. Oameni amabili, înțelegători. Respectul persoanei. Maniere civilizate. Iubire de aproapele. Fără ocări și mitocăanii.

Năpădit de aceste gînduri, mi-a venit deodată așa să-i îmbrățișez pe toți, să le spun ceva bun. Îmi venea să strig: „Fraților, ce-a fost mai greu a

trecut. Mai e puțin și ne așteaptă o viață de conte”.

Deodată, aud un țignal.

„Un contravenient — îmi zic. O fi trecut cineva strada pe unde nu e voie. Cred că în viitor o să dispară și asta. În viitor n-o să mai auzim așa de des ținșnalele astea asurzitoare, care amintesc de contravenții și de amenzi.”

Undeva, aproape, aud iar țignalul, prelung, însoțit de strigăte și ocări.

„Cred că au să dispară și strigătele astea grosolane. Poate or mai striga unii, dar fără să înjure așa urât.”

Aud pe cineva fugind în urma mea. Omul strigă eu o voce răgușită:

— De ce fugi, fir-ai tu să fii! Oprește imediat!

„Urmăresc pe cineva” — îmi zic și continui să pedalez agale, dar destul de stăruitor.

— Leoșka — aud — ia-o la stînga. Nu-l scăpa din ochi!

În stînga mea văd alergînd un băietan. Agită un băț și amenință cu pumnul.

Întorc capul. Pe alee aleargă un paznic venerabil, cu părul alb. Urlă în gura mare:

— Pune mîna pe el! Leoșka, nu-l scăpa din ochi!

Leoșka mă ia drept țintă și își repede bățul în roata bicicletei mele.

Atunci încep să-mi dau seama că chestiunea mă privește. Sar jos de pe bicicletă și rămân în așteptare.

Iată că m-a ajuns paznicul. Din pieptul lui iese un hârîit. Răsuflă zgomotos.

— Pune mîna pe el! țipă paznicul.

— Fraților — zic eu — ce, ați căpiat? Ce, v-ați ieșit din minți laolaltă cu prostul ăsta bătrîn?

Paznicul zice:

— Cînd ți-oi arde una peste bot, ai să știi cum să mai insulți cetățenii în exercițiul funcțiunii... Țineți-l bine... Nu-i dați drumul... Obrăznicătura!

Se strînge lume. Cineva întrebă:

— Ce-a făcut?

Paznicul zice:

— Am cincizeci și trei de ani, și nemernicul ăsta m-a băgat în boală. Merge pe unde nu e voie... Merge pe o alee unde circulația bicicletelor e interzisă... Și doar e pus un aviz. Ei nu, dumnealui o ia pe-aici, ca un zănatic... Fluier după el. Dumnealui dă din picioare. Chipurile, nu pricepe. Parc-a picat din lună... Noroc de ajutorul meu că l-a oprit.

Leoșka își face loc prin mulțime, mă apucă strîns de încheietura brațului și zice:

— Voiam să-i rup mîna, nemernicul, ca să nu mai meargă pe bicicletă.

— Fraților — zic eu — nu știam că pe-aici nu e voie. Eu nu voiam să fug.

Paznicul exclamă gîfîind:

— Cică nu voia să fugă! Auzi obrăznicie! La miliție cu el! Ține-l bine! De-alde ăștia îmi scapă întotdeauna.

Zic:

— Fraților, plătesc amendă. Nu mă pun contra. Dar nu-mi mai răsuciți așa mîinile!

Cineva intervine:

— Legitimează-l și ia-i amenda. Ce să-l mai duci degeaba la miliție?

Paznicul și cîțiva voluntari au însă chef să mă care la miliție. Dar sub presiunea celorlalți martori, paznicul, înjurînd de mama-focului, ia amenda și-mi dă drumul cu vădită părere de rău.

Merg clătînîndu-mă, cu bicicleta de ghidon, îmi vîjîie capul și înaintea ochilor îmi răsar cerculețe și puncte. Aiurez, cu sufletul răvășit.

Înfierbîntat cum sînt, zic: „Doamne-Dumnezeule!”, îmi masez brațele și lansez în spațiu un „pfui!”

Ies pe chei și încălesc iar.

— Ei, haide-haide... — zic. Și ce dacă mi-au răsucit mîinile! Iaca na, contele...

Merg încet pe chei. Încep să uit scena aceea violentă. Închipuirea îmi zugrăvește priveliști superbe din viitorul apropiat.

Iată-mă, bunăoară, călare pe bicicletă. Cotesc pe aleea cu bucluc. Aud pe cineva rîzînd. Mă uit, și văd că vine spre mine un paznic, cu pălărie de fetru și pantaloni de postav. Ține în mînă o floricică — o nu-mă-uita sau o lelea de toamnă. Sucește floarea în mînă și zice cu un surîs pe buze:

— Unde te bagi, amice? Vezi c-ai luat-o razna! Gură-cască ce ești! Ia, înapoi, că te amendez și nu-ți dau floarea asta.

Și-mi întinde floricica, rîzînd discret. Schimbăm o privire galeșă și ne despărțim.

Scena asta înduioșătoare îmi alină suferințele. Pedalez de zor și-mi zic: „Nu-i nimic. Las' că nu mă prăpădesc eu dintr-atît. Sînt tînăr. Sînt dispus să aștept”.

Bucuria și iubirea de oameni îmi umplu iar inima. Iar aș vrea să spun ceva bun, ori să strig: „Tovarăși, noi construim o viață nouă, noi am învins, am trecut peste greutăți colosale; hai, fir-ar ea a dracului de treabă, să ne respectăm unii pe alții!”

1933

Un cineast din Moscova a sosit la Leningrad în interes de serviciu.

Omul a tras la hotelul „Europa”.

Cameră splendidă. Confort. Două paturi. Baie. Covoare. Tablouri pe pereți. Toate astea, ca să zic așa, îl predispuneau pe oaspete, făcându-l să dorească societatea oamenilor și să-și petreacă timpul în chip plăcut.

Pe scurt, au început să-l viziteze prietenii.

Și așa cum se întâmplă întotdeauna, unii din amicii lui făceau cu acest prilej baie. Pentru că mulți n-au baie acasă. Și nu la toți le place să meargă la baia publică, după cum unii uită pur și simplu de această îndeletnicire periodică. Or, ocazia era cum nu se poate mai binevenită: treci pe la un amic, mai stai de vorbă, mai filozofezi un pic, și faci și-o baie. Unde mai pui că e și apă caldă, cearșaf de la stat și așa mai departe.

De aceea multora le place să aibă prieteni veniți de aiurea.

Ca să nu lungesc vorba, după vreo cinci zile, șirul ăsta de amici l-a cam obosit pe moscovitul nostru.

Totuși, omul s-a ținut tare pînă-n ultima clipă cînd, în sfîrșit, s-a produs catastrofa.

Ei bine, într-o seară i-au venit în vizită vreo șase cunoscuți.

Din vorbă-n vorbă pînă la urmă musafirii ăștia au format o adevărată coadă la baie.

Trei din ei s-au îmbăiat repede și, după ce au luat un ceai, au plecat.

A patra la rînd venea o doamnă în vîrstă. O rudă de-a gazdei. Cucoana asta a zăbovit în baie peste măsură de mult. Ba chiar, pare-se, și-a mai spălat și cîte ceva din trusou.

A stat așa de mult în baie, că moscovitul și cei care urmau la rînd și-au pierdut răbdarea — să-i apuce damblaua, nu alta. Cum a intrat, o oră și un sfert n-a mai ieșit de acolo.

Cum însă ea îi era mătușă moscovitului nostru, acesta nu le-a îngăduit amicilor săi nici un fel de excese la adresa ei.

Pe scurt, cînd a ieșit cucoana din baie, era trecut mult de miezul nopții.

Unul din amici n-a mai așteptat și a plecat. Celălalt însă, surprinzător de perseverent și obraz-

nic, a stăruit totuși să se îmbăieze, ca să fie curat, cine știe de ce, a doua zi.

Așa că a stat pînă a ieșit cucoana. Omul a spălat baia. A dat drumul la apă caldă. Și s-a culcat pe canapea, așteptînd să se umple cada.

Dar vezi că, din pricina oboselii, a adormit. Pe deasupra, moscovitul a ațipit și el pe sofa.

După ce s-a umplut cada, apa s-a scurs afară și în scurt timp a inundat camera, ba chiar s-a prelins și la etajul de jos. Cum însă acolo se afla un salon și era gol, catastrofa n-a fost observată imediat.

Pe scurt, amicii noștri s-au trezit din pricina căldurii și a aburilor. Moscovitul, așa cum spunea mai tîrziu, visase că era la Gagrî¹.

Dar cînd s-a trezit, a văzut că toată camera se umpluse de apă și în apă pluteau pantofi, ziare și alte obiecte de lemn.

Apa fiind fierbinte, firește, oamenii n-au putut pune capăt de îndată inundației, pentru că n-aveau curaj să se repeadă pînă la baie, ca să închidă robinetul. Coccoțați unul pe canapea, celălalt pe sofa, nu riscau să-și vîre picioarele în apa din care ieșeau aburi.

Pe urmă însă, deplasînd mereu scaunele și sărind de pe unul pe altul, amicul moscovitului, spe-

¹ Stațiune balneo-climaterică în Caucaz.

riat, nu glumă, a ajuns în baie și a închis robinetul.

Abia a închis robinetul și apa a început să se scurgă nu știu unde, că în cameră a dat buzna directorul hotelului.

După ce a examinat camera de baie și etajul de jos, directorul a început să se sfătuiască cu inginerul care-l însoțea.

Amicii noștri s-au angajat și ei într-o discuție dificilă: cine e vinovat și cine trebuie să plătească pagubele?

Prietenul moscovitului, sufocat de spaimă, a zis că el ar putea acoperi vreo patruzeci de ruble, dar că tot ce depășește această sumă trebuie să plătească titularul camerei, care a îngăduit cu prea multă ușurință unor persoane străine să facă baie la el.

Întreăștia doi s-a încins o discuție care putea să aibă un sfârșit trist, dacă nu era prin preajmă administrația.

Moscovitul îl întrebă cu un tremur în glas pe director:

— Mă rog, la ce sumă s-ar putea să se ridice pagubele?

La care directorul răspunse în doi peri:

— Vedeți dumneavoastră, jos, în salon, apa a muiat unele elemente ornamentale: o figură antică

mai mare și trei heruvimi, ceea ce va spori mult cheltuielile.

Auzind de elemente ornamentale și de heruvimi, amicul moscovitului a început să tremure de-a binelea.

Uitându-se la director cu un aer nostalgic, moscovitul îngăimă:

— Și la ce sumă se ridică deteriorările suferite de heruvimii ăștia?

Inginerul zise:

— Noi așa socotim că reparațiile astea au să necesite vreo șapte-opt miișoare.

Suma asta l-a dat gata pe moscovit. Omul s-a culcat pe sofa, buimac. Amicul lui s-a înfățișat atunci într-o lumină eu totul nefavorabilă. A procedat ca un nemernic, încercând să fugă, să se facă nevăzut. A fost însă reținut de brațul slab, dar onest al moscovitului.

Abia mișcându-și limba, moscovitul se rugă de director:

— Vreo două miișoare n-ar fi suficient? La urma urmei, nu mi-i mai puneți la socoteală pe heruvimii ăia. Trăim într-o epocă în care heruvimii n-au loc în saloane.

Directorul zise:

— N-are nici un rost să vă impacientați și să vă tocmiți. Am impresia că noi nu v-am cerut nici un fel de despăgubiri.

Auzind una ca asta, amicul moscovitului a închis ochii, gândind că visează.

— Noi nu vă aducem nici o vină — urmă directorul. În cazul de față, e o lipsă tehnică a noastră. Am calculat defectuos modalitățile de scurgere a apei, ceea ce e o carență tehnică a noastră.

Inginerul se grăbi să dea explicații științifice. Zise, arătînd spre camera de baie:

— Vedeți, aici, în partea de sus a căzii, e o gaură, prin care apa trebuie să se scurgă pe măsură ce se umple cada. Un calcul științific corect nu permite apei să debordeze din cadă. Or, noi am dove-dit o oarecare carență și, după cum vedeți, gaura nu a putut absorbi tot lichidul. Așa că vă cerem scuze pentru deranj. În viitor nu se va mai repeta. Defecțiunea va fi remediată. Astea sînt defecțiuni tehnice care nu-și au locul în epoca noastră glorioasă.

Auzindu-l vorbind așa, amicul moscovitului dădu să cadă în genunchi, ca să mulțumească administrației și soartei, dar celălalt nu-l lăsă să facă una ca asta.

Moscovitul îi zise directorului:

— Desigur, nici nu se putea altfel. Dar spuneți-mi, cine mă va despăgubi pe mine? Mi s-au stricat papucii și mi s-a muiat valiza, și poate că datorită acestei carențe tehnice a dumneavoastră, s-or fi deteriorat ceva din lucrurile din valiză.

Directorul zise:

— Faceți o cerere și vă vom despăgubi.

A doua zi, omul din Moscova a primit patruzeci și șase de ruble pentru valiza deteriorată.

Amicul moscovitului a vrut să profite și el de ocazie, ca să ciupească ceva bani pe seama tehnicii moderne, dar figura nu i-a reușit, pentru că el nu era în drept să se afle noaptea în camera altcuiva. Iată din ce pricină amicul moscovitului a suportat singur cheltuielile necesitate de călcarea costumului feștelit.

În acest costum, proaspăt călcat la croitor, s-a înfățișat din nou a doua zi la hotel și a făcut baie, deși moscovitul s-a arătat foarte nemulțumit, ba chiar s-a și supărat.

1935

NORII

Mă urc dăunăzi în tramvai. Rămîn, firește, pe platforma din spate, pentru că nu-mi place să călătoresc în vagon.

Stau, care va să zică, pe platformă și admir panorama.

Traversăm podul Troițki. În jur — o frumusețe! Fortăreața Sfinții Petru și Pavel, cu săgeata ei de aur. Neva, cu apele ei maiestuoase. Și soarele în asfințit. Ce mai — o priveliște divină!

Și cum stau așa, pe platformă, gust din plin fiecă nuanță, fiecă freamăt, fiecă clipă.

Îmi vin în minte gânduri înălțătoare. În cap mi se îmbulzesc o sumedenie de fraze umanitariste. Tot felul de poezii îmi revin în memorie. Bunăoară, ceva din Pușkin: „Tată, haide că s-a prins în năvod un leș de om...”

Și deodată taxatoarea îmi destramă reveria înălțătoare, pentru că se ia la harță cu un călător.

Așa că mă văd silit să cobor, cum se zice, din tăriile cerului în lumea asta pămîntească, cu interesele ei înguste și patimile ei meschine.

Taxatoarea, o făptură tânără și drăguță, îi zice călătorului, cu venin în glas:

— Ce crezi, că am să te duc pe gratis? Ori plătești, ori cobori din vagonul meu.

Cuvintele acestea le adresează unui om modest îmbrăcat. Omul stă cu o mutră acră și — ce mai la deal, la vale — nu plătește. Zăbovește cu plata. Aci se scotocește prin buzunare și nu găsește nimic, aci zice umblînd cu fofîrlăca:

— Așa taxatoare drăguță, cu niște buzișoare așa de drăgălașe, și se necăjește așa de rău! Păi asta te slujește, zău... N-am bani, poftim... Cobor îndată, numai să mai merg o stație...

— N-ai să mergi nici o stație pe gratis — zice taxatoarea. Dacă n-ai bani, de ce te-ai mai urcat în tramvai? Auzi obrăznicie! Uite, asta nu pot eu să înțeleg.

Călătorul cu pricina zice:

— Păi, să merg pe jos? Poate că am bătăături la picioare! Ce oameni nesimțitori în ziua de azi! Nu vor de loc să fie înțelegători. Numai bani să le dai, bani și iar bani. Zău dacă mai e chip de trăit! Tot să dai, să dai, să dai...

Inima mi se umple de un adînc simțămînt de omenie. Mi se face milă de omul care n-are nici măcar cîțiva bănuți ca să meargă cu tramvaiul.

Scot niște bani și-i zic taxatoarei:

— Uite, pentru amărîtul ăla. Plătesc eu pentru el.

Taxatoarea zice:

— Nu permit să plătească altcineva.

— Cum adică, nu permiți? zic. Asta-i bună!

— Uite-așa — zice — nu permit. Dacă n-are bani, să meargă pe jos. În sectorul meu de muncă, eu nu permit să se încurajeze apucăturile împotri-
va cărora luptăm noi. Dacă omul n-are bani, în-
seamnă că nu merită să aibă.

— Mă ierți — zic — dar asta-i lipsă de omenie. Se cuvine să fim înțelegători cînd omul e la nevoie și nu viceversa. Trebuie să avem milă de om și să-l ajutăm atunci cînd e la ananghie, și nu cînd o duce bine. Și apoi, poate că mi-e rudă, și eu vreau să-l ajut dintr-un simțămînt de rudenie.

— Vezi că acuși trimit eu ruda asta a dumitale acolo unde îi e locul — zice taxatoarea și aplecîndu-se în afară, fluieră din țigal.

Călătorul, amărît, zice cu un oftat:

— Ce zgripturoaică mi s-a nimerit de rîndul ăsta! Ia lasă țigalul ăla și vezi-ți de treabă: îți plătesc îndată!

Și zicînd acestea, scoate din buzunar un carnet, din carnet — o hîrtie de treizeci de ruble, și zice iarăși cu un suspin:

— E-o hîrtie mai mare, și de-aia nu voiam s-o schimb în tramvai. Dat fiind însă că individa asta

și-a ieșit din minți și nu lasă călătorii să se ajute între ei, poftim, dacă bineînțeles are să-mi dea rest, ceea ce mă îndoiesc.

Taxatoarea zice:

— Ce-mi vii mie cu bani din ăștia mari? N-am să-ți dau restul. Are cineva să schimbe?

Eram gata să schimb eu hîrtia, dar surprinzînd privirea aprigă a călătorului cu pricina, m-am abținut.

— Ai văzut? zice el. De-aia n-am scos hîrtia, fiindcă știam că tot degeaba o scot și că nu pot s-o schimb în tramvai.

— Ce chin și cu omul ăsta! zice taxatoarea. Acuși opresc tramvaiul și-l dau jos! Îmi face greutăți în muncă.

Și dă să tragă de clopot.

Călătorul suspină iar și zice:

— Taxatoarea asta e ceva de speriat! E pentru prima oară cînd văd o asemenea comportare. Lasă clopotul, că plătesc. Ce răutate, dom'le!...

Omul se scotocește prin buzunar și scoate o monedă.

Taxatoarea zice:

— De ce n-ai dat banii mai înainte, trîntorule? Voiai să mergi pe gratis, ai?

— Dac-oi da la toți, rămîn lefter — zice călătorul. Ia-ți banii și tacă-ți cloanța... Pentru o nimica toată faci atîta tărăboi... Uf!

— O fi o nimica — zice taxatoarea adresându-se celorlalți călători, dar cu nimicurile astea ei împiedică bunul mers al aparatului de stat. Din cauza lui mi-au scăpat o mulțime de călători fără bilet.

După două stații, călătorul cel zurbagiu cu suflet hain s-a dat jos. Coborînd, i-a mai tras și o înjurătură.

La auzul căreia, taxatoarea a zis:

— Mai sînt oameni din ăștia ticăloși!

Unul din călători a observat:

— Da, mai sînt oameni meschini și nemernici. Dacă n-ar fi ei, tare bine și senin ar fi!

Auzindu-l vorbind așa, mi-am adus aminte de niște versuri care se potriveau tocmai bine:

Cu cît e cerul mai senin, cu-atît
Ne par mai sluți, mai scîrnavi norii
Care plutesc pe-ntinsul de azur...

Dar iată că am pătruns pe nu știu ce pod și eu m-am lăsat iar furat de frumusețile naturii, uitînd de meschinăriile vieții.

1936

Femeia modernă nu poate suferi diminutivele. Nu-i place cînd i se spune „guriță”, „mînușite” sau „piciorușe”.

Se supără. Ba chiar din pricina asta se poate produce și o ruptură. Așa cred, cel puțin.

O persoană mi-a spus-o:

— Pe naiba, piciorușe! Eu — zice — port sandale numărul patruzeci și unu și dumneata îi dai mereu cu prostiile astea! Dumneata — zice — mă nenorocești cu sentimentalismul ăsta idiot.

Ca să fiu sincer, auzind una ca asta, am rămas perplex.

Persoana în cauză zice:

— Pe vremuri, da, cucoanelor alintate sau, bunăoară, conteselor le plăcea să audă dulcegării din astea în budoarele lor. Eu însă — zice — nu dau doi bani pe bărbați ca dumneata.

— Iaca na! — îi răspund. Adicătelea, ce vrei să spui?

Ce să spună, că de-atunci nu mi-a mai telefonat și când am întâlnit-o odată, nici nu mi-a răspuns la salut.

Asta așa e: femeilor tinere din zilele noastre le plac actele de curaj, eroice. Am băgat de seamă că lor le place ceea ce e ieșit din comun. Lor le place ca bărbatul să fie neapărat aviator sau măcar mecanic de bord. Atunci îmbobocesc de nici nu le mai recunoști.

Aș vrea să le întreb: Mă rog, ce, toți oamenii trebuie să fie aviatori sau mecanici de bord?

Desigur, nu zic ba, meseria de mecanic de bord e pînă la un anumit punct interesantă și ea provoacă tot felul de emoții în rîndul spectatorilor. Dar, pe de altă parte, vezi bine, e cu neputință ca toți, fără excepție, să zboare în țările cerului.

Unii ocupă posturi pămîntești mai modeste, în birouri și așa mai departe.

Nu știu de ce, femeilor le mai plac și operatorii de film. Chiar, zău, greu de spus de ce. Învîrtește manivela și se crede Napoleon!

De asemenea, cîștigă dragostea femeilor cei veniți din Arctica. Mde, cîmpuri de gheață, zăpadă, aurora boreală... Mare lucru!

Ca să nu lungesc vorba, eu unul m-am însurat de patru ori și nu știu cum am tot dat greș. Primele două soții s-au îndrăgostit de niște mecanici de bord. A treia s-a încurcat cu un operator de film.

Mă rog, se întâmplă. Dar cea de-a patra căsnicie m-a dat pur și simplu gata. Și eu, care am pățit-o, trebuie să-i previn pe alți bărbați, ca să se ferească de căsătorii de felul acesta.

Cunoșteam o persoană. Am hotărât să ne căsătorim. Dar eu am prevenit-o cinstit:

— Ai în vedere — zic — că eu nu plutesc în înaltul cerului și mă îndoiesc — zic — că pentru plăcerea dumitale am să sar vreodată cu parașuta de pe acoperiș. Așa că, dacă te pasionează vreo profesie cerească din astea, eu unul, ca să zic așa, nu mai am ce discuta. Și în cazul ăsta, haidem să închidem problema căsătoriei.

La care ea zice:

— Profesia n-are nici o importanță. Aviatorii mă lasă rece. Singurul lucru care importă pentru mine e ca această căsătorie să fie pînă la un anumit grad liberă. Nu-mi place ca personalitatea să fie îngrădită. Eu — zice — înainte de asta am fost căsătorită timp de șapte ani și bărbatu-meu nu mă lăsa să merg cu cineva nici măcar la teatru. Așa că acum mi-aș dori o căsătorie bazată pe relații tovarășești. Dacă, bunăoară, dumneata ai să te îndrăgostești de cineva, eu n-am să zic nimic. Și dacă eu am să îmi găsesc pe cineva, nici dumneata, cu atît mai mult, n-ai să ridici obiecții. În felul acesta, cred eu, căsătoria noastră va fi mai trainică, bazată pe înțelegerea rezonabilă a două inimi care

se iubesc. Și dacă soțul are o profesie neînsemnată, poate că e și mai bine așa. Cel puțin o să-și cunoască locul și n-o să-mi ceară imposibilul.

— Eu — zic — mă căsătoresc a patra oară și mi s-a făcut capul calendar de câte și mai câte. Una — zic — mă oprește să folosesc diminutivele. Alta — zic — se încurcă cu un operator de film. Acum mai vii și dumneata cu altă trăsnaie. Dar — zic — întrucît mi te-ai cuibărit în suflet, să fie precum vrei.

Așa că ne căsătorim și rămînem fiecare în locuința lui. Și totul merge bine, în bună pace și înțelegere. Dar după o săptămînă, ea se îndrăgostește, tam-nisam, de un cunoscut de-al ei abia sosit din Arctica.

Îmi zice, potrivit convenției:

— Dacă vrei, divorțăm. Dar dacă mai nutrești față de mine vreun sentiment, hai să respectăm condițiile stabilite. Cu atît mai mult cu cît cunoscutul acesta al meu pleacă în curînd într-o expediție și atunci noi doi o să ne înțelegem iar de minune.

Și stau așa, ca prostul, și aștept plecarea ăluia. Aștept o lună, aștept două. În sfîrșit, vecina mea de cameră îmi zice:

— Degeaba o mai aștepți. Ai pierdut partida: nu se mai întoarce ea la dumneata.

Dar mai trece o lună, și într-o bună zi nevastă-mea se întoarce și-mi spune cam așa:

— L-am pus pe liber, mai ales că a plecat din nou în Nord.

— Dar acum — zic eu — s-au ivit unele impedimente din partea mea; eu — zic — m-am îndrăgostit de vecină. Dar dacă dumneata mai nutrești vreun sentiment față de mine — zic — sînt dispus să mă despart de ea.

Așa că m-am despărțit de vecina mea. Și cînd abia m-am despărțit, ce văd? După o lună de viață tihnită, nevastă-mea s-a îndrăgostit din nou. S-a îndrăgostit de amicul și tovarășul de drum al omului care a plecat în Arctica. Aia a plecat, dar exploratorul ăsta, nu știu de ce, a rămas. Și ea s-a îndrăgostit de el. Și s-a încurcat cu dînsul.

Așa cum ne-am înțeles, aștept eu cîteva luni, și într-o bună zi aflu că ea va avea un copil cu el.

Îi zic:

— Interesantă și căsnicia asta a noastră! Exploratorii ăștia — zic — mecanicii de bord și operatorii de film m-au nenorocit.

— Dacă vrei — zice ea — mai așteaptă pînă s-o sătura de mine sau pînă o mai crește copilul. Dacă nu, cum vrei. De altfel — zice — mi s-a urît să te tot văd văicărindu-te, veșnic nemulțumit. Eu — zice — nu depind de mine. Inima e cea care îmi spune pe care bărbați moderni să-i iubesc, și

pe care să-i detest. Dumneata — zice — n-ai nici măcar insigna GTO¹. Barem să fi urmat și dumneata — zice — așa, de ochii lumii, cursurile de apărare sanitară. Nu zic să fii țintaș de elită sau să pleci undeva, în Nord. Nu profesiile astea — zice — te omoară, dar ai, pur și simplu, o fire neinteresantă, în contratimp cu epoca. Azi nu mai există bogătași, nu-i chip să-ți ascunzi nimicnicia cu capitalul, așa că se cere să-ți îmbunătățești personalitatea pentru a binemerita dragostea femeilor.

— Una — zic eu — îmi interzice diminutivele, alta îmi aduce plocon copii, ba îmi mai face și morală...

Deodată, ea deschide ușa în camera alăturată și strigă, folosind un diminutiv:

— Vanicika, individul ăsta iar a venit să facă scandal! Și măcar că mi-e bărbat, dă-l afară. Simt — zice — că din cauza lui mă apucă istericalele.

Și îndată intră în cameră amicul ăluia care a plecat în Arctica. O huidumă de om, călit de aerul Nordului. Și, pe deasupra, parașutist, cu insignă.

— Care-i baiul, tinere? zice.

I-am spus și eu la revedere și am plecat, punându-mi în gând să descriu toată chestia asta, pentru ca alți bărbați nezburaători să se ferească de

¹ Insigna „Gata pentru muncă și apărare”.

a se pune într-o situație din asta, ca să zic așa, delicată.

Eu, unul, sînt contra căsătoriilor ăstora libere. Eu sînt pentru o alianță mai trainică, întemeiată pe simțăminte reciproce. Dar de unde să iau eu simțămintele astea, dacă nici măcar n-am văzut vreodată o parașută? Și mai la nord de Ligov n-am locuit niciodată!

Zău dacă nu trebuie să devii erou, ca să te poți măsura cu restul populației!

1936

LUMINILE ORAȘULUI

Unui locatar din casa noastră comunală i-a venit taică-su de la țară.

Desigur, omul a venit dat fiind că fiu-său era bolnav. Altfel poate că n-ar fi văzut Leningradul pînă la sfîrșitul zilelor sale. Cum însă fiu-su a căzut bolnav, omul a venit.

Fiu-su era chiriaș la noi. Făcea serviciu la un restaurant, unde era ospătar și era bine văzut.

De prea multă rîvnă, poate, înfierbîntat după munca lui de noapte, odată a ieșit fuga în stradă ca să se ducă acasă și a răcit în postul său culinar, ca să zic așa. Mai întîi s-a învîrtit de-un guturai, și șapte zile a strănutat. Pe urmă răceala a trecut la piept și temperatura s-a ridicat brusc pînă la patruzeci de grade peste zero.

Pe deasupra, dorind să-și petreacă în chip civilizat timpul în ziua de odihnă, s-a dus la Pavlovsk să viziteze palatele de acolo și s-a cam forțat, ajutînd-o pe nevastă-sa să urce în vagon.

Așa că toate astea luate la un loc au făcut ca omul să se îmbolnăvească în floarea vîrstei.

Și fiind de felul lui bănuitor, bietul nostru ospătar era încredințat că n-o să se mai facă bine și că n-o să mai revină, cum se zice, la îndeplinirea îndatoririlor sale.

Așa stînd lucrurile, l-a poftit pe taică-su să vină la Leningrad, ca să-i dea iertăciunea cea de pe urmă.

Nu c-ar fi ținut el cine știe ce la părintele său, și acum, la capătul vieții, ar fi vrut cu orice preț să-l vadă; dimpotrivă, vreme de patruzeci de ani nu s-a interesat de el, existența lui lăsîndu-l cu totul indiferent. Dar nevastă-sa, văzînd că soțul ei are o temperatură așa de mare, mai degrabă din amor propriu — ca să fie așa ca la toți oamenii — i-a trimis lui tata-socru' o telegramă: „Vino la Leningrad, fiul dumitale e bolnav”.

Și atunci cînd fiul acesta a început să se însănătoșească, la Leningrad a sosit, spre surprinderea tuturor, de undeva, de foarte departe, taică-su în opinci, cu un sac în spinare și cu un toiag în mînă. E drept, după cum s-a văzut mai tîrziu, bătrînul avea în sac o pereche de ciubote pe care, însă, nu le purta din principiu, zicînd că „cel bogat face cum vrea, cel sărac face cum poate”.

Firește, toată lumea, printre care și fiu-său, își închipuiau că o să vină un moșneag cuminte,

poate evlavios, de vreo șaptezeci de ani, care o să spună lucruri cuminți și o să se sperie de toate. Dar a ieșit, cum se zice, taman pe dos.

Moșneagul era al naibii de arțăgos, scandalagiu, mitocan și mincinos. Pe deasupra, nu c-ar fi fost un contrarevoluționar, dar era tare rămas în urmă din punct de vedere politic.

Moșneagul s-a și luat la harță cu portarul, în curte, și l-a tras de urechi pe un băietan venit în vizită la unchi-su care stătea aici de doisprezece ani.

Pe urmă, la comitetul de locatari a avut o discuție cu președintele, încât acesta s-a și mirat ce concepții mai au unii despre vremea noastră și chiar voia să înștiințeze autoritățile de la domiciliul moșneagului.

Colac peste pupăză, moșneagul l-a vîrît de-a binelea în sperieți pe fecioru-su, informîndu-se, netam-nesam la biroul spațiului locativ dacă nu poate căpăta o locuință ca să rămînă pentru totdeauna la Leningrad.

Desigur, moșneagul era poate de felul său un om bun la suflet, dar chiar din prima zi de la venirea lui toți locatarii s-au dovedit a nu fi la înălțime în ce privește comportarea civilizată.

Au început toți să-l ia peste picior, făceau glume pe socoteala lui, tratîndu-l ca pe un prostănac, își rîdeau de apucăturile lui provinciale, de la țară.

Și fiecare căuta să-i spună te miri ce aiureli, așa cum, bunăoară, îi spunea portarul de fiecare dată când îl vedea, subțindu-și glasul: „Din ce colhoz ai venit, tinere?”

De altminteri, și fecioru-su, ospătarul, nu se lăsa nici el mai prejos și uneori, abia stăpînindu-și rîsul, îi spunea bătrînului, stînd înadins cu nasul în ziar:

— Azi, taică, să nu ieși în stradă, că se face razie, îi caută pe ăia cărunți și roșcovani.

Desigur, toate astea se spuneau cu destulă afecțiune și fără răutate, totuși se vede treaba că nu prea îi făceau plăcere bătrînului, care a trăit șaptezeci și doi de ani și era de bună seamă mai înțelept decît toți ăștia luați la un loc. Ei, însă, îl socoteau un prostănac, un țărănoi, și de-aia îl tratau așa.

Ceea ce, firește, avea un efect negativ asupra comportării sale.

Așa că atîtea zile cît a stat el aici, tot atîtea scandaluri au fost, cu țipete, mitocăanii și așa mai departe.

Pe deasupra, în cea de-a șaptea zi a șederii sale, moșneagul s-a îmbătat într-o berărie și s-a apucat să facă tărăboi. Au vrut chiar să-l ducă la miliție. Dar moșneagul a șters-o și a pornit haihui pe străzi.

Merge el așa pe stradă și cîntă. Bătrînel, cu părul alb, îmbrăcat ca la țară, cît se poate de simplu. Și tot mergînd așa, vede deodată că s-a rătăcit.

Vezi bine, era cu neputință să se rătăcească. Mai ales că știa strada. Dar, beat cum era, s-a speriat și chiar s-a trezit.

Atunci l-a întrebat pe un trecător pe unde trebuie s-o ia. Trecătorul nu știa, așa că l-a sfătuit să se adreseze organelor de miliție.

Firește, moșneagul nostru s-a sfiit să se ducă la milițianul din post și, tulburat cum era, a mai mers vreo două-trei cvartale.

Dar pe urmă s-a dus la un milițian, cam cu teamă, gîndindu-se că milițianul o să fluiera din țigănal și o să țipe la el.

Dar milițianul, conform instrucțiunilor regulamentului de ordine interioară, l-a salutat, ducînd mîna înmănușată în alb la chipiu.

Gata de scandal și neobișnuit cu una ca asta, bătrînul, surprins, s-a cam fîstîcit și a bîlmăjit ceva aiurea. Milițianul, întrebîndu-l ce stradă caută, i-a arătat pe unde s-o ia și, salutîndu-l din nou, și-a văzut de-ale sale.

Dar acest mic gest de respect și politețe, cuvenit pe vremuri generalilor și baronilor, a făcut o impresie extraordinară asupra moșneagului nostru. Bătrînul a început chiar să tremure atunci cînd milițianul l-a salutat pentru a doua oară, dove-

dindu-i astfel că nu era nici o greșeală la mijloc și că așa se cuvenea să fie.

Și atunci bătrînul, așa cum s-a aflat mai tîrziu, s-a dus și la alt milițian și din nou a fost salutat, ceea ce i-a pătruns și mai adînc în sufletul netrebnic.

Desigur, nu știu dacă așa ceva poate să aibă o înrîurire imediată asupra caracterului, dar toată lumea a băgat de seamă că bătrînul s-a întors acasă peste măsură de grav și, trecînd pe lîngă portar, nu s-a luat la harță cu el, ca de obicei, ci l-a salutat fără a scoate o vorbă și și-a văzut de drum.

Nu știu dacă un lucru atît de mărunț, un fleac ca acesta a putut să joace vreun rol în schimbarea caracterului său, dar toată lumea a băgat de seamă că s-a întîmplat ceva cu moș Gavrilov, ceva cu totul aparte.

Unii l-au văzut cum s-a apropiat de vreo două ori de milițianul din colț și a stat frumos de vorbă cu el.

Și mulți, cu un fel de a gîndi cam simplu, văzînd schimbarea asta, au pus-o pe seama spai-meî pe care a tras-o bătrînul cînd a vrut să-l ducă la miliție. Dar unii au înțeles schimbarea într-alt fel.

Așa că un intelectual de la noi din casă, unul care suferă de diabet, a zis așa despre întîmplarea asta:

— Eu am susținut întotdeauna punctul de vedere după care respectul față de om, laudele și stima dau rezultate excepționale. De pe urma acestor lucruri unele caractere îmbobocesc literalmente ca trandafirul în zori de zi.

Cei mai mulți n-au fost de acord cu el, ba chiar la noi în apartament s-a încins o discuție care n-a dus la nimic.

După vreo trei zile, moș Gavrilov i-a spus lui fiu-su că el pleacă la țară, chemat de treburi urgente.

Unii dintre locatari, vrînd s-o dreagă față de moșneag pentru glumele lor proaste, s-au dus să-l conducă la gară.

Iar atunci cînd a pornit trenul, bătrînul, stînd pe platformă, i-a salutat cu mîna la tîmplă pe toți cei veniți să-l conducă. Și toți au rîs, și a rîs și moșneagul, și a plecat la el la țară.

Iar acolo, acum e, de bună seamă, mai amabil în raporturile sale cu oamenii. Ceea ce îi va face viața și mai luminoasă, și mai plăcută.

1936

Unii oameni nu știu să se odihnească.

Își petrec tot concediul amărîți ca vai de lume; ca și cînd le-ar fi teamă, bunăoară, ca în lipsa lor doica să nu scape cumva copilul din brațe.

Alții, odată sosiți în stațiune, umblă două săptămîni năuci: nu se pot obișnui cu natura sau cu căminul unde sînt cazați.

Alții nu pot sta fără lucru. Cum rămîn fără treabă, parcă le fuge pămîntul de sub picioare: slăbesc, încep să tușească și dau în melancolie.

Alții se tem de vreun cutremur.

Alții au presentimentul că în timpul concediului cineva îi „lucrează” la serviciu.

De-aia multora nu le place să se urnească și preferă să se odihnească pe loc.

Dar nu numai această categorie de oameni, ci dacă te uiți mai bine la toți, vezi că cei mai mulți nu știu să se odihnească.

De curînd am poposit pe litoralul Mării Negre.

De la Sevastopol am luat autobuzul spre Ialta.

Drumul pe-acolo, după cum se ştie, e superb. Unii novici, cînd îl străbat pentru prima oară, nu mai conţinesc cu exclamaţiile. Într-adevăr, în jur e o splendoare. Dedesubt se întinde Marea Neagră. În stînga se înalţă munţii. Din ţăriile albastre dogoreşte soarele Sudului. Natura e oarecum sălbatică, dar în acelaşi timp e aşa că te face să-ţi doreşti să rămîi aici pentru totdeauna.

Care va să zică, străbatem noi drumul acesta splendid cu autobuzul. Şi deodată plesneşte un cauciuc.

Şi dă-i cu văicărelile! Pasagerii au coborît: druceie, scrişnesc din dinţi, tabără pe şofer, ocărîndu-l pentru că a plecat cu un cauciuc nenorocit.

Mai rău ca toţi s-a indispus o cucoană. Să se ia la bătaie cu şoferul, nu alta.

Tipă la el:

— Am să te reclam — zice. Noi mergem la odihnă, şi fiecare oră contează, iar dumneata ne faci să aşteptăm aşa, aiurea. Se vede treaba — zice — că dai cauciucurile bune pe băutură, şi pe noi ne duci cu nişte cauciucuri vechi. Încă bine — zice — că nu ne-ai răsturnat de la înălţimea asta cu cauciucul dumitale nenorocit. Bun concediu aş fi avut!

Şoferul îi zice:

— Știi ceva: slăbește-mă! Altfel fac prost reparația și iar rămînem în pană. Dacă vrei să știi, cauciucul era destul de bun cînd am plecat. Dar v-ați îmbulzit atîția în mașină, cu saci și cu boccele, că, la dracu', ar putea să plesnească și un cauciuc nou-nouț... Dă-te la o parte, că-mi stai în lumină.

Cuvintele acestea au dat-o gata pe cucoană. A început chiar să se bîlbîie. Vezi însă că i-au luat partea alți călători și s-au apucat să-l mustre pe șofer.

Deodată, unul, destul de dolofan, zice:

— Ascultați aici: mă uit la dumneavoastră și, ca cetățean sovietic sută la sută ce sînt, vă compătimesc din suflet. Dar și mai mult mă miră persoana asta gălăgioasă.

Cucoana era gata să sară la el, dar omul i-a spus așa:

— Ascultă, cucoană, uite, dumneata mergi la odihnă. Eu așa zic: că vrei să-ți mai calmezi nervii și să adaugi vreo două kilograme la greutate. Păi, odihnește-te de pe-acum... Poftim, am avut, ca să zic așa, o aterizare forțată. Profită și dumneata de moment. De jur împrejur e o frumusețe. Te afli în sînul naturii. Uite, colo pe munte, ce-a fost aia? O vulpe? Și chiar dacă, bunăoară, n-a fost vulpe, ci numai un cîine, și tot e interesant. Fă și dumneata o plimbare pînă acolo. Retrage-te

un pic în singurătate, dat fiind că, după cum se pare, ai sistemul nervos zdruncinat și ești mereu gata să sari la bătaie. Toate astea au să-ți prindă bine. Or, noi ce vedem? Dumneata, pardon de expresie, țiți faci sînge rău, și din pricina asta cred că ai pierdut un kilogram, după ce că ești așa de prăpădită.

Șoferul intervine:

— Dînsa a pierdut un kilogram, dar pe mine m-a făcut să pierd vreo trei. Păi, treabă-i asta?

Pasagerul cel dolofan zice:

— Mă uit la ceilalți călători. Toți se arată nemulțumiți că de ce ne-am oprit. Sînt zoriți, vezi dumneata, de parcă a luat foc mai știu eu ce. Și printre ei sînt, de bună seamă, unii ofticoși, alții bolnavi de nervi, alții poate au suferit o operație. Și la toți le-ar prinde bine să stea un pic întinși sub razele tîmăduitoare ale soarelui, să se plimbe cu folos, să culeagă floricele, ori să stea așa pe un bolovan și să admire natura sălbatică... Păi uitați-vă la mine! Ce, eu îl înjur pe șofer sau mi-e necaz că a plesnit cauciucul? Dimpotrivă, chestia asta mă amuză. Și sînt tare bucuros că pot să stau și eu de vorbă, o oră-două, cu natura. Eu așa înțeleg odihna. Și așa trebuie să facă toți.

Cucoana stătea ca pe jar: tare ar fi vrut să se ia la harță cu pasagerul ăsta dolofan și blînd. Dar auzindu-l spunînd asemenea vorbe cuminți, s-a

retras și s-a apucat să culeagă păpădii, ca să și le pună, când va ajunge la destinație, pe noptieră.

Ceilalți călători s-au retras și ei. Unii au luat-o spre munte. Alții s-au așezat la marginea șoselei, admirînd priveliștea. O domnișoară s-a apucat să scrie o scrisoare.

În jur s-au înstăpînit liniștea și pacea.

Eu m-am apropiat de pasagerul cel dolofan.

— Dă-mi voie să-ți strîng mîna — zic. Dintre noi toți, dumneata ești cel mai înțelept. Dumneata — zic — privești problemele legate de odihnă ca un filozof. Mi-ar face plăcere să ne cunoaștem mai de aproape.

Am stat de vorbă amîndoi într-un chip plăcut. Dorind să mă împrietenesc și mai mult cu el, l-am întrebat unde merge la odihnă.

Omul îmi zice:

— Păi, eu nu sînt vilegiaturist. Eu lucrez aici, pe litoral. Și închipuie-ți dumneata, pe căldura asta, merg să iau parte la lucrările nu știu cărei comisii de inventariere sau cam așa ceva, lua-le-ar naiba să le ia!

— De-aia — zic eu — nu ești de loc grăbit!

Omul zice, după o clipă de codeală:

— Ba nu, sînt grăbit, dar avînd în vedere că s-a produs o aterizare forțată, de ce să nu stau și eu un pic în sînul naturii? Aia de-acolo mă așteaptă ei. Ce să-i faci dacă am rămas în pană!

— De-aia — zic eu — faci dumneata agitație pentru odihnă și-i dai cu filozofia asta.

Omul zice:

— Nu, agitația asta o fac din toată inima, pentru că, mărturisesc, chestia m-a bucurat. Gîndește-te, cum ajung, dă-i cu cifre, totaluri, cheltuieli, să-ți vină rău, nu alta. Pe cînd aici e atîta frumusețe! Simfonia asta a Sudului...

În momentul acela șoferul a terminat reparația și a claxonat. Pasagerii s-au repezit la mașină și curînd am pornit mai departe, spre Ialta, această perlă a Crimeei.

1937

Îngăduiți-mi să vă relatez următoarea întâmplare din cale-afară de amuzantă.

Un inginer din Leningrad își iubea nespus de mult soția. Adică, la drept vorbind, persoana ei îl cam lăsa rece, dar atunci când ea l-a părăsit, inginerul a căzut pradă unei iubiri înflăcărate. Uneori așa se întâmplă cu bărbații.

Ea, însă, nu prea ținea la el. Așa că, aflîndu-se astă-vară în sud, într-o stațiune de pe litoralul Mării Negre, s-a lăsat cu prea multă ușurință antrenată într-o aventură cu un pictor.

Aflînd întâmplător de toate astea, soțul s-a făcut foc. Și atunci când ea s-a întors acasă, în loc să se despartă sau să se împace, el a început să-i facă scene de gelozie, ofensînd-o zilnic cu tot felul de observații grosolane și mușcătoare pe seama flirturilor din stațiunile de odihnă și așa mai departe.

Ea nu avea serviciu, cu toate acestea s-a hotărît să-l părăsească.

Așa că într-o bună zi, cînd soțul s-a dus la slujbă, ea, voind să evite explicațiile de prisos și scenele dramatice, și-a luat valiza cu hainele și s-a dus la o prietenă, cu gînd să stea la ea pînă și-o găsi un serviciu și o cameră.

În aceeași zi s-a întîlnit cu pictorul ei și i-a spus în ce situație se află.

Dar maestrul penelului, aflînd că ea și-a părăsit soțul, a tratat-o cît se poate de rece, ca să nu zic mai mult. Ba chiar a avut neobrăzarea să spună că în sud omul e stăpînit de unele sentimente, iar în nord de altele, și că într-o stațiune balneară totul e de cinci ori mai interesant decît în împrejurări normale.

Nu s-au certat, dar s-au despărțit cu o răceală cum nici că se mai poate.

Între timp, soțul, aflînd că ea a plecat de-acasă cu valiza, s-a întristat amarnic. Abia acum a înțeles el cît de mult o iubea.

A dat pe la toate rudele ei și pe la toate casele unde credea că s-ar putea să se afle ea, dar n-a găsit-o nicăieri.

Din desperare, soțul a căzut în melancolie și voia chiar să se spînzure, ceea ce i-a și adus la cunoștință, într-o discuție particulară, chiriașului principal.

Președintele comitetului de locatari, îngrijorat de soarta acestui chiriaș, s-a grăbit să-i facă o vizită, ca să-l împiedice de a face pasul fatal.

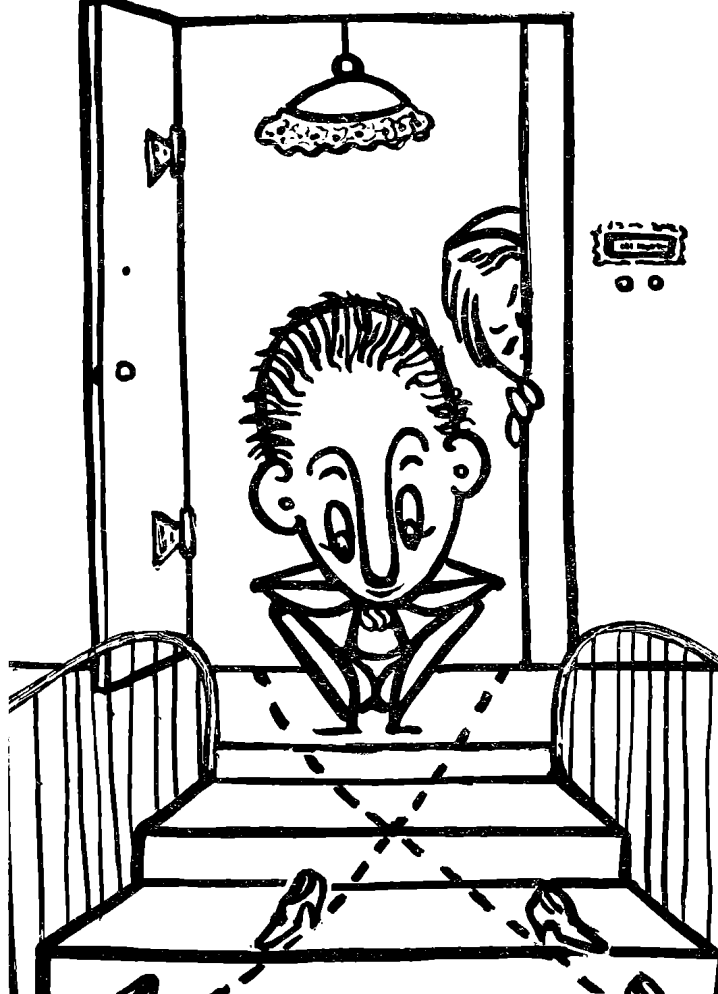
Președintele i-a zis așa:

— În întrecerea pentru cele mai bune locuințe, casa noastră se situează pe primul loc în raion. Ne-ar părea tare rău dacă din partea dumitale s-ar întâmpla ceva acum. Și dacă ai cât de cât simț obștesc, cred că ai putea să renunți la ceea ce ți-ai pus în gând.

Văzînd că apelul civic nu l-a afectat cîtuși de puțin pe inginer, președintele i-a spus:

— Dumneata trăiești închistat în lumea dumitale spirituală și de aceea suferi cumplit. Ca să te mai reeduce cineva, trebuie să aibă mare răbdare. Dacă vrei, am să mă ocup eu de dumneata. Dar pînă atunci îți dau un sfat: dă un anunț la ziar (mă rog, cum se scrie în cazuri din astea): te iubesc și nu te pot uita, revino, sînt al tău, ești a mea, și așa mai departe. Ea o să citească anunțul și o să vină neapărat, pentru că inima femeii nu poate rămîne insensibilă la glasul presei.

Acest sfat a găsit cel mai viu răsunet în sufletul sfîșiat al inginerului, care a dat într-adevăr un astfel de anunț, printre cupoane de stofe și biciclete: „Marusia, revino, te-am iertat”. La această frază clasică a mai adăugat cîteva rînduri despre suferințele sale, dar aceste rînduri au fost șterse la

biroul de publicitate, pentru că, știți, ieșea ceva din cale-afară de plîngăreț și distona cu stilul general al anunțurilor.

Pentru acest anunț inginerul a plătit treizeci și cinci de ruble. Dar după ce-a dat banii, a observat data și s-a îngrozit constatînd că anunțul lui va apărea abia peste cincisprezece zile.

Mînios, a încercat să explice că el nu vinde o bicicletă și că nu poate să aștepte așa de mult. Din respect pentru durerea lui, cei de la biroul de publicitate i-au mai redus patru zile, urmînd ca anunțul să apară la 1 august.

Dar a doua zi după ce a fost depus anunțul, soția lui s-a prezentat la comitetul de locatari pentru a-și face mutația de ieșire. Acolo a avut el fericirea s-o vadă și să aibă cu ea o explicație.

I-a spus așa, de față cu administrația:

— Timp de șapte ani m-am ținut tare și n-am vrut în ruptul capului s-o primesc pe stimata dumitale mamă în camera de trecere, dar dacă te întorci la mine, cred c-am s-o primesc.

Ea a promis că se întoarce, dar voia ca soțul să-l primească în spațiu și pe fratele ei. El însă n-a cedat și s-a declarat gata s-o primească numai pe mama, care, după numai cîteva ore, s-a și mutat în casă.

Două sau trei zile totul a mers foarte bine. Pe urmă însă, soția a făcut imprudența să se întâlnească cu portretistul ei.

Acesta, aflînd că s-a întors la soț, s-a arătat din cale-afară de tandru și i-a spus că sentimentele lui s-au aprins din nou ca acolo, în sud, și că acum va suferi iarăși din pricină că ea se află tot timpul cu soțul ei și nu cu dînsul.

Toată seara au petrecut-o împreună și au fost foarte fericiți și mulțumiți.

Soțul, neliniștit de întîrzierea ei, a ieșit la poartă ca să precipite evenimentele. Aici, la poartă, l-a văzut pentru prima oară pe pictor, care venea cu nevastă-sa de braț.

Și au reînceput dramele familiale, încă și mai cumplite, și mai gălăgioase ca înainte, pentru că mama ei, măcar că avea șaiszeci și cinci de ani, lua acum parte activă la ele.

Atunci tînăra femeie a plecat iar de la bărbatu-su și, aflîndu-se sub impresia declarațiilor înflăcărâte ce i le făcuse pictorul, s-a înfățișat la el, ca să rămînă, dac-o vrea, la dînsul.

Dar portretistul nu s-a arătat cine știe ce încîntat, spunînd că el e un om nestatornic, că azi i se pare una, iar mîine — alta, și că una e dragostea, și altceva căsătoria, și că el ar vrea să chibzuiască cel puțin o jumătate de an asupra acestui pas mai înainte de a lua vreo hotărîre.

Atunci ea s-a certat cu pictorul și s-a dus la prietena ei, care i-a și găsit în scurtă vreme un serviciu la spitalul de psihiatrie.

Între timp, soțul ei, după ce a suferit câteva zile, s-a consolatat în chip surprinzător, întâlnind din întâmplare o prietenă din copilărie.

Și mai înainte se iscase un oarecare simțământ între ei doi, dar acum, fiind singur, bărbatul a simțit o mare simpatie față de dînsa și i-a propus să se mute la el.

Ea era bucuroasă, pentru că venise abia de curînd de la Rostov și încă nu-și făcuse rost de locuință.

Ce mai la deal, la vale, exact după unsprezece zile a apărut anunțul fatidic.

Soțul, uitînd de anunț, a trecut cu vederea ziua aceasta. Dar soția lui, stînd și măcinîndu-și alea-nul la prietena ei, a dat taman bine de acest apel, care a surprins-o și a bucurat-o grozav.

„Totuși mă iubește mult — și-a zis ea. În fiecare din aceste rînduri deslușesc suferința lui cumplită. Am să mă întorc la dînsul, pentru că pictorul e un neobrăzat, și eu însămi sînt de vină că am privit cu atîta ușurință un flirt de la băi.”

Nu-i vom plictisi pe cititori cu alte descrieri. Vom spune numai că apariția soției cu ziarul în mînă a fost ceva ca explozia unei bombe.

Soțul, bîguind nu știu ce și tot alergînd de la o femeie la alta, n-a putut să dea nici o explicație cît de cît satisfăcătoare.

Soția i-a zis cu dispreț în glas că dacă nu era anunțul, ea n-ar fi trecut pragul acestui sălaș mic-burghez. Prietena din Rostov a izbucnit în plîns și a zis că ea nu e cîtuși de puțin dispusă să-i lipească la loc, cu prezența ei, inima zdrobită și că dacă el a dat la ziar un anunț atît de patetic, dîndu-și în vileag simțămintele în fața întregii lumi, era de așteptat ca anunțul să-și facă în vreun fel efectul.

Așa că amîndouă femeile, sărutîndu-se ca două bune prietene, l-au părăsit pe inginer, cu gînd să nu se mai întoarcă la el niciodată.

Aflînd de la inginer că iar e bucluc în casă, președintele comitetului de locatari i-a spus:

— Casa noastră excelează în toate privințele. A ieșit pe primul loc în întrecere. Reparațiile s-au făcut la timp. În rîndurile locatarilor domnește o unanimitate deplină în toate problemele de bază. Și numai dumneata ne tulburi viața noastră tihnită cu tot soiul de nimicuri. Du-te acasă și fă ce știi. Ca să te mai reeduce cineva, trebuie mai întîi să-și iasă din minți.

Rămas cu mama-soacră, inginerul a căzut pradă desperării și nu se știe cum s-ar fi sfîrșit toată tărășenia asta, dacă seara nu s-ar fi întors la el

prietena din Rostov, arătînd în felul acesta că inima ei nu se împietrise chiar așa ca aceea a soției.

E adevărat că a doua zi a vrut să se întoarcă și soția, dar aflînd de la maică-sa că aia din Rostov i-a luat-o înainte, a rămas la prietena ei.

Curînd după aceea, soția s-a consacrat cu totul muncii de la spital și nu de mult s-a căsătorit cu un medic psihiatru de acolo. Și acum e foarte mulțumită și fericită.

Pictorul, aflînd de fericirea ei, a felicitat-o din toată inima la început de viață nouă și, suspinînd tandru, i-a cerut permisiunea de a o vizita mai des.

Pe scurt, după atîtea zdruncinături, cele trei inimi s-au liniștit de-a binelea.

Cît despre cea de-a patra inimă, a pictorului, e de presupus că ea nici n-a participat la povestea noastră adevărată despre consecințele nefaste ale flirturilor de la băi.

Cît privește anunțurile, încetineala din acest sector nu corespunde de loc cerințelor vieții. În direcția asta trebuie lucrat cel puțin de șase ori mai repede.

LA COMEMORAREA LUI PUȘKIN

Aș vrea să remarc, cu un simțămînt de mîndrie, că în aceste zile casa noastră nu se tîrăște în coada evenimentelor.

Întîi și-ntîi noi am cumpărat cu 6 ruble și 50 de copeici un volum de opere alese de Pușkin, pentru folosința tuturor. În al doilea rînd, în biroul administrației a fost pus un bust de ghips al marelui poet, ceea ce, la rîndul său, trebuie să amintească unor răi platnici că n-au achitat chiria.

Afară de asta, la poartă am expus un portret al lui Pușkin cu ghirlande de brad.

Și, în sfîrșit, adunarea de față e ea însăși grăitoare.

Desigur, poate e puțin, dar administrația noastră nu se aștepta să se facă atîta tărăboi. Ne gîndeam că, precum se obișnuiește, o să se scrie în presă; mă rog, un poet genial, a trăit în epoca cruntă a

țarului Nicolae. Pe urmă se vor citi diferite fragmente literare pe scenă sau se va cânta ceva din „Evgheni Oneghin”.

Dar ceea ce se petrece în zilele noastre, ca să fiu sincer, silește administrația să ia aminte și să-și revizuiască poziția în domeniul literaturii beletristice, pentru ca mai târziu să nu fim acuzați că subestimăm poezia și așa mai departe.

Barem bine că în privința poezilor, știți, casa noastră a fost, cum se zice, miluită de Dumnezeu. Adevărat, avem un chiriaș pe nume Țaplin, care scrie versuri, dar pe lângă asta el e contabil și pe deasupra e un individ așa de obraznic, că nici nu știu cum să vorbesc despre el la comemorarea lui Pușkin. Alaltăieri, bunăoară, vine la administrație cu tot felul de amenințări și așa mai departe. Eu, zice, te bag în mormînt, lunganule, dacă pînă la comemorarea lui Pușkin nu-mi repari soba. Scoat-te fum, zice, și din pricina asta eu nu pot să scriu versuri. I-am zis: „Cu toată considerația pe care o am față de poezi, pentru moment nu pot să-ți repar soba, întrucît de cîteva zile sobarul nostru o ține într-un chef”. A sărit la mine, zău; să mă ia la bătaie, nu alta!

Noroc, barem, că efectivul nostru de locatari nu cuprinde cadre din astea scriitoricești, că s-ar lega și ele, vezi bine, de sobă, ca Țaplin ăsta.

Mare lucru să scrie versuri! S-avem iertare, dar în cazul ăsta și băiatul meu, Koliunka, în vîrstă de șapte ani, ar putea avea pretenții față de administrație, pentru că și el scrie. Are și el poezii bunicile:

Noi, copiii mici și mari, iubim valea, iubim
dealul,
Însă nu-i iubim pe cei care nu fac cincinalul.

Puștiul are șapte ani, dar ce bine scrie! Asta nu înseamnă însă că vreau să-l compar cu Pușkin. Una e Pușkin și alta e un oarecare Țaplin, pe care-l bate soba la cap. Nemernicul! Și cînd te gîndești că m-a luat la goană taman bine cînd venea și nevastă-mea! „Am să te bag cu capul în sobă!” zice. Ce-i asta?! Noi îl comemorăm pe Pușkin, și el mă enervează în halul ăsta...

Pușkin scrie așa fel, încît fiecare rînd al lui e culmea perfecțiunii. Să fi avut noi un locatar așa de genial, i-am fi reparat soba încă din toamnă. Dar lui Țaplin uite că refuz să i-o repar.

Au trecut o sută de ani, și versurile lui Pușkin te uimesc. Dar, să avem iertare, ce-o să însemne Țaplin peste o sută de ani? Auzi, obraznicul!... Sau dacă, bunăoară, ar fi trăit Țaplin ăsta acum o sută de ani. Îmi închipui ce-ar fi fost de capul lui și în ce hal ar fi ajuns pînă-n zilele noastre!

Ca să fiu sincer, eu, în locul lui Dantes, l-aș fi ciuruit cu gloanțe pe Țaplin ăsta. Martorul ar fi spus: „Tragi o singură dată în el”, dar eu aș fi slobozit într-însul toate cinci gloanțele, pentru că nu pot suferi obrăznicăturile.

Poeții mari și geniali mor înainte de vreme, pe cînd Țaplin ăsta n-are nici pe dracu'. O să vedeți c-o să ne mai facă el multe zile fripte.

Totuși, eu așa cred, o să trebuiască să-i reparăm soba, pentru ca peste o sută de ani să nu fim învinuiți că n-am înțeles poezia.

1937

ÎN PARNAS

Cînd se produce vreun eveniment măreț — bunăoară cucerirea Polului nord, sau un record mondial de planorism, sau, în sfîrșit, o traversare a Atlanticului cu avionul — te simți pe de o parte fericit, dar pe de alta — nefericit, nemernic, mizerabil, ca un boț de lut înmiresmat de vecinătatea unui trandafir.

Pe de o parte ți se umple inima de bucurie că la noi se înfăptuiesc victorii atît de mărețe, asemenea cuceriri de proporții mondiale. Dar, pe de altă parte, ți se strînge inima cînd te gîndești că așa ceva încă nu se întîmplă în Parnasul nostru literar.

Desigur, te doare sufletul cînd te gîndești la toate astea, pentru că ai vrea și tu să faci ceva deosebit, folositor, demn de epoca noastră, așa cum fac adesea aviatorii.

Adică, vorbind la figurat, și la noi, în Parnasul literar, se realizează performanțe din astea.

Poate nu chiar așa de grozave ca ale ălorlalți. Ori poate că n-avem noi aparate atît de precise cum au aviatorii. Din care pricină nu se poate vedea cine și încotro zboară, și la ce înălțime s-a ridicat.

Pentru că acolo la ei, în avion, totul e consemnat conform datelor științifice: bunăoară, luarea înălțimii, temperatura, cît carburant s-a consumat, cîți bani s-au cheltuit și așa mai departe.

Aviatorul zboară și vede îndată cum stă.

Ah, ce păcat că n-avem și noi astfel de aparate!

Desigur, criticul e și el, oarecum, un fel de aparat științific.

Dar una e o mașină fără suflet și alta e un om cu un suflet sensibil, predispus la răceală, la guturai, la strănuturi, la schimbarea dispoziției, și așa mai departe.

Să presupunem că cineva dintre noi a ajuns tocmai hăt în nori cu marfa lui literară.

În jur — numai nori literari. Ceață. Vînt. Burniță. Și deodată, un te-miri-ce spectator, uitîndu-se cu binoclul, exclamă:

— Ian te uită unde s-a cățărat! Nici Balzac n-a zburat pînă acolo!

Altul zice:

— De zburat, zboară el, numai că zboară antiar-tistic.

Altul zice așa:

— După părerea mea. nici nu zboară, ci numai atîrnă așa, suspendat de ceva.

Altul zice și el:

— Pînă și Turgheniev zbura mai sus.

Altul:

— Ia trageți-l naibii jos! Nu face decît să afume cerul cu prezența lui.

Auzind astea, aviatorul nostru, tot făcînd lupin-guri pe deasupra casei sale, se prăbușește dracului, fără a-și da seama ce se petrece cu el.

Ei bine, eu așa zic, că în privința asta profesia noastră e prea puțin rentabilă.

Aviatorul, cu inima vitează, se așază în avionul lui și zboară ca pasărea. Și dacă avionul e lucrat bine și aviatorul mai are pe deasupra și cele mai bune intenții și o inimă bravă, atunci victoria îi surîde aproape întotdeauna.

Printre ai noștri, să zicem că unul mai viteaz se așază la masă, și masa e de bună calitate, din meseacăn de Carelia, și partea materială e oarecum în ordine, și are cerneală, și intenții bune, dar treaba parcă nu merge.

Și șade omul nostru pe scaun și suferă. Iar cititorul, supărat pe bună dreptate, zice:

— Ian uitați-vă la el! Nătărăul ăsta nu se poate sălta mai sus de scaunul pe care stă. Păi nu ne deschide nici un orizont. Cheltuiește degeaba cerneala și banii.

Nu, nu, profesia noastră nu e așa de interesantă ca alte profesii. Singurul ei avantaj e că o încearcă cine vrei și cine nu vrei.

La aviatori cică e foarte sever. Acolo, cică, miopii nu sînt primiți, nici ăia cărora li se face inima cît un purice de frică. Iar ăia care suferă de tuberculoză sau de diabet nici nu sînt lăsați pe aerodrom.

La noi, nu de mult, cum vedeau cîte unul că știe puțin să țină condeiul în mînă, îl și purtau pe sus în sunete de fanfară și-l puneau cu toate onorurile la masă. Scria și el ceva cu toată tragerea de inimă. Cum putea și el. Or, de putut nu prea putea. Ba chiar nu putea de loc.

Din pricina asta, cred eu, la noi mulți oameni de treabă și-au rupt picioarele căzînd dracului din cer pe pămînt. Și poate de-aia, cred eu, nu merge treaba bine.

Ori poate or mai fi și alte cauze.

Poate că criticii, aparatele astea delicate ale noastre, ca să zic așa, au să-și spună competenți cuvîntul, arătîndu-ne de ce s-a lăsat amurgul la noi în Parnas.

1937

UN JOC AMUZANT

Zilele astea am luat masa la restaurant. După aia am aruncat o privire în sala de biliard. Voiam să văd jocul.

Nimic de zis, e un joc interesant. E un joc captivant și care-l sustrage pe om de la mai știu eu ce nenorociri. Unii găsesc chiar că biliardul dezvoltă curajul, capacitatea de a aprecia distanța din ochi și perseverența. Medicii sînt de părere că jocul acesta este extrem de folositor pentru bărbații dezechilibrați.

Nu știu. Nu-mi vine să cred. Cîte unul dinăștia dezechilibrații, jucînd biliard, atîta se îndoapă cu bere, că după joc abia mai nimerește drumul acasă. Așa că mă îndoiesc că treaba asta le-ar prii celor suferinzi de depresiune nervoasă.

Cît despre exersarea ochiului, mde... Unuia de la noi din casă, partenerul, tot țintind bila, era cît

pe ce să-i scoată un ochi cu tacul. Și măcar că omul n-a chiorît, dar a rămas strîmb. Poftim exercitare a ochiului! Dacă îl mai pocnesc și-n celălalt ochi, adio cu aprecierea distanței!

Așa că în ce privește foloasele, astea-s povești.

Jocul e totuși amuzant. Mai ales cînd se joacă „cu miză”, e tare interesant să-l urmărești.

Desigur, acumă se joacă rar pe bani. În schimb, jucătorii găsesc și cîte ceva original. Unii îl pun pe cel care a pierdut să treacă pe sub masa de biliard. Alții îl pun să dea două halbe de bere. Ori îl pun să plătească caniota.

Cînd am intrat de data asta în sala de biliard, am văzut o priveliște foarte hazlie.

Unul care a cîștigat i-a cerut partenerului său, un mustăcios, să treacă pe sub masă cu toate bilele. Îi umpluse buzunarele cu bile, îi pusese cîte una în fiecare mînă, ba îi mai vîrîse una și sub bărbie. Și uite-așa a trecut păgubașul, tîrîș-grăpiș, pe sub masă, în rîsetele tuturor celor de față.

După o nouă partidă, cîștigătorul l-a încărcat iar pe mustăcios cu bile și în plus i-a poruncit să ia tacul în dinți.

Ăla, bietul de el, s-a băgat iar pe sub masă în rîsetele homerice ale asistenței.

Pentru partida următoare nu știau ce să mai scornească.

Mustăciosul zice:

— Căutați ceva mai ușor, ca și așa m-ați dai gata.

Într-adevăr, de istovit ce era, i se pleoștiseră și mustățile.

Cîștigătorul zice:

— În schimb, prostule, pedepsindu-te în felul ăsta, am să te învăț să joci biliard ca lumea.

Cîștigătorul era însoțit de un amic. Amicul ăsta zice:

— Am găsit! Dacă pierde, facem așa: trece pe sub masă încărcat de bile și-i mai legăm și o ladă de bere de picior.

Cîștigătorul râde:

— Brava! Fain!

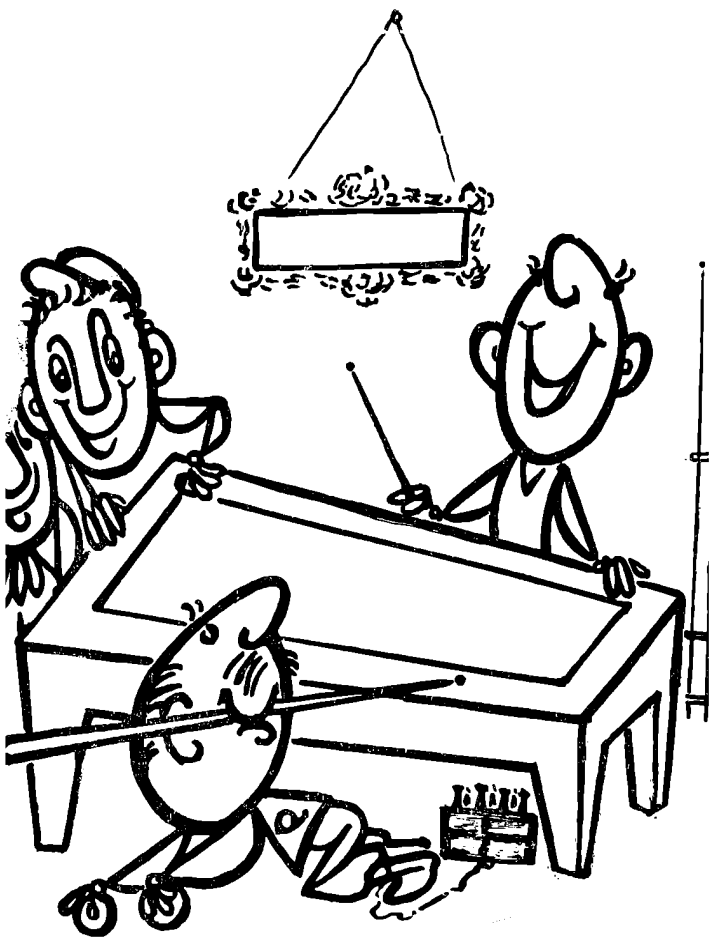
Mustăciosul zice ofensat:

— Dacă lada e plină, nu joc. Mie mi-e greu să mă bag și cu lada goală!

Ce mai — a pierdut și de data asta. În rîsetele celor de față, l-au încărcat de bile, i-au vîrît tacul în dinți și i-au legat o ladă de picior. Pe deasupra, amicul cîștigătorului îl mai împingea pe mustăcios cu tacul, ca să străbată mai repede traseul de sub masă.

Atîta a rîs cîștigătorul, că s-a prăbușit pe scaun, gîfîind ca vai de el.

Mustăciosul a ieșit de sub masă într-un hal fără de hal. S-a uitat buimac la cei din jur și un răstimp a stat neclintit. Pe urmă și-a deșertat bu-

zunarele de bile și s-a apucat să-și dezlege lada de bere de la picior, zicînd că el nu mai joacă.

Cîștigătorul se tăvălea de rîs. Zise:

— Hai, Egorov, scumpule, mai facem o partidă. Am o idee grozavă!

Alălalt zice:

— Ce idee v-a mai venit?

Înecîndu-se de rîs, cîștigătorul îl lămurește:

— Hai să jucăm pe mustățile tale. De mult mi-e scîrbă mie de mustățile astea stufoase. Dacă cîștig, ți le tai. Vrei?

Mustăciosul zice:

— Nu, pe mustăți nu joc, ori îmi dați patruzeci de puncte înainte.

Ce mai vorbă — iar a pierdut. Și pînă să zică cineva ceva, cîștigătorul a luat un cuțit și s-a apucat să taie mustața partenerului ghinionist.

Ăi din jur se prăpădeau de rîs.

Deodată, unul din cei de față vine lîngă cîștigător și-i zice:

— Îmi închipui că partenerul dumitale e un tont, dacă acceptă astfel de pedepse. Și dumneata profiți și batjocorești un om într-un local public.

Prietenul cîștigătorului zice:

— Da' dumneata ce te bagi? Doar acceptă de bună voie!

Cîștigătorul îi zice partenerului său cu o voce languroasă:

— Egorov, ia vino-ncoa'. Spune asistenței că ai acceptat de bună voie toate pedepsele.

Cu mîna pe mustața ciopîrțită, partenerul zice:

— Sigur că de bună voie, Ivan Borisovici.

Cîștigătorul se adresează celor de față:

— E cîte unul care-și lasă șoferul să aștepte trei ore pe ger. Eu mă port omeneste. Dînsul e șofer la noi la instituție și eu îl protejez întotdeauna. Nu-l privesc de sus, jucăm biliard ca doi prieteni, îl învăț și-l mai și pedepsesc cîte-un pic. Așa că nu pot să-nțeleg de ce vă legați de mine?

Șoferul întreabă:

— E vreun frizer pe-aici? Rog să-mi potrivească mustața.

Din mulțime iese unul și, scoțînd o foarfecă din buzunar, zice:

— Sînt bucuros să-ți potrivească mustața. Dacă dorești, ți-o fac a la Charlie Chaplin.

În vreme ce frizerul se moșmondea cu șoferul, eu m-am dus la ăl de-a cîștigat și i-am zis:

— Nu știam că e șoferul dumitale. Credeam că ți-e prieten. Altfel n-aș fi permis să faci o figură ca asta.

Cîștigătorul, puțin intimidat, zice:

— Da' dumneata cine ești?

— Eu am să scriu un articol despre dumneata — zic.

Ălălalt o cam băgă pe mîneacă:

— Și eu n-am să-ți spun cum mă cheamă!

— Am să descriu numai faptul și am să adaug că era un bărbat roșcovan, destul de voinic, pe nume Ivan Borisovici. Mă rog, poate că n-ai să pățești nimic, dar chiar și așa, tot o să te rîcîie la inimă cînd vei vedea cazul încredințat tiparului.

Auzind de articol, amicul cîștigătorului a șters-o.

Cîștigătorul s-a mai rățoit o vreme, făcînd pe grozavul și bînd bere, și țipînd în gura mare că lui puțin îi pasă.

Cu mustața potrivită, șoferul parcă a mai întinerit și s-a făcut mai frumos. Văzînd una ca asta, mi-am propus să scriu foiletonul mai puțin tăios.

Și cînd m-am întors acasă, după cum vedeți, l-am scris. Acuma dumneavoastră îl citiți și de bună seamă că vă prinde mirarea că există asemenea jucători înfierbîntați și că se mai întîlnesc astfel de bărbați roșcovani și antipatici.

1938

Anul acesta, în casa noastră a avut loc o judecată tovarășească.

A fost judecat un locatar, pe nume F., pentru săvârșirea unui act de huliganism.

Trebuie să vă spun că noi locuim într-o casă foarte mare, cu o populație de peste o mie de locatari. Casa noastră are gazeta ei de perete — „Ia-l de guler!”

Ei bine, locatarul ăsta, pe nume F., citind odată în gazetă niște versuri la adresa lui, s-a supărat teribil și țipînd „Vă omor pe toți!”, a rupt gazeta.

Afară de asta, l-a tras de păr pe un băiețaș în vîrstă de doisprezece ani, fiul redactorului gazetei. Și în plus, țipînd „Am să-ți sucesc gîtul!”, s-a repezit la poetul care a scris versurile, punîndu-l pe fugă.

Faptul e, desigur, reprobabil, nedemn de epoca noastră.

Trebuie spus că mai înainte gazeta noastră nu se bucura de succes în rîndul locatarilor. Lumea nu prea o lua în seamă; în afară de redactor, nimeni nu se ostenea cu lectura acestui organ.

Mai tîrziu însă s-a hotărît să se ridice nivelul gazetei. în care scop, s-a făcut apel la un poet umorist care locuia în casa vecină.

Poetul a refuzat oferta și a stăruit mult în refuzul său, dar pe urmă a spus:

— Eu nu alerg după bani. Dar îmi place să lucrez „cu interes”. Asta mă stimulează. Dați-mi măcar zece copeici de vers și atunci nu numai că am să vă salt gazeta, dar am să fac din ea un cazan în clocot, în care, fără a-mi precupeți forțele, am să-i fierb pe toți locatarii, de n-au să mai știe pe ce lume trăiesc. Garantez succesul: în fața gazetei o să se adune lumea.

La început poetul umorist a descris starea proastă a scărilor și lipsurile gropii de lături, dar cînd i s-a majorat onorariul la treizeci de copeici versul, a trecut la oameni, și într-un răstimp scurt i-a sfîchiuit cu versurile lui aproape pe toți locatarii, inclusiv doamnele și copiii.

După asta, neîntîmpinînd nici o rezistență, i-a luat iar la rînd pe aceiași oameni, arătîndu-se de fiecare dată tot mai incisiv.

În sfîrșit, a publicat niște versuri împotriva locatarului F., care, așa cum am mai spus, s-a

supărat teribil, a făcut un tăraoi grozav și acum era tras la răspundere.

Gazeta ruptă a fost lipită la loc. Versurile au fost citite în instanță. Iată aceste versuri:

Ticălosului F.

La timp chiria n-o plătește,
Zicînd că n-are para chioară.
Dar umblă țanțoș, șmecherește,
Cu șapca lui de căprioară.
Și acest crai cu negre plete
Se plimbă în taxi cu fete.

El sparge lemne pe parchet
Și-aduce casei vătămare.
Deci să-l izbim pe-acest brunet
Care-și ia nasul la purtare.

Versurile astea, anume, l-au făcut pe locatarul F. să turbeze.

În instanță, locatarul F. zice:

— Poezia asta conține un singur rînd de adevăr, acela în care se spune că eu port șapcă din piele de căprioară. Restul e minciună curată. Chiria o plătesc la zi, și numai o singură lună am întîrziat cu plata, fiind soția mea însărcinată. Cît privește taxiul, am dus-o cu taxiul pe soția mea la consul-

tație la maternitate. Cît privește acuzația că sparg lemne pe parchet, asta-i scorneală curată. Dușumeaua e într-adevăr ciopîrțită, dar asta e din timpul foametei, cînd locatarul de dinaintea mea spărgea aici lemne. Acum noi avem portar, care poate confirma că el îmi sparge toate lemnele în curte. Toate astea, luate la un loc, m-au făcut să-mi pierd rațiunea și să săvîrșesc acte nedemne de un cetățean sovietic.

Președintele tribunalului tovărășesc zice:

— Urîtă treabă, zău! Decît să rupi organul de presă, mai bine făceai dacă te adresai redacției, arătînd că ești calomniat. Dar în loc să procedezi așa, dumneata rupi gazeta și tragi de păr pe un băiat de doisprezece ani, cu totul nevinovat, fiul redactorului. Ce lipsă de civilizație! Mă simt, zău, eu prost în locul dumitale.

— Sînt dispus să roșesc pentru această faptă — zice locatarul F. Dar să vedeți cum a fost. Cînd m-am dus la redactor și l-am rugat să dea o dezmințire, el mi-a spus așa: „Acum văd și eu că poezioara te acuza pe nedrept. Dar încearcă și dumneata să-ți înăbuși cumva ofensa. Eu n-am să public o dezmințire, pentru că asta ar submina prestigiul gazetei. Oamenii au să spună că umblăm cu minciuni și după aia o întoarcem. Dumneata ești persoană particulară, noi sîntem organ obștesc. Noi sîntem mai importanți decît

dumneata. Așa că înghite ofensa și nu face tă-răboi”. Am plecat de la redactor cu mâinile goale, ba încă băiatul lui mi-a strigat din urmă: „Și acest crai cu negre plete se plimbă în taxi cu fete”. Atunci l-am tras și eu un pic de păr. Pentru care îmi cer mii de scuze.

Președintele îi zice redactorului:

— Rău ai făcut, zău, că n-ai dat o dezmințire. Uite în ce hal ați adus un locatar cu satira asta a voastră! Uite, și acum tremură tot.

Redactorul zice:

— Acum văd și eu că l-am cam lăsat să-și facă de cap pe canibalul ăsta de umorist. De când i-am mărit onorariul, parcă și-a ieșit din minți. Ar fi gata să-și omoare și fratele. Promit că-i voi reduce onorariul la zece copeici versul, că altfel ne duce de rîpă.

— Nu-i destul să-i reduci onorariul — zice președintele. Trebuie să-l dai afară de la gazetă, pentru că la gazetă se cuvine să lucreze numai oameni curați cum e cristalul. Acum vedem limpede că un ticălos din ăștia poate nu numai să-i indispună, dar să-i și învrăjbească pe toți locatarii, făcîndu-i să nu se poată suferi... Unul ca ăsta e puțin să fie dat afară, el trebuie trimis în judecată, ceea ce am să și fac neapărat. Cît privește pe locatarul F., fapta săvîrșită de el este în cel mai înalt grad greșită. În loc să reclame cazul de

calomnie, el și-a făcut dreptate singur, pentru care îl muștrăm în public.

Cu aceasta, ședința tribunalului a luat sfârșit.

După două săptămîni a apărut o nouă gazetă, cu dezmințirea cuvenită. Gazeta anunța totodată că poetul umorist a fost scos din colectivul redacțional.

1938

Mai deunăzi mergeam în tramvai și admiram taxatoarea.

Mă uit la ea: tare drăguț mai lucrează!

Tot ce face e nespus de bine: ușor, elegant, exact așa cum trebuie.

Anunță politicoasă stațiile. E atentă la toate. Discută frumos cu toți călătorii. Pe cei bătrâni îi ia de braț. Cu cei tineri face spirite. Zău, mai mare dragul să te uiți la ea!

Și drăguță, foc! Îmbrăcată curățel. Ochii — ca două steluțe. Voioasă, glumeață, grijulie. Intră în toate amănuntele, totul o interesează.

E cîte o taxatoare care mîrîie cînd o întrebă omul ceva și se ferește de călători ca de foc. Pe cînd asta — ceva de-a mirare! Ce mai: o imagine din viitorul apropiat.

Ei bine, mă uit la ea cum lucrează și-mi crește inima.

Văd că și călătorii sînt toți nespus de mulțumiți. Are efect, nici vorbă, felul ăsta frumos de a lucra.

Trebuie să cobor, dar rămîn și mă uit ca un prost la taxatoare. Și fața mi-e toată un zîmbet.

Lîngă mine văd o femeie trecută de ani. Se tot uită și ea la taxatoare și o admiră la fel ca și mine.

Pe urmă, așa, nitam nisam, femeia asta îmi spune:

— Dacă nu mă-nșel, și dumneavoastră sînteți încîntat de felul cum lucrează taxatoarea asta drăguță. Închipuiți-vă, și eu sînt la fel ca dumneavoastră. Nu vă cunosc, dar aș avea o propunere. Ce-ar fi să recompensăm într-un fel comportarea acestei taxatoare? Eu aș zice să scriem cîteva cuvinte elogioase în statul ei de serviciu. Să mai zăbovim vreo cinci minute și să vedem ce se poate face ca să evidențiem activitatea ei folositoare în ramura transporturilor. Pentru ea va fi o încurajare și va ține minte că așa trebuie să procedeze și pe viitor.

— Sînt perfect de acord cu dumneavoastră — zic. Și împărtășesc întru totul soluția propusă.

— În ceea ce mă privește, eu sînt membră a sovietului raional și intervenția mea va fi luată în seamă.

— Perfect — zic. Hai s-o întrebăm pe taxatoare cum e mai bine să procedăm.

— Nu. O întrebăm cum o cheamă sau ce numărăre. Și publicăm o notă în presă: iată un caz dintre altele, pentru care adresăm mulțumirile noastre, și așa mai departe.

Femeia se ridică de pe locul ei și vrea s-o întrebe pe taxatoare ceea ce ne interesează pe noi. Dar în clipa asta taxatoarea iese pe platformă și are o discuție cu un călător însoțit de un amic cam băut. Taxatoarea îl sfătuiește pe călătorul ăsta să-l țină bine pe prietenul său, ca să nu-l azvîrle pe caldarîm la vreo cotitură.

După ce dă dispozițiile astea, revine în vagon. Vecina mea, cu vocea puțin gătită de emoție, o roagă pe taxatoare să-i spună numele, traseul și numărul de serviciu.

Ei bine, în clipa aia s-a dezlănțuit furtuna.

Taxatoarea cea drăguță s-a schimbat la față. Întîi s-a făcut roșie, pe urmă albă și odată a țipat:

— Da' ce-ți trebuie să știi cum mă cheamă? Ce te bagi, hoască bătrînă, unde nu-ți fierbe oala? Oi fi vrînd să zici că am procedat greșit dac-am permis unui bețiv să urce în vagon? Ei află, muma-pădurii, că mai bine nu te lăsam pe dumneata să urci decît să las un om puțin cu chef în stradă, ca să-l calce vreo mașină.

Fîstîcită de-a binelea, tovarășa de la soviet bolborosește:

— Păi noi, să vezi...

— Tovarășă taxatoare — intervin eu — matala nu ne-ai înțeles...

Taxatoarea zice:

— Și dumneata ce mai vrei? Ce te bagi, urâtule? Uf, blestemaților, că nu mai e loc de voi! Cum e ceva, vă legați de om și-i dați cu reclamațiile! Mereu nemulțumiți! Care cum îl vezi, dă să te muște... Nici nu mai e chip să lucrezi!

Eu și femeia atîta ne-am fistîcit, că nici n-am știut ce să-i răspundem. Unul din călători îi zice taxatoarei:

— Degeaba te-nfurii dumneata și-ți faci sînge rău. N-ai înțeles ce vor dînșii. Dînșii vor, dimpotrivă, să te laude, ca să fii evidențiată la serviciu.

Taxatoarea zice descumpănită:

— Ah, scuzați! Știți, am ajuns așa, că fiecare călător mi se pare că-i un tigru. Care mai de care abia așteaptă să-mi facă o neplăcere.

Femeia de lîngă mine ridică din umeri și zice:

— Acuma nu mai știu ce să fac. Pe de o parte voiam să relev activitatea folositoare din transporturi, dar pe de altă parte dînsa a țipat la mine și astfel a arătat că mai are lipsuri.

Femeia s-a dat jos din tramvai nu prea mulțumită. Și mie îmi era un pic necaz că nu puteam evidenția în presă, în cuvinte pline de admirație, activitatea folositoare a taxatoarei.

Nu-i cunosc numele. Cînd am întrebat-o cum o cheamă, mi-a răspuns cu un zîmbet drăgălaș:

— Mă cheamă Valia. Numele de familie nu vi-l spun: am un soț gelos.

Așa că în rîndurile de față consemnez activitatea folositoare a unei taxatoare fără a-i mai spune numele de familie.

Te salut, dragă Valia! Vezi că nu toți călătorii sînt tigri.

1939

ULTIMA SUPĂRARE

De data asta îngăduiți-ne să vă povestim un episod dramatic din viața morților.

Cazul fiind autentic, nu ne vom permite în relatarea noastră prea multe glume și vorbe de haz, pentru ca nu cumva să-i supărăm pe cei rămași în viață.

Cum însă povestea asta e pînă la un anumit grad comică, și s-ar putea ca hazul să se reverse, vorba ceea, singur, cerem cu anticipație scuze cititorilor pentru lipsa de tact poate involuntară față de vii și de morți.

Desigur, faptul în sine, în sensul lui primar, nu avea nimic comic. Dimpotrivă, a murit un om, un modest salariat, șters ca personalitate.

Și așa cum se întîmplă deseori, după moarte s-au spus pe seama lui tot felul de vorbe mari: a murit la post; ah, pe cine am pierdut! Ce om! Ce păcat, fraților, că a plecat dintre noi!

Vezi bine, cît a trăit nu i-a spus nimeni așa ceva, și omul a plecat pe drumul de unde nu există întoarcere fără măcar să bănuiască ce reprezintă el în fantezia celor din jur.

Desigur, dacă nu murea, nu se știa ce turnură ar fi luat fantezia asta. E de presupus, mai degrabă, că aceeași oameni l-ar fi luat în răspăr.

Cum însă omul a murit fără murmur, totul a ieșit cum nu se poate mai bine.

Pe de o parte, fraților, e superb să mori, pe de altă parte — mersi frumos, mai bine lipsă. N-avem noi neapărată nevoie de mișcătoarea compasiune a domniilor-voastre.

Pe scurt, la instituția unde a lucrat el s-a ținut o întrunire după orele de serviciu și la această întrunire s-au evocat felurite episoade emoționante din viața răposatului.

Pe urmă a luat cuvîntul directorul în persoană. Orator înnăscut, directorul a vorbit așa de patetic, încît la un moment dat a lăsat să-i scape o lacrimă. Și lăsînd să-i scape o lacrimă, a întrecut orice măsură cu laudele la adresa răposatului.

Ceea ce a dat frîu liber sentimentelor. Vorbitori următori s-au străduit care mai de care să demonstreze că au pierdut un prieten credincios, un părinte, un frate, un fiu și așa mai departe.

La un moment dat, unul din sală a strigat că s-ar cuveni să i se facă o înmormîntare mai de soi,

pentru ca și alți salariați să-și dea silința de a binemerita una asemănătoare.

Toți cei prezenți s-au declarat de acord. La care directorul a făcut cunoscut că cheltuielile de înmormântare vor fi suportate de instituție.

Atunci s-a mai ridicat unul și a zis că asemenea oameni remarcabili se cuvine să fie înmormântați cu muzică, și nu duși în tăcere pe străzile pustii.

La auzul acestor cuvinte, se ridică o rudă de-a mortului, nepot bun de-al lui, unul Kolesnikov, și zice:

— Doamne-Dumnezeule, câți ani am trăit cu unchiu-meu în aceeași casă! N-aș zice că ne certam des, totuși nu prea ne înțelegeam, pentru că eu habar n-aveam ce fel de unchi am. Acum, când îmi spuneți toate astea, fiecare cuvânt îmi picură în inimă ca plumbul topit. Ah, de ce nu i-am asigurat o viață omenească unchiului meu? Acum am să am remușcări toată viața. Nu, n-am să stau pe gânduri și am să mă duc în strada Zalenin, unde știu că se află cea mai bună fanfară, șase suflători și o tobă. Invităm fanfara asta să-i cînte lui unchiu-meu ceva pe cînste.

Toți i-au dat dreptate. Invită fanfara și cu asta ai să-ți răscumperi în parte comportarea mitocănească față de unchiu-tău.

Pe scurt, după două zile a avut loc înmormîntarea. Erau multe coroane și o mulțime de lume.

Muzicanții cântau într-adevăr binișor, atrăgând atenția trecătorilor, care tot întrebau: „Pe cine înmormîntează?”

În timpul procesiunii, nepotul s-a apropiat de director și i-a zis discret:

— Am invitat fanfara, dar ei mi-au pus condiția să fie plătiți îndată după înmormîntare, pentru că după aia pleacă să concerteze la Staraia Russa. Cum facem ca să-i plătim fără prea multă zarvă?

Directorul zice:

— Păi, fanfara n-o plătești tu?

Nepotul s-a mirat și chiar s-a speriat.

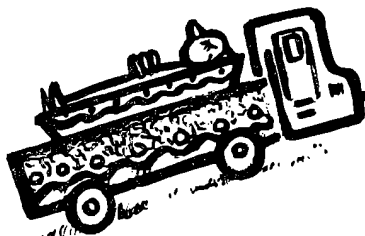
— Dar chiar dumneavoastră ați spus — zice — că cheltuielile de înmormîntare le suportă instituția. Eu am avut grijă numai să invit fanfara.

Directorul zice:

— Asta așa e, dar fanfara nu e prevăzută în deviz. La urma urmei, a murit o persoană fără importanță, și noi, gata, am și chemat, hodoronc-tronc, fanfara! Nu, nu pot să fac nimic, că mă ia la trei-păzește sindicatul.

Aia care mergeau împreună cu directorul au zis și ei:

— În definitiv, instituția nu poate să plătească pentru fiecare mort. Zi mersi că s-a plătit camionul și toate mofturile astea. Fanfara plătește-o tu, că de-aia ți-a fost răposatul unchi.

Nepotul sare ca ars:

— Ce, ați băut gaz? De unde scot eu două sute de ruble?

Directorul zice:

— Atunci puneți mînă de la mînă toate rudele și descurcă-te cum știi.

Năucit, nepotul s-a dus fuga la văduvă și i-a spus ce se petrece.

Văduva s-a pornit și mai avan pe plîns și a refuzat să dea un ban.

Kolesnikov a intrat cu coatele în mulțime, a răzbit pînă la fanfară și le-a spus muzicanților să nu mai sufle în tromboanele lor, pentru că s-a ivit o încurcătură și acuma nu se știe cine o să plătească.

În rîndurile muzicanților, care mergeau aliniați, s-a produs o oarecare perturbare. Maimarele lor zice:

— Noi vom cînta pînă la sfîrșit și banii îi vom cere prin tribunal de la cel care a făcut comanda.

Și, plesnindu-și talgerele de alamă, a pus capăt discuției.

Atunci Kolesnikov și-a croit iar drum pînă la director, dar acesta, presimțind o supărare, s-a urcat în mașină și a plecat pe tăcute.

Foiala asta a stîrnit mirare în rîndurile procesiunii. Plecarea directorului și văicărelile văduvei au intrigat și mai mult asistența. S-au iscat discu-

ții și șușoteli, cu atît mai mult cu cît cineva a lansat zvonul cum că directorul a fost chemat de urgență în chestiunea salariilor.

Așa că alaiul a ajuns la cimitir în cea mai mare dezordine. În mormîntarea s-a desfășurat într-un ritm extrem de rapid și fără cuvîntări. Și toți s-au răzlețit nu prea mulțumiți. Ba unii îl și vorbeau de rău pe răposatul, amintindu-și ba una, ba alta din viața lui ticăloasă.

A doua zi, nepotul răposatului a stăruit atîta pe lîngă director, încît acesta i-a promis să discute chestiunea la sindicat. Dar l-a avertizat că e îndoielnic să poată face ceva, pentru că sindicatul are misiunea să poarte de grijă celor vii și nicidecum să-și piardă vremea cu morții.

Oricum, pînă una alta Kolesnikov și-a vîndut paltonul, ca să scape de muzicanți, care într-adevăr nu s-ar fi dat în lături de la nimic pentru a-și căpăta banii.

Nepotul și-a vîndut paltonul cu 250 de ruble. Așa că după ce a plătit fanfara, i-au mai rămas 50 de ruble. Din banii ăștia, de trei zile bea. Fapt care ne arată că instituția respectivă, în frunte cu directorul, nu prea s-a arătat a fi la înălțime.

Așa băut, nepotul a venit la mine și mi-a împărtășit, ștergîndu-și lacrimile, mica lui supărare, care pentru el cred că era departe de a fi și ultima.

Pentru unchi, însă, această mică supărare a fost cea de pe urmă. Tot e ceva și asta.

1939

LA MULȚI ANI!

Îngăduiți-ne, stimați cetățeni, să vă felicităm cu prilejul Anului nou.

Vă dorim numai bine și vă mulțumim din inimă pentru urările pe care ni le adresați în gând.

Permiteți-ne cu acest prilej să vă relatăm un caz instructiv.

Ne folosim de această istorioară de Anul nou nu fără un gând ascuns.

Vă relatăm cu acest prilej cazul de față, animați de dorința de a-i preveni pe onorabilii cetățeni ca nu cumva să li se întâmple ceva asemănător în anul care vine.

Pe scurt, la o instituție a apărut pe neașteptate un nou director.

Fostul conducător al instituției a plecat în concediu. Apoi treburile l-au reținut nu se știe unde.

Desigur, în instituție oamenii au început să-și dea cu presupusul: unde-o fi, nu cumva a fost retrogradat, ce-i cu el?

Și iată că vine un nou șef.

Și atunci are loc o adunare generală, la care asistența dă glas gândurilor, simțămintelor și doleanțelor sale.

Unul din funcționari urcă pe estradă și spune și el ceva acolo; mă rog, spune omul ce are pe suflet și-și exprimă speranțele intime.

Luat cu vorba, omul aduce unele învinuiri fostei conduceri: că lucra prost, că n-a știut să facă treabă, că a dus totul de răpă.

Zicînd acestea, vorbitorul își pironeste ochii la fața noului director, voind să vadă dacă nu cumva a greșit dîndu-și frîu liber la gură, dacă, vorba ceea, n-a luat-o pe alătura.

Dar omul vede că directorul dă din cap aprobativ, ca și cînd ar vrea să spună: „Așa-așa, bravo, ai știut ce trebuie să spui, nu ca ceilalți, care au îndrugat verzi și uscate!”

Văzîndu-și șeful într-o asemenea dispoziție, zelosul vorbitor s-a apucat să-și adîncească și să-și dezvolte și mai mult ideea.

Și, dezvoltîndu-și așa ideea, vede că directorul dă mereu din cap, ca și cînd ar vrea să zică: „Brava, pezevenghiule, că bine-i zici!”

Și văzînd atîtea semne pline de tîlc, vorbitorul nostru, mîndru foarte, s-a lăsat purtat pe aripile fanteziei sus de tot, în tăriile cerului, zicînd că asemenea oameni ca fostul director e puțin să fie goniți, ei trebuiesc băgați la pușcărie, și așa mai departe.

După aia urcă pe estradă alți doi vorbitori și uitîndu-se la director, care dă trist din cap, mai toarnă și ei gaz peste foc, zicînd că numai noua conducere e capabilă să scoată instituția din smîrcul în care a zvîrlit-o fostul director.

Atunci urcă pe estradă directorul în persoană și-și exprimă indignarea în legătură cu cuvîntările rostite de cei trei antevorbitori. El spune că, dimpotrivă, fostul director s-a arătat a fi la înălțime, că el și nu altul a scos instituția pe drumul cel bun și că în prezent el deține o funcție și mai importantă, și mai înaltă, în care lucrează cu tot atîta succes.

Auzind acestea, toți se uită nespus de mirați la director. Și toți văd că directorul dă mereu din cap. Și atunci încep să-și dea seama că directorul are un fel de tic nervos.

Cînd e calm, dă din cap rar, dar cu cît se energizează mai mult, cu atît dă mai des din cap.

Doctorul instituției, aflat în sală, dă pe șoptite explicații științifice vecinilor săi.

Vecinii transmit diagnosticul medicului celor din jur și în scurt timp toată sala pricepe ce s-a petrecut.

Cei trei antevorbitori se uită la director tare abătuți.

Unul dintre ei încearcă să ia cuvîntul, strigînd de pe loc că a fost greșit înțeles.

Dar directorul închide adunarea.

1939

O ÎNTÂMPLARE ÎN MIEZ DE NOAPTE

Mai dăunăzi mergeam noaptea pe stradă. Mă întorceam de la niște cunoștințe.

Strada era pustie. Aerul înăbușitor. Undeva tuna.

Merg eu așa pe stradă și-mi scot șapca din cap. Zefirul nopții îmi adie pe la urechi.

Nu știu dumneavoastră, stimați cetățeni, dar mie îmi place să hoinăresc noaptea pe străzi. Te simți al naibii de liber. Poți să dai din mâini în voie. Nu te îmbrânțește nimeni. Nici că-ți pasă de nimic.

Și cum spuneam, merg eu așa pe stradă și deodată aud un geamăt. Adică nu chiar un geamăt, ci mai degrabă un strigăt înăbușit sau o voce.

Mă uit în dreapta, mă uit în stînga — nimeni.

Trag cu urechea: iar aud un geamăt.

Și deodată aud, parcă venind de sub pământ:
„Omule bun!...”

Mă uit pe la ferestre. Poate a izbucnit vreun conflict conjugal? îmi zic. Câte nu se pot întâmpla! Poate că un soț beat a sărit la nevastă-sa, ori poate, dimpotrivă, îi face ea muzică?...

Mă uit la toate etajele, dar nu văd nimic.

Și deodată aud că cineva bate cu degetul în geam.

Mă uit într-acolo și văd un magazin. Între ușile magazinului, pe un scaun vienez, șade un om tare bătrîn. Păzește magazinul, vezi bine.

Mă dau mai aproape și întreb:

— Ce e, unchiule?

Paznicul mă întreabă cu un glas înfundat:

— Ce oră e, drăguță?

— Patru — zic.

— Oho — zice el — mai am de stat două ore... N-ai vrea — zice — să-mi aduci un pic de apă? Vezi că e un robinet la subsol. Adu-mi și mie o cană cu apă. Mi s-a făcut sete. E o zăpușeală!

Și zicînd așa, îmi întinde prin oberlihtul spart o cană.

I-am împlinit dorința. După care l-am întrebat:
— Dumneata, ce, ești bolnav, de nu poți să-ți iei singur apă?

— Aș lua bucuros — zice paznicul. Aș mai face și eu un pic de mișcare. Dar nu pot să ies de-acilea, că sînt încuiat dinspre stradă.

— Și cine te-a încuiat? întreb. Doar ești paznic. De ce te încuie?

— Nu știu. Mă încuie întotdeauna. Le e teamă să nu mă depărtez și să nu ațipesc pe undeva, și în vremea asta vreun hoț să golească magazinul. Or, dacă stau între uși, chiar dacă adorm, hoțul nu poate trece. Dă peste mine și atunci țip. La noi așa e regula: toată noaptea trebuie să stai între uși.

— Tîmpită regulă! zic eu. E supărător să stai așa încuiat.

— Pe mine asta nu mă supără — zice paznicul. Ba chiar îmi convine că mă încuie de hoți. Că eu mă tem de hoți ca de foc. Dar cînd sînt încuiat, nu-mi mai e teamă. Stau liniștit.

— Atuncea — zic eu — mai plimbă-te și dumneata, unchiule, prin magazin, ca să-ți mai dezmorțești picioarele. Că ți s-o fi și scîrbit să stai așa toată noaptea pe scaun, nu?

— Da' de unde, drăguță! zice el. Păi ce, crezi că pot să intru în magazin? Aș intra eu bucuros, dar ușa ailaltă e încuiată cu două lacăte. Înadins, ca să nu intru eu înăuntru.

— Care va să zică, unchiule — zic eu — dumneata stai și faci de pază între două uși încuiate?

— Chiar așa — zice paznicul. Da' nu pricep ce te legi de mine? Mi-ai dat apă și du-te cu Dumnezeu. Stai aici și vorbești într-aiurea, și nu mă lași să dorm...

După care, paznicul și-a băut apa, s-a șters la gură cu mîneca și și-a închis ochii, vrînd să arate în felul acesta că audiența a luat sfîrșit.

Mi-am văzut de drum. Acum mă uitam curios și pe la ușile altor magazine. Dar n-am mai văzut paznici de noapte ca ăsta.

Acasă am ajuns tîrziu. M-am zvîrcolit mult în pat. Nu puteam să adorm. Mă gîndeam mereu: oare nu s-ar putea inventa vreun dispozitiv electric care să dea alarma dacă intră cineva în magazin? Pentru că e nu știu cum, urît și întristător, să bagi un om viu între două uși încuiate. Oricum, omul e culmea creațiunii. Și e nu știu cum, bizar, să-l bagi într-o cușcă în chip de capcană...

Pe urmă m-am gîndit că astfel de dispozitive electrice s-au și inventat, probabil. Bunăoară, pui piciorul în prag și deodată se stîrnește o hărmălaie cumplită. Dar se vede treaba că, deocamdată, invenția asta nu e încă pusă în aplicare, sau poate costă prea scump, sau poate — știu eu? — or fi cine știe ce dificultăți tehnice, de vreme ce se mai angajează pentru treaba asta forța vie.

Pe urmă gîndurile mi s-au învălmășit și am adormit. Și am visat că vine la mine paznicul ăsta

de noapte, mă lovește cu cana peste umăr și-mi zice: „Ce te legi de paznici? Trăim și noi în bună pace. Facem de pază. Și tu te bagi cu ambițiile astea ale tale! Ne strici cariera...”

Apoi am visat ceva zglobiu, cu dansuri și cântece.

Și dimineață m-am sculat destul de voios.

1936

ALBINE ȘI OAMENI

Într-un colhoz a venit în vizită un ostaș. Oaspetele le-a adus în dar neamurilor un borcănel cu miere.

Atîta le-a plăcut mierea asta la toți, că acei colhoznici au hotărît să se apuce de albinărit.

Dar prin partea locului nu se îndeletnicea nimeni cu apicultura. Așa că ei trebuiau să ia totul de la început, să-și facă stupi și să aducă albine din pădure, dîndu-le locuințe noi.

Văzînd că treaba asta e de durată, colhoznicii s-au amărît.

— Asta-i poveste lungă! Pînă faci una, pînă faci aha, trece vara. Și nu vedem noi miere pînă la anul. Or, nouă acum ne trebuie.

Printre colhoznici trăia un om minunat, pe nume Ivan Panfilîci, un bărbat de vreo șaptezeci și doi de ani. În tinerețe el se îndeletnicise cu albinăritul.

Acest Ivan Panfilîci zice:

— Ca să bem anul acesta ceai cu miere, trebuie să mergem undeva unde se face apicultură și să cumpărăm de-acolo tot ce ne trebuie.

Colhoznicii se arată de acord:

— Colhozul nostru e milionar, așa că nu se uită el la nici un fel de cheltuieli. Hai să cumpărăm o prisacă în plină activitate! Cu albine în stupi. Pentru că dacă aducem albine din pădure, s-ar putea să nu fie prea de soi. S-ar putea să facă cine știe ce miere păcătoasă, bunăoară miere de tei. Or, noi vrem miere din flori de câmp.

Așa că i-au dat bani lui Ivan Panfilîci și l-au trimis în orașul Tambov.

Vine el la Tambov și ăia de-acolo îi zic așa:

— Ai făcut bine că ai venit la noi. De-aici, de la noi, trei sute s-au strămutat în Extremul Orient. A rămas o stupărie fără stăpîn. Stupăria asta putem să v-o dăm aproape pe degeaba, întrebarea e numai cum o să transportăm dumneata albinele astea. Marfa e, vorba ceea, livrată cu amănuntul și mai e și zburătoare. Poate să se risipească în toate patru părțile. Tare ne e teamă că la destinație au să ajungă numai căsuțele albinelor și larvele.

La care Panfilîci zice:

— Cumva le-oi duce eu. Cunosc albinele. Toată viața am avut de-a face cu ele.

Și iată-l pe Panfilîci aducînd la gară, în două căruțe, șaisprezece stupi.

La gară a făcut rost de un vagon-platformă. Și-a pus Panfilîci stupii pe platformă și i-a acoperit cu o prelată.

Nu după mult, mărfarul la care era atașată platforma noastră a luat-o din loc.

Panfilîci stătea grav pe platformă și discuta cu albinele:

— Lasă, copilași, că ajungem noi! Aveți puțină răbdare și stați așa pe întuneric, că pe urmă vă dau iar drumul să mergeți la flori. Și acolo, eu așa cred, o să știți voi să faceți treabă bună. Numai să nu vă necăjiți că vă transport pe întuneric. Înadins v-am acoperit cu prelata, ca să n-o luați razna din mersul trenului. Că nu mai ajungeți voi trenul din urmă!

Și merge trenul o zi, și mai merge una.

În cea de-a treia zi, Panfilîci a cam intrat la griji. Trenul mergea încet. Se oprea la fiecare gară. Și stătea mult. Așa că nu era chip de ghicit cînd va mai ajunge la destinație.

În gara Polia, Panfilîci s-a dat jos de pe platformă și s-a dus la șeful gării.

— Spune-mi, stimabile — l-a întrebat — stăm mult aici?

Șeful gării îi răspunde:

— Drept să-ți spun, nu știu. Poate pînă deseară.

— Dacă stăm pînă deseară — zice Panfilîci — atuncea ridic prelată și le dau drumul la albine pe cîmp. Că li s-a urît de atîta drum. E a treia zi că stau sub prelată. Li s-a făcut și lor foame. Nu beau, nu mănîncă, nu-și hrănesc larvele.

Șeful gării zice:

— Fă cum știi! Ce mă privesc pe mine călătorii dumitale? Am eu și fără asta destula treabă, ca să mai îmi fac griji și cu larvele dumitale. Ei, asta-i bună!

Panfilîci se întoarce la platforma lui și ridică prelată.

Vremea era superbă. Cerul — albastru. Soarele verii dogorea. În jur se întindea cîmpul de flori. Mai încolo dădea în floare un cîrîng de castani.

A ridicat, deci, Panfilîci prelată de pe platformă. Și atunci o armată întreagă de albine s-a înălțat în țăriile cerului.

Albinele s-au rotit o vreme, s-au orientat și au pornit-o spre cîmp, înspre pădure.

Ceilalți călători au făcut cerc în jurul platformei și Panfilîci, stînd pe platformă, le-a ținut o conferință despre foloasele albinelor.

Dar în timpul conferinței șeful gării a ieșit pe peron și i-a făcut semn mecanicului să pornească.

Văzînd semnalele astea, Panfilîci rămase trăs-nit. Îngrijorat de-a binelea, îi zise șefului:

— Stimabile, nu expedia trenul! Toate albinele mele sînt răspîndite.

Şeful gării zice:

— Fluieră-le şi dumneata, să vină mai repede îndărăt! Eu nu pot reţine trenul mai mult de trei minute!

— Te implor — zice Panfilîci — întîrzie plecarea trenului pînă la apusul soarelui! La apusul soarelui albinele au să se întoarcă. Dacă nu se poate altfel, decuplează-mă! Eu fără albine nu pot să plec. Am aici, la mine, o mie de albine, cincisprezece mii sînt pe cîmp. Gîndeşte-te şi dumneata! Înţelege-mă şi nu rămîne de piatră la un asemenea necaz!

Şeful gării zice:

— La noi, aici, nu e staţiune balneară pentru albine, la noi aici e cale ferată. Ei şi ce, mă rog, dacă au plecat albinele? La trenul următor o să mi se spună că au plecat muştele!

Ori că au sărit afara puricii din vagonul capitonat. Ce, pentru asta trebuie să țin trenul în loc? Da' ştii că ai haz!

Şi zicînd așa, îi făcu semn mecanicului.

Trenul porneşte.

Panfilîci, alb ca varul la faţă, stă pe platforma lui şi îşi desface braţele a pagubă. Se uită în dreapta, se uită în stînga şi tremură tot de supărare.

Trenul își vede de drum.

O parte din albine au reușit totuși să sară din mers în tren. Dar cele mai multe au rămas pe câmp și în crîng.

Și iată că trenul a dispărut în zare.

Șeful gării s-a întors la el și s-a apucat de lucru.

Scrie ceva într-un registru. Și bea ceai cu lămîie.

Și deodată aude zarvă în gară.

Deschide geamul ca să vadă ce e. Și vede că printre călătorii de pe peron s-a stîrnit o mare foiala.

— Ce s-a întîmplat? întreabă.

— Trei călători au fost înțepați de albine — i se răspunde. Acum albinele se reped și la alții. Sînt așa de multe, că s-a întunecat cerul.

Și atunci șeful vede că în jurul gării se rotește un nor de albine.

Vezi bine, albinele își căutau platforma. Dar platforma ia-o de unde nu-i! Platforma s-a dus și dusă e. De-aia și albinele au tăbărit pe oameni și peste tot.

Abia s-a retras șeful de la geam, ca să iasă pe peron, că în încăpere au și dat năvală o mulțime de albine înfuriate.

Șeful a luat un prosop și a început să-l fluture, ca să alunge albinele.

Dar gestul acesta, se pare, i-a fost fatal.

Două albine l-au înțepat la gât. Alta — la ureche. Alta — la frunte.

Șeful s-a îmbrobodit cu prosopul și s-a culcat pe canapea, gemînd ca vai de lume.

Peste puțin, dă buzna ajutorul lui și zice:

— Afară de dumneavoastră, albinele l-au mai înțepat la obraz și pe telegrafistul de serviciu. Acum telegrafistul refuză să mai lucreze.

Șeful zice de pe canapea:

— Aoleu, și ce-i de făcut?

În vremea asta intră alt impiecat și-i spune șefului:

— Casiera, soția dumneavoastră, Klavdia Ivanovna, a fost înțepată în clipa asta la nas Arată într-un hal făr' de hal!

Șeful gării gemu și mai avan și zise:

— Trebuie să întoarcem imediat platforma cu nebunul ăla de apicultor.

Și zicînd acestea, s-a dat jos de pe canapea și a pus mîna pe telefon. De la gara următoare i s-a răspuns:

— S-a făcut. Decuplăm imediat platforma. Numai că nu avem locomotivă să v-o trimitem.

Șeful strigă în receptor:

— Vă trimitem noi o locomotivă. Decuplați platforma imediat. Albinele au și înțepat-o pe nevastă-mea. Gara mea e pustie. Toți călătorii s-au ascuns în magazie. Numai singure albinele se

rotesc prin aer. Iar eu refuz să ies pe linie, chiar dac-o fi să se întâmple o catastrofă!

Așa că în scurtă vreme platforma a fost readusă.

Toți au răsuflat ușurați când au văzut platforma pe care stătea Panfilîci.

Panfilîci a cerut ca platforma să fie trasă acolo unde a stat mai înainte. Văzînd platforma, albinele au venit îndată într-acolo.

Erau așa de multe și erau așa de zorite să-și ocupe locurile, încît s-a produs o mare îmbulzeală între albine. Și s-a stîrnit o larmă și un bîzîit așa de cumplit, încît cîinele a început să urle, iar porumbeii și-au luat zborul din porumbar.

Panfilîci stătea pe platformă și zicea așa:

— Ușurel, copilași, fără grabă! Avem timp de ajuns. Ocupați-vă locurile conform tichetelor!

După zece minute s-a făcut liniște.

Convingîndu-se că totul e în ordine, Panfilîci s-a dat jos de pe platformă.

Oamenii aflați în gară l-au aplaudat. La care Panfilîci s-a temenit ca un artist și a grăit așa:

— Coborîți-vă gulerele! Dezveliți-vă fețele! Și nu mai tremurați, că n-o să vă mai înțepe nimeni.

Și zicînd așa, s-a dus la șeful gării.

Șeful, îmbrobodit cu prosopul, ședea lungit pe canapea, suspinînd și gemînd. Dar la vederea lui Panfilîci a gemut și mai avan.

Panfilîci i-a zis:

— Regret din suflet, stimabile, că albinele mele te-au înțepat. Dar vinovat ești numai dumneata. Pentru că e inadmisibil să privești cu atîta indiferență lucrurile, fie că sînt ele mari sau mici. Albinele nu suportă așa ceva. Pentru una ca asta ele îi înțepă pe oameni fără nici un fel de discuție.

Șeful a gemut și mai rău, iar Panfilîci a urmat:

— Soarele a apus. Însoțitoarele mele și-au ocupat locurile. Am onoarea să vă salut! Am plecat.

Șeful gării a dat ușor din cap, chipurile: hai, vedea-v-aș plecați odată! Și a zis abia auzit:

— Barem ai luat toate albinele? Vezi să nu lași cevașilea pe-aici!

Panfilîci zice:

— Chiar dac-au să rămîna două-trei albine, o să-ți fie de folos. Cu bîzîitul lor au să-ți amintească de cele întîmplate.

Acestea fiind zise, Panfilîci a ieșit.

A doua zi, spre seară, bravul nostru Panfilîci a sosit cu marfa lui vie la destinație.

Colhoznicii l-au primit cu muzică.

1941

Dimineata, pe deasupra vaporului au inceput să se rotească avioanele inamice.

Primele șase bombe au căzut în apă. A șaptea a nimerit cârma. Vaporul a luat foc.

Toți călătorii s-au aruncat în apă.

Nu știu la ce m-oi fi gândit când m-am aruncat și eu, pentru că nu știu să înot. Totuși m-am aruncat. Și îndată m-am dus la fund.

N-aș putea spune ce legi chimice sau fizice acționează acolo, fapt e că, deși nu știu să înot, am ieșit iar la suprafață.

Cum am ieșit, m-am și apucat cu o mână de un fel de furcă ce răsărea din apă.

Mă țin zdravăn de furcă, cu amîndouă mîinile. Binecuvîntez cerul că am scăpat cu viață și că în mare sînt înfipte furci din astea pentru indicarea bancurilor de nisip și așa mai departe.

Și cum mă țin eu așa de furcă, văd că mai vine unul înot spre mine. Civil și el. Bine îmbrăcat, cu o haină de culoarea nisipului și cu pantaloni lungi.

I-am arătat cu un semn din cap furca și s-a apucat și el de ea.

Stăm așa și ne ținem de furcă. Și tăcem. Pentru că n-avem ce să ne spunem.

Adică eu tot l-am întrebat unde face serviciu, dar nu mi-a răspuns. A scuipat numai apa din gură și a ridicat din umeri. Mi-am dat seama cât de lipsită de tact era întrebarea asta pusă în apă.

Și cu toate că eram tare curios să știu dacă se afla pe vapor cu instituția lui, așa cum mă aflu și eu, sau singur, m-am abținut să-l întreb.

Și uite-așa, ne ținem de furcă și tăcem mîlc. Tăcem o oră. Nu schimbăm o vorbă trei ore. În cele din urmă interlocutorul meu zice:

— Vine o șalupă...

Într-adevăr, vedem o șalupă de salvare culegînd oamenii care se țin deasupra apei.

Eu și cu interlocutorul meu am început să strigăm și să dăm din mîini, ca să ne observe cei din șalupă. Dar nu știu de ce, ăia nu ne observă. Și nu vin spre noi.

Atunci eu mi-am scos haina și cămașa, și m-am apucat să flutur cămașa: iacătă-ne, sîntem aici, fiți amabili și poftiți înapoi!

Dar șalupa nu se apropie.

Îmi flutur cămașa cît mă țin puterile: gîndiți-vă, sîntem pierduți, S.O.S...

Pînă la urmă se ridică unul din șalupă și strigă la noi cu pîlnia la gură:

— Hei, voi ăia de colo, ce, ați căpiat că v-ați agățat de o mină?

Auzind una ca asta, interlocutorul meu a și sărit în lături. Și a pornit-o înot înspre șalupă...

Instinctiv, am dat și eu drumul la furcă. Dar cum i-am dat drumul din mînă, m-am și cufundat.

Mă agăț iar de furcă și nu-i mai dau drumul.

Ala din șalupă îmi strigă, cu pîlnia la gură:

— Hei, șefule, nu te atinge de mină!

— Fraților — țip eu — fără mină sînt pierdut! Mă duc la fund! Gîndiți-vă! Aveți bunătatea și veniți încoa'!

Din pîlnie mi se strigă:

— Nu putem să ne apropiem, cap sec ce ești, că sărim în aer. Vino înot încoace! Ori, dacă nu, plecăm imediat.

„Cum să mă duc la ei, dacă nu știu să înot?” îmi zic. Și mă țin de furcă așa că nici cu sila nu m-ar putea smulge.

— Fraților marinari! strig. Stimați tovarăși din flotă! Vedeți cum faceți, dar salvați o viață de om!

În vremea asta unul din echipaj îmi aruncă o frînghie. Și iar strigă la mine, și cu pîlnia, și fără pîlnie:

— Nu te mișca, lua-te-ar dracu', că sare mina în aer!

„Mai rău mă enervați cu țipetele voastre — îmi zic. Mai bine nu știam că am de-a face cu o mină, mă mișcam și eu mai în voie. Așa, mă bîțîi, vezi bine, de frică. Și de mină mă tem, dar fără ea mi-e teamă și mai rău!”

În sfîrșit, am apucat frînghia. Cu băgare de seamă, m-am legat cu ea de curea.

— Trageți, fir-ați voi să fiți! strig la ei. Ajunge să tot țipați la mine...

Au început să tragă. Văd că frînghia nu-mi ajută la nimic. Văd că, împotriva voinței mele, mă duc la fund cu frînghie cu tot. Uite c-am și atins fundul mării cu mîna. Deodată, ăia mă trag în sus.

M-au scos la suprafață. Și dă-i cu sudălmile! Țipă la mine, fără pîlnie:

— Ce canoneală și cu tine, lua-te-ar dracii... Te agățai de o mină în timp de război... Și pe deasupra, nici să înoți nu știi! Mai bine săreai în aer cu mină cu tot. O făceai inofensivă și pe ea, și pe tine...

Tac. Nu zic nimic. Ce-aș putea să le răspund celor care m-au salvat? Mai ales că-mi dau seama ce ageamii sînt în problemele războiului, ce slab stau cu tehnica, dacă nu știu să deosebesc o furcă de naiba mai știe ce.

M-au ridicat pe bord. Stau întins. Toți au făcut cerc în jurul meu.

Văd că e de față și interlocutorul meu. Mă face și el cu ou și cu oțet: că de ce l-am îndemnat să se agațe de mină, că din partea mea asta e huliganism maritim, că pentru una ca asta s-ar cuveni să fiu trimis la munci submarine pe termen de la trei la cinci ani.

Nu i-am răspuns nimic nici lui, pentru că m-am indispus cu totul cînd am băgat de seamă că nu mai aveam cămașa la mine. Haina o aveam, cămașa — nu.

Am vrut să-l rog pe căpitan să dea o raită cu șalupa, ca să căutăm cămașa, dac-o mai fi deasupra apei. Dar văzîndu-l așa de încruntat, n-am îndrăznit.

Cred că am lăsat cămașa pe mină. Dac-o fi așa, s-a zis cu cămașa mea!

După ce m-am văzut salvat, m-am jurat să învăț arta militară.

Pentru că în chestiunile astea nu se cade să rămîi mai prejos decît alții.

1943

PIOTR IVANÎCI ȘI ALȚII

Un colonel-inginer, ieșind anul acesta la pensie, a hotărât să se însoare.

Da, desigur, era un om trecut de prima tinerețe. Avea șaizeci de ani împliniți. Dar nu arăta de loc bătrîn. Era un bărbat prezentabil, mustind de sănătate, am zice chiar frumos, dacă am socoti corpolența drept frumusețe.

Pensia respectabilă și suma frumoșică trecută în carnetul de economii îl puneau într-o situație avantajoasă în armata destrămată rău a pretendenților la însurătoare, al cărei stat-major s-a lăsat aproape în întregime capturat la timp oportun de dușmanul perfid, înveșmîntat în mătăsuri și blănuri.

Data fiind profesia sa, colonelul nostru a pribegit toată viața din oraș în oraș, fără a zăbovi prea mult nicăieri, din care pricină nici n-a avut soarta generalilor — nu s-a căsătorit și nu și-a întemeiat o familie.

Din aceeași pricină nici nu avea un cerc larg de cunoștințe atunci când a ieșit la pensie și când s-a statornicit de-a binelea.

Această din urmă stare de lucruri îngreua intențiile pretendentului nostru. În scurt timp, însă, el a găsit niște ajutoare dezinteresate în persoana câtorva femei trecute de ani din casa în care locuia. Doamnele acestea în vîrstă s-au declarat gata să-i dea tot concursul în intențiile lui matrimoniale.

Trebuie menționat că în toate epocile istorice, nu știi de ce, femeile și-au dat cu cea mai mare tragere de inimă concursul ori de cîte ori se ivea prilejul de a căsători sau de a peți pe cineva.

Această străveche solidaritate e de-a dreptul mișcătoare și uimitoare totodată, și am fi dornici să-i găsim o explicație. Dar, vai, nici în științele sociale și nici în științele naturii nu găsim răspuns la întrebare! Rămîne de presupus că această particularitate se datorește impulsurilor nobile de care e animat sufletul femeii, înclinat spre romantism.

Oricum ar fi, intenția pretendentului nostru a găsit cel mai viu răsunset printre locatarele casei.

Deosebit de activă s-a arătat a fi vecina lui, Anna Ignatievna, care-și ieșise, ca să zic așa, din minți, în dorința de a-l însura pe colonelul în retragere.

Vecina a găsit cîteva femei relativ tinere, dor-nice să se mărite. Numai că nu ştia cum să le prezinte pretendentului. Acesta era sever de felul lui, intransigent şi, mai ales, respingea categoric însuşi principiul peţitului.

Anna Ignatievna s-a oferit să organizeze o serată, la care intenţiona să-şi invite candidatele, dar colonelul a respins categoric proiectul. I-a şi spus-o în faţă:

— O astfel de serată seamănă cu o vedere. E ceva ca peţitul din vremurile trecute, de tristă amintire. Nu, nu, stimată Anna Ignatievna, scuteşte-mă de acţiunile astea prea directe, care au fost supuse unei critici nimicitoare în literatura noastră clasică.

La care vecina a replicat nemulţumită:

— Păi, e chip într-o treabă ca asta fără peţit, Piotr Ivanîci? Dac-ai fi şi dumneata mai tînăr şi ai merge, să zicem, pe la serate dansante, unde ai apărea cu carnetul de economii în mînă, atunci ar fi altceva. Dar dumneata nu ieşi decît pînă la prăvălie. Şi atunci ce-i de făcut?

Piotr Ivanîci i-a răspuns cu asprime în glas:

— Da, recunosc că mă aflu într-o situaţie dificilă. Cu toate acestea consider că peţitul ca atare mă umileşte cu trecutul lui mic-burghez. Nu, nu, Anna Ignatievna, mai bine rămîn burlac decît să

reînnoiesc ceea ce la timpul său au ridiculizat fără cruțare Ostrovski, Pușkin și alții!

Un asemenea afront, cu referiri la literatura clasică, ar fi pus-o în încurcătură pe orice altă femeie. Dar Anna Ignatievna nu era dintre cele ce se lasă ușor impresionate. Fără a ține prea mult cont de literatură, ea a dat fuga la o prietenă ca să se sfătuiască, și prietena i-a spus așa:

— Înțeleg pe deplin sentimentele colonelului-inginer. Desigur, pețitul poate fi șocant pentru un om cultivat. Or, aici este important să mergi în pas cu cerințele lui înalte. Nu de mult, noi am pețit o pereche prin mijlocirea teatrului. Am luat două bilete. Unul i l-am dat ei, celălalt, lui. Acolo, la teatru, stînd alături, au făcut cunoștință și după aia s-au căsătorit. Și acum sînt nespus de fericiți.

Anna Ignatievna n-a întîrziat să-i împărtășească pretendentului acest proiect. La început, pretendentul a rămas perplex în fața unei atari inovații și a stat mult în cumpănă. Dar pe urmă s-a declarat de acord.

— Da — i-a zis el vecinei — o astfel de întîlnire civilizată, la teatru, mă satisface. Pun însă o condiție. Am să fac cunoștință cu persoana numai în cazul cînd îmi va plăcea. Așa să facă și ea. Atunci vom fi amîndoi chit din punct de vedere moral.

După care Piotr Ivanovici i-a dat vecinei fără multă vorbă o anumită sumă de bani pentru bilete. Și a rugat-o să se grăbească, cu atât mai mult cu cât în trecut el fusese un mare amator de teatru și acum ardea de dorința de a relua această pasiune în noua ei calitate.

Anna Ignatievna ochise de mult candidata principală, una Olga Feodorovna. Era o femeie drăguță și modestă, de profesie radiolog. Încă înainte de război ea a divorțat de bărbatul ei, un jurist, care bea de stingea. Acum, la treizeci și nouă de ani, suferea sincer că era singură și n-avea cu cine să schimbe o vorbă când se întorcea de la serviciu.

Totuși, la propunerea Annei Ignatievna a rămas teribil de descumpănită. La început, chiar a dat din mâini, găsind că e jenant să meargă la teatru cu astfel de intenții. Dar pe urmă a râs înveselită și a găsit chiar amuzantă o asemenea aventură teatrală.

Pe scurt, biletele au fost cumpărate și înmânate solemn fiecăruia în parte.

A venit și seara mult așteptată. Olga Feodorovna, gătindu-se cu multă grijă, a întârziat și și-a ocupat locul după ridicarea cortinei.

Pe scenă se juca o piesă din zilele noastre. Dar Olga Feodorovna nu urmărea jocul artiștilor. În primele momente nici nu și-a ridicat ochii din

pricina emoției. Dar pe urmă a început să se uite cu coada ochiului la vecinul ei.

Bărbatul i se păru drăguț, simpatic. O surprinse însă faptul că el îi acorda prea puțină atenție. Și atunci și-a dat seama, mîhnită, că nu i-a plăcut. Uitîndu-se la ea, bărbatul s-a încruntat, a tușit și chiar a căscat pe furiș.

Olga Feodorovna s-a simțit atinsă în amorul ei propriu de femeie mai mult ca niciodată. Dar ca să nu-și facă o părere greșită, a început să-și urmărească vecinul cu mai multă atenție. Nu, nu încăpea nici o îndoială: omul era nemulțumit, iritat și regreta, se pare, că a venit la această întîlnire. Acum căsca fără jenă și nici măcar nu-și ducea palma la gură.

Profund jignită, Olga Feodorovna a ieșit glonț, fără a mai aștepta sfîrșitul actului.

Cît îl privește pe Piotr Ivanîci, după terminarea spectacolului, el s-a întors acasă cumplit de indispus. La toate întrebările vecinei nu dădea nici un răspuns sau îngăima ceva nedeslușit. Se simțea teribil de ofensat de faptul că doamna dăduse bir cu fugiții, manifestînd astfel o atitudine mai mult decît negativă. Faptul acesta supărător i-a închis gura lui Piotr Ivanîci.

Anna Ignatievna n-a putut multă vreme să înțeleagă ce-i cu el. Abia a doua zi, discutînd ba

cu Piotr Ivanîci, ba cu Olga Feodorovna, a dat de firul celor întîmplate.

Ei bine, toată nemulțumirea și toate căscăturile lui Piotr Ivanîci nu vizau nicidecum doamna, ci piesa cu totul neizbutită și plictisitoare. Dimpotrivă, Olga Feodorovna i-a plăcut foarte mult. Voia să-i vorbească în pauză, dar ea a plecat.

Ofiînd discret, Anna Ignatievna tot alerga de la Piotr Ivanîci la Olga Feodorovna și înapoi, sperînd să împace părțile. Străduințele ei ar fi fost poate încununate de succes, dar Olga Feodorovna, fiind în posesia unui bilet de odihnă, se pregătea să plece în Caucaz. De aceea împăcarea a fost amînată pînă la întoarcerea ei.

În Caucaz însă, Olga Feodorovna s-a întîlnit cu o cunoștință de-a ei din marină, și la înapoiere s-a căsătorit cu omul acela.

Piotr Ivanîci a regretat cumplit această pierdere și s-a jurat că nu mai merge la teatrele unde se joacă piese moderne proaste.

Într-adevăr, acum nu merge la teatru. Nu de mult, totuși, s-a căsătorit. Cu vecina sa, Anna Ignatievna. Căsătoria asta a fost o surpriză pentru toți.

S-ar cuveni ca Ministerul Culturii să ia o dată mai mult în considerație astfel de cazuri, care schilodesc destinele oamenilor.

În timpul verii l-am trimis pe băiatul meu într-o tabără de pionieri. Prima duminică m-am dus să-l văd.

În vagon am intrat în vorbă cu vecina mea. Avea o mulțime de boccele și pachete. Mergea și ea în tabără, ca să-și vadă băiatul.

Printre călători se aflau și alți părinți care mergeau tot acolo. Așa că, odată ajunși la destinație, am format în gară un grup de părinți în număr de șapte și am luat-o printr-un parc spre tabără.

La ieșirea din parc, într-o poiană, am văzut un grup mare de copii. Copiii stăteau în careu și ascultau ce le spunea educatoare.

Trecînd pe-alături, am auzit-o și noi. Iată ce spunea educatoarea:

— Copii, pe mulți dintre voi au să vă viziteze azi părinții. Vă rog foarte mult să nu le permiteți să facă vreo imprudență.

Noi, părinții, ne-am uitat unii la alții nedumeriți.

Unul din copii o întrebă pe educatoare:

— Sofia Andreevna, și dacă tăticul îmi zice iar: Hai să facem o baie? Ce-i răspund?

— Grișa — zice educatoarea — duminica trecută tu erai cît pe ce să te îmbolnăvești de congestie pulmonară. Dacă tăticul tău o să te ducă iar la rîu, tu să-i spui așa: „Tăticule dragă, fă baie singur dacă vrei, dar eu personal nu mă bag în apă rece”. Așa să-i spui. Și să i-o spui hotărît, ca să țină minte și să nu te mai vîre într-o apă cu temperatura sub șaisprezece grade.

Noi, părinții, iar ne-am uitat unii la alții. Educatoarea zise:

— În fine, copii, azi mă bizui întru totul pe judecata voastră sănătoasă. Sper că-i veți opri de fiecare dată pe părinții voștri atunci cînd veți vedea că procedează cu prea multă ușurință sau încalcă legile.

Noi ne-am dus la educatoare și i-am zis așa:

— Chiar noi sîntem părinții. Trecînd pe-aici, am auzit tot ce le spuneai copiilor. Cum trebuie înțeles ceea ce ați spus dumneavoastră relativ la părinți?

Educatoarea ne-a răspuns:

— Iată cum stau lucrurile. Șase zile pe săptămîină, la noi în tabără e liniște și pace. Duminica,

însă, parcă e cutremur de pământ. O mamă aduce coșcogea plăcinta cu varză și i-o lasă toată copilului ei. Alta aduce un kilogram de bomboane. Alta, un jambon aproape întreg. Or, copiii sînt copii! Ei nu știu măsura. Deși sătui, se apucă îndată să mănînce ceea ce le aduc părinții. Ca urmare, se îmbolnăvesc. În fiecare luni am la mine în detașament cel puțin cincisprezece bolnavi!

Noi, părinții, ne-am uitat unii la alții jenați. Aruncîndu-ne o privire severă, educatoarea spuse:

— Dar asta nu-i totul! Am să vă rog să vă uitați la copiii care au avut de suferit duminica trecută...

Și zicînd acestea, se întoarse spre copii:

— Vovocika Basov, ieși în față, drăguțule...

Din rînduri ieși un băiețaș de vreo șapte ani.

Mîngîindu-l cu duioșie pe cap, educatoarea zise:

— Puștiul habar n-are ce e pescuitul. Și totuși mama lui i-a adus o undiță. Fără să-și ceară voie, copilul a dat fuga la rîu și acolo a aruncat undița așa fel, că a nimerit chiar el în cîrlig... Uitați-vă la obrazul lui...

Ne-am uitat la micul pescar. Pe obrazul lui se vedea o zgîrietură respectabilă.

— Acum să iasă în față Kolea Șagalov... Arată mîna la părinți...

Din careu ieși un băiețaș de vreo unsprezece ani și ne arătă mîna, pe care se vedea o pată roșie.

Educatorea zise cu un oftat:

— Părinții i-au adus un pistol de alarmă și două sute de cartușe! A început să-și facă de cap cu cartușele și ca urmare s-a ars la mînă. Mă mir că n-am zburat cu toții în aer!

Noi i-am spus educatoarei:

— Nu toți părinții sînt așa!

Și ea ne-a răspuns:

— Eu nu mă refer cîtuși de puțin la dumneavoastră. Mulți, mulți părinți își educă foarte bine copiii, dar după o perioadă mai lungă de despărțire vin aici atît de afectuoși, încît le permit orice. Katiușa Savcenko, ieși în față... Ia spune, cîtă înghețată ai mîncat în duminica aceea...

O fetiță de opt ani ieși în față și zise zîmbind:

— Mama a mîncat două porții, eu am mîncat șase. A șaptea am pus-o puțin sub pernă și s-a topit.

Auzind acestea, toți copiii izbucniră în rîs. Educatorea, ascunzîndu-și zîmbetul, zise:

— Ei bine, spuneți și dumneavoastră dacă pot eu să fiu liniștită cînd vin părinții după ce nu s-au văzut un timp cu copilul lor? Nu, pe mine mă doare inima pentru fiecare copilaș scos de pe teritoriul taberei! De aceea i-am și rugat pe copii să-și ferească pe cît se poate părinții de imprudențe!

După ce am mai zăbovit puțin, vădit jenați, și am mai schimbat o vorbă-două între noi, am pornit mai departe.

O vreme am mers tăcuți. Pe urmă un tată tânăr a zis:

— Ne-a criticat pe bună dreptate. Eu, bunăoară, eram tare dornic să-l mai alint azi pe pușlamaua de fiu-meu. I-am cumpărat o pușcă cu aer comprimat, care trimite un glonț de lemn la o distanță de vreo douăzeci și cinci de metri. Dar acum cred că n-am să-i dau pușca pentru că cine știe ce trăsnaie mai face.

O mamă tânără, încărcată cu pachete, dezlegă una din bocceluțe. Înăuntru era o oală plină cu clătite. Tânăra mamă se apucă de zor să mănânce din clătite și ne oferă și nouă. Dar noi am refuzat-o. Atunci ea a aruncat cîteva unui cîine care trecea pe-acolo. Cîinele a mîncat clătitele nu cine știe ce încîntat și și-a văzut de drum fără măcar să fi dat din coadă.

Eu luasem pentru băiatul meu zece prăjituri. Acum eram hotărît să nu-i dau mai mult de două.

În sfîrșit, am ajuns în tabără.

De cealaltă parte a gardului se auzi această exclamație, trădînd îngrijorarea:

— Au sosit părinții...

Pe teritoriul taberei s-a stîrnit nu știu ce forfotă. Pe peron a ieșit directorul. Pe urmă a apărut un

doctor în halat alb. Pe urmă, nu știu de ce, o infirmieră a scos o brancardă și a rezemat-o în picioare lângă intrare.

Nu după mult a venit fuguța și băiatul meu. Fericit și bronzat. Am început să-l sărut și uitînd de toate pe lume, i-am dat toată cutia cu prăjituri.

Anul acesta, în primele zile ale primăverii, un oarecare Piotr Evseevici Gasilin s-a nimerit să asiste cu totul întâmplător la o adunare generală a locatarilor din casa unde sta el.

Fiind contabil-șef la o mare instituție, foarte ocupat cu tot felul de rapoarte și situații, Gasilin nu prea participa la astfel de ședințe mărunte. Acum, căutându-l pe administrator, a dat pe la biroul administrației și cum acolo tocmai se ținea o ședință, curiozitatea l-a împins să rămână, ca să vadă și el ce vorbesc oamenii la asemenea ședințe mici, care cuprind interesele unei singure case.

Se discuta chestiunea organizării terenului pentru copii din curtea casei.

Gasilin luă parte și el la discuțiile aprinse în legătură cu numărul pomilor de pe terenul copiilor.

Părinte afectuos, Gasilin stăruia să se planteze un număr minim de pomi, socotind că în felul acesta fiu-său, în vîrstă de nouă ani, va avea mai puține șanse să cadă din pom.

În problema aceasta, însă, părerile lui Piotr Evseevici Gasilin se deosebeau de acelea ale majorității.

Trebuie spus că Gasilin era un om foarte nervos și irascibil. Șapte ani s-a tratat cu raze ultraviolete la policlinică. Se pare însă că tratamentul acesta l-a ajutat prea puțin, pentru că la ședința cu pricina el s-a comportat într-un chip foarte agresiv, pierzîndu-și cu totul stăpînirea de sine.

Combătînd părerea unei persoane, el și-a permis cîteva fraze tăioase la adresa ei.

Persoana în cauză, o femeie trecută de ani și cu o înfățișare modestă, a rămas calmă la aceste altercații, dar a observat în treacăt adresîndu-se asistentei:

— Nu e de mirare că fiul unui părinte atît de nervos și turbulent învață prost.

Fiul lui Piotr Evseevici, Nikita Gasilin, elev în clasa a cincea, învăța într-adevăr cam prost. Așa că observația acestei femei trecute de ani a atins anumite coarde sensibile ale inimii părintești. Gasilin a părăsit ședința și la plecare și-a permis o nouă ieșire, repetînd frazele înțepătoare la adresa acelei persoane.

Întors acasă, Gasilin i-a vorbit nevastă-sa de cele întâmplate și a descris în nuanțe violente înfățișarea banală a acelei necunoscute.

Soția l-a întrebat neliniștită:

— Cum o cheamă pe femeia aceea?

— Nu-i cunosc numele de familie — răspunse soțul — dar la ședință oamenii îi ziceau Sofia Pavlovna.

Soția își plesni palmele și zise:

— Eram sigură! Ai insultat-o pe profesoara băiatului nostru. Ea predă la ei în clasă limba rusă. Ah, Piotr, Piotr, rău ai făcut că te-ai dus la această ședință fără să fi terminat tratamentul la policlinică!

Auzind una ca asta, Gasilin fu tare necăjit. Pășind nervos prin cameră, zise:

— Vai, ce penibil! Și tocmai la limba rusă Nikita al nostru stă cam prost. Acuma cred că n-o să mai iasă din nota doi. Și nici nu e exclus să rămână repetent!

— Dar n-o să se răzbune ea pe băiat din pricina lipsei de tact a tatălui! obiectă soția.

— Ah, draga mea — gemu soțul — în fiecare din noi zac rămășițele sumbre ale trecutului! Profesoara e o femeie în vârstă, ceea ce înseamnă că rămășițele trecutului din conștiința ei acționează mai activ decât la alții. Nu, nici mie nu-mi vine să cred că o să încerce să se răfuiască cu

mine pe spinarea copilului, clar o să aibă un resentiment față de el, și eu, ca om, îi înțeleg foarte bine îndemnurile subconștientului.

După ce a stat de vorbă cu nevastă-sa, Gasilin i-a poruncit îndată lui fecioru-su să se apuce de lecții și cu toate că era târziu, l-a meditat vreme de două ore, stăruind îndeosebi asupra temei de la rusă.

În ziua următoare Gasilin l-a meditat iar pe băiat, ba chiar a renunțat să mai meargă la un prieten ca să facă o partidă de cărți.

Toată săptămîna, zi de zi, Piotr Evseevici l-a supravegheat îndeaproape pe Nikita în timpul pregătirii temelor, ba încă l-a ajutat să-și facă un scurt conspect la gramatică.

Dar toate aceste zile profesoara nu l-a scos pe băiat la lecție, ba chiar, așa cum spunea el, nici nu se uita în partea unde stă el. Acest din urmă amănunt l-a făcut pe bietul Gasilin să resimtă vechile crampe nervoase de la stomac. Avea impresia că profesoara nu se uită înapoi la Nikita, pîndindu-l să-l prindă o dată nepregătit.

Iată de ce, cu toate durerile cumplite din stomac, Piotr Evseevici se ținea în fiecare seară de capul băiatului, punîndu-l să-și facă lecțiile cu o deosebită sîrghință și conștiinciozitate.

În săptămîna următoare Nikita a adus doi de cinci la limba rusă. Gasilin a rămas perplex.

Dînd fuga la bucătărie, i-a spus nevستی-si, bîlbîindu-se:

— C-cum să interpretez această comportare ciudată a profesoarei?! Ce-ce vrea ea să-mi spună cu asta?

Soția i-a răspuns, ridicînd din umeri:

— Pur și simplu s-a arătat a fi mai corectă decît ți-ai închipuit tu. Ea nu confundă sentimentele și jignirile personale cu chestiunile obștești.

— N-nu, aicea-i altceva la mijloc! exclamă soțul, tulburat. Gîndește-te că blegul ăsta de Nikita n-a mai luat de cînd e el un cinci la rusă, și acum a căpătat dintr-o dată doi de cinci! P-poate i-a dat înadins cea mai mare notă, vrînd să se împace cu mine? Rămîne de văzut. Eu unul știu că n-am să fac primul pas.

După cîteva zile, Nikita a mai adus un cinci, pentru o poezie de Lermontov învățată pe dinafară. Și atunci Piotr Evaseevici Gasilin, nemaiputîndu-se stăpîni, s-a dus acasă la profesoară și i-a vorbit așa:

— Stimată Sofia Pavlovna, mi-e rușine s-o mărturisesc, dar eu eram încredințat că după incidentul de la ședință, Nikita al meu n-o să mai iasă din doi-uri. Văd însă că n-a fost așa, și acum, copleșit de generozitatea dumneavoastră, am venit să vă strîng mîna.

Profesoara zise mînioasă:

— Dar cum v-ați putut face o părere atît de proastă despre oameni și mai ales despre un profesor sovietic? E, zău, nedemn de epoca noastră să ai asemenea concepții arhaice!

Bietul Gasilin a bolborosit fîstîcit niște fraze încîlcite, din care se putea deduce în parte că el încă n-a terminat tratamentul cu raze ultraviolete pe care-l urmează și că de aceea nu se socoate încă răspunzător de toate gîndurile sale rostite cu glas tare.

Dar apoi, biruindu-și jena, zise lămurit:

— Vă rog să mă scuzați, dar cinciurile astea mi-au răsturnat toate vechile concepții despre oameni. Am fost mirat ca niciodată în viață.

Sofia Pavlovna, gîndindu-se la ale sale, zise:

— Eu însăși m-am mirat că fiul dumneavoastră a devenit fruntaș la învățătură. Spune-ți-mi, ce s-a întîmplat cu el?

Gasilin răspunse emoționat:

— Păi acum, dragă Sofia Pavlovna, îl meditez eu în fiecare zi.

— O — exclamă profesoara — cele ce spuneți dumneavoastră întăresc așa de bine concluziile mele! Am observat de mult că acei copii pe care părinții îi supraveghează cît de cît învață mult mai bine.

Și adresîndu-i lui Gasilin un zîmbet, Sofia Pavlovna adăugă:

— Veți face bine să-l meditați și de-acum înainte în fiecare zi pe fiul dumneavoastră. Să fie asta răzbunarea mea pentru gândurile și cuvintele nesocotite pe care le-ați rostit atunci.

După care au rîs amîndoi înveseliți și s-au despărțit aproape prieteni.

1951

CUPRINS

<u>Cuvînt înainte</u>	4
<u>Decît așa rude, mai bine lipsă</u>	9
Punct de vedere	14
<u>Băiat de la oraș</u>	17
Agitatorul	21
<u>Actorul</u>	25
Averea	29
<u>Aristocrata</u>	35
<u>O întîmplare în provincie</u>	40
Baia	49
Galoșul	55
<u>Ofensa</u>	60
Nas de copoi	64
Copilărie fericită	69
Lemnele	72
Căsuța scufundată	76
Electricianul	79
Operația	83
Hoții	87
Soțul	91
Hainele de lucru	95
Semnalul de alarmă	100

Călușeii	104
Chibritul	106
Muierea	108
Aviatorul	111
O mică greșeală	113
Peste o sută de ani	117
Măceși și trandafiri	121
Un parazit	124
Dictafonul	129
Mama și fiul	133
Calitatea producției	135
Scrisoarea	139
La post	145
Ambalaj slab	148
Cutremurul	154
Dădaca	161
Un furt	167
Suferințele tânărului Werther	173
Feerie acvatică	178
Norii	185
Legături periculoase	190
<u>Luminile orașului</u>	<u>197</u>
Aterizare forțată	204
Trei inimi	210
La comemorarea lui Pușkin	219
În Parnas	223
Un joc amuzant	229
Canibalul	234

Valia	240
Ultima supărare	245
<u>La mulți ani!</u>	<u>253</u>
O întâmplare în miez de noapte	257
Albine și oameni	263
Furca	272
Piotr Ivanîci și alții	277
Revedere	284
Răzbunarea	290

Redactor responsabil: MIMI WESTFRIED
Tehnoredactor: GHEORGHE CHIRU

***Dat la cules 30.09.1967 Bun de tipar
12.01.1968 Apărut 1968 Comanda nr. 8273.
Tiraj 40 140 Br. Hîrtie Tipar Înalt B de
80 g/m² 610X860/32 Coli editoriale 8,76.
Coli de tipar 9,75 A. 11.460 C.Z. pentru
bibliotecile mici 8 R—32***

Tiparul executat sub comanda nr. 70 689
la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii”
Piața Scînteii nr. 1 București. Republica
Socialistă România

nexdodo v1.0

Ima

Lei 4,25

EDITURA TINERETULUI